

۱- كِتَابُ الْمَنَاسِكِ

10. 'హక్ష్మ' ఆచరణల పుస్తకం

'హక్ష్మ' అంటే ముఖ్య ఉద్దేశ్యం అని అర్థం. ఇస్లామీయ పరి భాషలో ప్రత్యేక దైవారాధన కోసం ప్రత్యేక పద్ధతిలో దైవగృహాన్ని సందర్శించడానికి 'హక్ష్మ' అంటారు. ఇస్లామ్ ఐదు మూలస్థంభాల్లో 'హక్ష్మ' కూడా ఒక మూల స్థంభం. ఇది ఆర్థికంగా మరియు భౌతికంగా శక్తి ఉన్న ప్రతి ముస్లింపై విధించబడింది. దీని విధి, ప్రాముఖ్యతల గురించి ఖుర్ఆన్, 'హదీసు'లలో పేర్కొనబడింది. శక్తి ఉండికూడా, దానికి తగినవారు 'హక్ష్మ' చేయకపోతే చాలా పెద్దనేరస్టులుగా పరిగణించబడతారు. ఇటువంటి వారు యూదునిగానో, క్రైస్తవుని గానో మర ణిస్తారు. ఇది జీవితంలో ఒక్కసారి మాత్రమే విధించ బడింది. 'హక్ష్మ' చేయడంవల్ల పాపాలన్ని తొలగి పోతాయి. పాపాలన్ని ఎలా తొలగి పోతాయంటే మనిషి ఆనాడే తల్లి కడుపునుండి జన్మించి నట్లు అయిపోతాడు.

'హక్ష్మ' రకాలు: 1. ఇఫరాద్ 2. ఖిరాన్ 3. తమత్తు'ఉ.

1. ఇఫరాద్ అంటే ఒంటరివాడు అని అర్థం. ఇస్లా మీయ పరిభాషలో కేవలం హక్ష్మను సంకల్పించు కొని, దీనివిధులను ఆచరించటాన్ని ఇఫరాద్ అంటారు. దీని విధానం ఏమిటంటే మీరు మీఖాతీ చేరి కేవలం 'హక్ష్మ' సంకల్పంతో ఇహరామ్ ధరించాలి ('ఉమీరహ్' సంకల్పం చేయకూడదు). మక్కహ్ ముకర్రమహ్ చేరి టైతుల్లాహ్ చుట్టు 7 సార్లు ప్రదక్షిణలు ('తవాఫ్') చేసి, సఫా-మర్వాల మధ్య 7 పదార్లు (స'య్యా) చేసి, శిరో ముండనం ('హలఖ్') చేయించుకొని ఇహరామ్ విప్పాలి. 8 జిల్ 'హక్ష్మ' నాడు మినా వెళ్ళాలి. 9వ తేదీన అరఫాత్ వెళ్ళి పగలు గడపాలి. అక్కడ 'జుఫ్రా' - 'అన్ నమా'జులు కలిపి చదవాలి. దు'ఆలు చేయాలి. ఆ రోజు సూర్యాస్తమం తరువాత ముఛ్దలలిహ్ వచ్చి రాత్రి గడపాలి. మ'గ్రిబ్ 'ఇషా'ల నమా'జులు కలిపి చదవాలి. ముఛ్దలలిహ్లో దు'ఆలు చేయాలి. 51 కంకర రాళ్ళు ఎత్తుకోవాలి. 10వ తేదీన మినా వెళ్ళాలి. మొదటి పైతాన్ (జమరతుల్-అఖబహ్) కు మాత్రమే 7 కంకర రాళ్ళు రువ్వాలి. శిరోముండనం ('హలఖ్') చేయించు కొని ఇహరామ్ విప్పాలి. ఆ తరువాత మక్కహ్ వెళ్ళి 'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్ చేసి మళ్ళీ మినా తిరిగి వెళ్ళాలి. మూడు (10, 11, 12) రోజులు మినాలో గడపాలి.

మినాలో దు'ఆలు చేస్తూ ఉండాలి. 11, 12 వ తేదీలలో కూడా 'జుఫ్రా' తరువాత, మూడుపైతాన్ (జమరాతు) లకు, ప్రతిదానికి 7 కంకర రాళ్ళు రువ్వాలి. 12 వ తేదీ రోజు సూర్యాస్తమయానికి ముందు, మినా విడవాలి. 12 వ తేదీ రోజు సూర్యాస్తమయానికి ముందు, మినా విడవతేకపోతే - ఆ రాత్రి అక్కడే గడిపి, 13వ తేదీన 'జుఫ్రా' తరువాత మూడు పైతాన్ (జమరాతు)లకు, ప్రతిదానికి 7 కంకర రాళ్ళు రువ్విన తరువాత - మినా విడిచి, మక్కహ్ వెళ్ళి 'తవాఫ్ విదా'అ చేసి ఆ తరువాత ఎప్పుడైనా తమ తమ ఇంట్లకు తిరిగి వెళ్ళి పోవాలి. ఇదే సంక్షిప్త ఇఫ్రాద్ 'హక్ష్మ' విధానం.

2. ఖిరాన్: అంటే రెండు వస్తువులను కలపటం అని అర్థం. ఇస్లామీయ పరిభాషలో 'హక్ష్మ' మరియు 'ఉమ్ రహ్' రెంటి ఇహరామ్ ధరించి ఒకేసారి 'హక్ష్మ' మరియు 'ఉమ్ రహ్' చేయటాన్ని ఖిరాన్ అంటారు. ఎందుకంటే 'హక్ష్మ' మరియు 'ఉమ్ రహ్' రెండూ ఒకేసారి ఆచరించటం జరుగుతుంది. దీని పద్ధతి ఏమిటంటే, మీఖాతీ చేరి 'హక్ష్మ' మరియు 'ఉమ్ రహ్'ల సంకల్పంతో ఇహరామ్ ధరించాలి. మక్కహ్ వెళ్ళి 'తవాఫ్, స'య్యా చేసి, శిరో ముండనం చేయరాదు, ఇహరామ్ విప్పరాదు. ఇహరామ్ లోనే ఉంటూ, 8వ తేదీన మినా వెళ్ళాలి. మిగిలిన పనులన్నీ ఇఫరాద్ లాగే చేయాలి.

'హక్ష్మ' ఇఫరాద్ లో కేవలం 'హక్ష్మ' సంకల్పం చేయాలి. ఖిరాన్ లో 'ఉమ్ రహ్', 'హక్ష్మ' రెంటి సంకల్పం చేయాలి. ఇఫరాద్ లో ఖుర్బాన్ తప్పనిసరి కాదు. ఖిరాన్ లో ఖుర్బాన్ తప్పనిసరి అవుతుంది. ఖిరాన్ మరియు తమత్తు'ఉ మక్కహ్ వాసులకు ధర్మసమ్మతం కాదు. ఖిరాన్ లో ఒక 'తవాఫ్ ఒక స'య్యా సరిపోతుంది. ప్రవక్త (స) ఖిరాన్ చేసారు. ప్రవక్త (స) ఒక 'తవాఫ్ మాత్రమే చేసారు. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, " 'హక్ష్మ' మరియు 'ఉమ్ రహ్'ల ఇహరామ్ ధరిస్తే, రెంటి తరపున ఒక 'తవాఫ్ ఒక 'స'య్యా సరిపోతాయి." (తిర్మిజి)

జాబిర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఖిరాన్ చేసారు. ఒక 'తవాఫ్ చేశారు. (తిర్మిజి) ప్రవక్త (స) అనుచరులు, తాబయ్యాన్లు ఖిరాన్ లో ఒక 'తవాఫ్, ఒక స'య్యా చేసారు. (అల్ ము'గినీ) ఒక పెద్ద హదీసులో

'ఆయి'షహ్ (ర) కథనం: 'హక్ష్ మరియు 'ఉమీరహ్ లను కలిపి చేసినవారు ఒక 'తవాఫ్ మాత్రమే చేసారు.

'ఆయి'షహ్ (ర) 'హజ్జతుల్ విదాలో ప్రవక్త(స) వెంట ఖారిన్ గా ఉన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త(స) ఆమెతో నీ 'తవాఫ్ నీ 'హక్ష్ మరియు 'ఉమీరహ్ లకు సరిపోతుంది' అని అన్నారు. అహ్ మద్ బిన్ 'హుబల్ ఖిరాన్ చేసే వారికి ఇహ్ రాద్ లో ఉన్నవే సరిపోతాయని, ఖారిన్ 'హక్ష్ 'ఉమీరహ్ లకు ఒక 'తవాఫ్, ఒక స'యీ సరిపోతుందని అభిప్రాయపడ్డారు. (అల్-ముగ్నీ)

ఖారిన్ పై ఖుర్ బానీ తప్పనిసరిఅవుతుంది. ఇది కృత జ్ఞతా పూర్వకంగాఉంటుంది. పరిహరంగామాత్రం కాదు. ఖారిన్ తన వెంట ఖుర్ బానీ జంతువును తీసుకొని వెళ్ళాలి. మినాలో 10వ తేదీన దాన్ని జిబహ్ చేయాలి. ఖుర్ బానీ స్తోమత లేనివారు 10 ఉపవాసాలు ఉండాలి. 3 రోజులు మక్కహ్ లో, 7 రోజులు ఇంటికి వెళ్ళిన తర్వాత. అల్లాహ్ ఆదేశం: "...హక్ష్, 'ఉమీరహ్ కలిపి చేసినవారు, తన శక్తికి తగ్గట్టు ఖుర్ బానీ చేయాలి. శక్తి లేని వారు 'హక్ష్ కాలంలో (మక్కహ్ లో) 3 ఉపవాసాలు మరియు ఇంటికి తిరిగివచ్చిన తర్వాత 7 ఉపవాసాలు ఉండాలి. మొత్తం 10 అవుతాయి..." (బఖరహ్, 2:196)

ఖిరాన్ అందరి కోసం కాదు. ఇది కేవలం దూరప్రాంతాల వారికే. ఖిరాన్ మక్కహ్ వాసులకు వర్తించదు. అల్లాహ్ ఆదేశం: "...ఈ ఖిరాన్, తమత్తు'ఉ మస్జిద్ 'హరామ్ వద్ద నివసించని వారికి మాత్రమే. (బఖరహ్, 2:196)

3. తమత్తు'ఉ అంటే లాభం పొందటం అని అర్థం. ఇస్లామీయ పరిభాషలో మీఖాత్ చేరి కేవలం 'ఉమీరహ్ సంకల్పంతో ఇహ్ రామ్ ధరించాలి. మక్కహ్ చేరి 'ఉమీరహ్ విదులు నిర్వర్తించి ఇహ్ రామ్ తొలగించాలి. ఆ తరువాత మళ్ళీ 8వ తేదీన 'హక్ష్ ఇహ్ రామ్ ధరించాలి. 'హక్ష్ ఇస్లాద్ లోని విదులన్నీ నిర్వర్తించాలి. తమత్తు'ఉ అంటే లాభం పొందడం, 'ఉమీరహ్ మరియు 'హజ్ల మధ్య ఇహ్ రామ్ తొలగించి లాభం పొందగలరు. ఖారిన్ ఇలా లాభం పొందలేడు. ఎందుకంటే ఖారిన్ 'ఉమీరహ్ నిర్వర్తించిన తరువాత ముహ్ రామ్ గానే ఉంటాడు. ముతమత్తి 'ఉమీరహ్ తర్వాత ఇహ్ రామ్ తొలగించి లాభం పొందగలడు. తమత్తు'ఉలో ముందు 'ఉమీరహ్ చేయాలి. ఆ

తరువాత 'హక్ష్. తమత్తు'ఉ చేసేవారిపై ఖుర్ బానీ తప్పనిసరి అవుతుంది. స్తోమత లేకుంటే ఖారిన్ లా 10 ఉపవాసాలు పాటించాలి.

ఇహ్ రామ్: 'హజ్ సంకల్పం దృఢంగా చేయాలి. మీఖాత్ చేరి అలంకరణలన్నింటినీ దూరంచేసి సాధారణ దుస్తుల్ని ధరించి, తల్బీయ పలకటాన్ని ఇహ్ రామ్ అంటారు. ఇలా చేయటం వల్ల ధర్మసమ్మతమైన అనేక విషయాలు ఇహ్ రామ్ స్థితిలో నిషిద్ధం అయిపోతాయి. ఈ ఆచరణ వల్ల 'హక్ష్ లో ప్రవేశించారు. తక్ బీర్ తహ్ రామ్ ద్వారా నమా'జ్ లో ప్రవేశించి నట్లు. ఆ తరువాత సలామ్ వరకు అన్ని నిషిద్ధం అయిపోయి నట్లు. ఈ విధంగా ఇహ్ రామ్ ద్వారా అనేక విషయాలు నిషిద్ధం అవుతాయి. అందువల్లే దీన్ని ఇహ్ రామ్ అంటారు. మూడు నెలల్లో 'హక్ష్ ఇహ్ రామ్ ధరించ వచ్చును. షవ్వాల్, జుల్ ఖ'అదహ్, జుల్ హిజ్జహ్ మొదటి పది దినాలు. ఈ దినాల్లో 'హజ్ ఇహ్ రామ్ ధరించాలి.

ఇహ్ రామ్ ఉద్దేశ్యం: చక్రవర్తి దర్బారు నియమాల్లో ఒక ప్రత్యేక నియమం ఏమిటంటే అక్కడికి వెళ్ళినప్పుడు ధరించవలసిన దుస్తులు ధరించి చక్రవర్తి సభలో ప్రవేశించాలి. ఇతర దుస్తులు ధరించి వెళ్ళడం మహాపరాధం అవుతుంది.

'హక్ష్ వార్షిక ఉత్సవం వంటిది. ఈ ఉత్సవంలో పాల్గొనే వారికి అల్లాహ్ (త) ఈ విధమైన దుస్తులు ధరించి రమ్మని ఆదేశించాడు. అందువల్ల ఈ దుస్తులను ధరించి వెళ్ళటమే ఉత్తమం. ఆదేశించిన స్థితిలోనే వెళ్ళడం మంచిది. మీఖాత్ నుండి సభలోకి వెళ్లే సన్నాహాలు ప్రారంభించాలి. ఆయనకు ఇష్టమైన స్థితిలో వెళ్ళాలి. అంటే వినయ వినయతలు, విధేయత, హుందాతనం మొదలైన వాటిని అనుసరించాలి. అందువల్లే అల్లాహ్ (సు. త) ఇహ్ రామ్ కు చాలా సాధారణ దుస్తులను నిర్ణయించాడు. ప్రాపంచిక చక్రవర్తుల సభలకు వెళ్ళే వారు తమ్ముతామే అనేక విధాలుగా అలంకరించుకొని వెళతారు. ఇందులో ఇస్లామీయ సమానత్వం కూడా కనబడుతుంది. పేదవాడు, ధనవంతుడు, బిచ్చగాడు, చక్రవర్తి అందరూ ఒకే దుస్తుల్లో ఉంటారు. ఈ దుస్తులు కఫన్ ను పోలి కూడా ఉంటాయి. దీనివల్ల మానవునికి ఈ లోకం నుండి వెళ్ళినప్పుడు ఇటువంటి దుస్తులే లభిస్తాయని,

ఇంతకన్నా మరేమీ లభించదని హెచ్చరించటం జరుగుతుంది. దీనివల్ల మానవునికి తన ప్రారంభ స్థితి, అంతిమ స్థితి గుర్తుకు వస్తాయి.

ఇహిరామ్ ధరించే పద్ధతి: 1. క్షవరం చేయించుకోవాలి. 2. నాభిక్రింద వెంట్రుకల్ని తీయించుకోవాలి. ఆ తరువాత 3. సంపూర్ణ స్నానం చేసుకోవాలి. ప్రవక్త (స) ఇహిరామ్ కి ముందు స్నానం చేసుకున్నారు. (తిర్మిజి). ప్రవక్త (స) 'ఆయిషహ్ (ర)ను, అస్మా' (ర)ను ఇహిరామ్ సమయాన స్నానం చేయమని ఆదేశించారు. (అబూ-దావూద్). 4. మగవారు వుడూ చేసుకొని కుట్టబడిన దుస్తుల్ని తీసివేసి, ఒక దుప్పటిని నడుము నుండి కాళ్ళ వరకు కట్టుకోవాలి, మరో దుప్పటిని కప్పుకోవాలి. ఇహిరామ్ లో మగవారు ఈ రెండు దుస్తుల్ని ధరించాలి. ఆ తరువాత సుగంధ పరిమళాలు పూసుకోవాలి. స్త్రీలకు వారి దుస్తులే ఇహిరామ్. ఆయిషహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఇహిరామ్ ధరించినపుడు నేను పరిమళాలు పూసేదాన్ని. ఇహిరామ్ కి ముందు ఇహిరామ్ తొలగించిన తరువాత కూడా పరిమళాలు పూసేదాన్ని." (బుఖారీ, ముస్లిమ్)

ఆ తరువాత ఒకవేళ ఫరీద్ నమాజు అయితే ఫరీద్ నమాజు చదివిన తరువాత, తలబియహ్ చదవాలి. ఒకవేళ ఫరీద్ నమాజు వేళ అవకాశం ఇహిరామ్ సంకల్పంతో రెండు రకాతులు నఫిల్ చదవాలి. ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) 'హక్ష్ చేయడానికి బయలుదేరారు. జులహులైఫలోని మస్జిద్ లో రెండు రకాతులు నమాజ్ చేసిన తరువాత 'హక్ష్ సంకల్పంతో ఇహిరామ్ ధరించారు. (అబూ-దావూద్, అహ్మద్)

మొదటి రకాతులో సూరహ్ ఫాతిహ్ తర్వాత సూరతుల్ కాఫిరూన్ మరియు రెండవ రకాతులో సూరహ్ ఫాతిహ్ తర్వాత సూరతుల్ ఇఖ్లాస్ పఠించాలి. నమాజు ముగించిన తరువాత తల విప్పవేయాలి. ఇంకా మనసులో 'హక్ష్ ఇప్రాద్, 'హక్ష్ ఖిరాన్ లేదా 'హక్ష్ తమత్తుఉ సంకల్పం చేసుకోవాలి. అంటే ఒక వేళ 'ఉమిరహ్ చేయదలచితే 'ఉమిరహ్ సంకల్పం ఇలా చేయాలి. "ఓ నా ప్రభూ! నేను 'ఉమిరహ్ చేయదలచుకున్నాను, నీవు దాన్ని స్వీకరించు. దాన్ని నా కొరకు సులభతరం చేయి." ఒకవేళ కేవలం 'హక్ష్ చేయాలనుకుంటే కేవలం 'హక్ష్ సంకల్పం చేయాలి. ఒకవేళ 'హక్ష్ 'ఉమిరహ్ రెండూ కలిపి

చేయాలనుకుంటే రెంటి సంకల్పం చేసుకోవాలి. విధి 'హక్ష్ చేయాలనుకుంటే ఫరీద్ 'హక్ష్ సంకల్పం చేయాలి. అదనంగా చేయాలనుకుంటే అదనం అని సంకల్పం చేయాలి. సంకల్పం తప్పకుండా చేయాలి. సంకల్పం చేయకుండా ఏ ఆచరణ స్వీకరించబడదు. ఒకవేళ పురుషులైతే ఇహిరామ్ నుండి ఖుర్బానీ వరకు తలవిప్పి ఉంచాలి. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: పురుషుని ఇహిరామ్ తలపై ఉంది. మరియు స్త్రీ ఇహిరామ్ ముఖంపై ఉంది. ఆ తరువాత బిగ్గరగా తల బియహ్ పఠించాలి. వాటి పదాలు ఇవి. ప్రవక్త (స) ఈ తలబియహ్ ను పఠించేవారు. "లబ్బయేక్ అల్లాహుమ్మ, లబ్బయేక్, లబ్బయేక్ లా షరీక లక లబ్బయేక్, ఇన్నల్ హమీద్ వన్నీమత లక వల్ముల్ క లా షరీక లక్." (బుఖారీ, ముస్లిమ్) - 'ఓ అల్లాహ్! నేను నీ సన్నిధిలో నీ ఆరాధన కొరకు హాజరయ్యాను. నీకు ఎవరూ సాటిలేరు. నేను నీ సన్నిధిలో హాజరయ్యాను. నిస్సందేహంగా స్తోత్రం, అను గ్రహం అన్నీ నీవే. అధికారం నీకే సొంతం, నీకు సాటి ఎవరూ లేరు.' "లబ్బయేక్ ఇలాహల్ హఖ్ఖి లబ్బయేక్" - 'ఓ నా వాస్తవ ఆరాధ్యుడా! నేను నీ సన్నిధిలో హాజరయ్యాను.' (ఇబ్నె మాజహ్)

లబ్బయేక్ ప్రాధాన్యత: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: ఒక ముస్లిమ్ 'హజీల లబ్బయేక్ శబ్దం విని అతనికి ఇరువైపుల ఉన్న చెట్లు, రాళ్లు అన్నీ లబ్బయేక్ అని పలుకుతాయి, (తిర్మిజి). లబ్బయేక్ ను విధి నమాజుల తర్వాత, రాత్రీ పగలు ఎక్కుతూ దిగుతూ, బిడారం వెళుతూ ఉన్నప్పుడు, ఎల్లప్పుడూ పరిస్థూ ఉండాలి. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: నా వద్దకు జిబ్రీల్ వచ్చారు. నేను నా అనుచరులకు లా ఇలాహ ఇల్లాహ్, లబ్బయేక్ లను బిగ్గరగా పఠించమని ఆదేశించమని అన్నారు. బిగ్గరగా లబ్బయేక్ పఠించబడేదే అన్నిటికంటే ఉత్తమమైన 'హక్ష్.

పవిత్ర 'హరమ్ లో ప్రవేశించే నియమాలు, దు'ఆలు

బైతుల్లాహ్ చుట్టు కొన్ని మైళ్ళ వరకు గల పరిధిని హరమ్ అంటారు. ఇది మక్కహ్ కు అన్నివైపుల కొన్ని మైళ్ళ వరకు వ్యాపించి ఉన్నాయి. జిద్దహ్ వైపు 10 కిలోమీటర్ల వరకు ఉంది. ఇక్కడ ఎదురెదురుగా

చిహ్నాలు నిర్మించబడి ఉన్నాయి. వాటి మధ్య నుండి ప్రజలు వెళతారు. 'హరమ్'లో యుద్ధం, పోరాటం, వేట, చెట్లను కోయటం, మొక్కలను పీకటం అన్నీ నిషిద్ధం. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ఈ మక్కహ్ నగరం పవిత్రమైనది. ఇందులో ముఛ్ఛు కోయటం, గడ్డి కోయటం, వేట జంతువును వెంటాడటం, క్రిందపడి ఉన్న వస్తువును తీసుకోవటం నిషిద్ధం. అయితే ప్రకటించే వాడు ఎత్తగలడు, (బు'ఖారీ). 'హజ్జతుల్ విదాల' సందర్భంగా ప్రవక్త (స), ఇలా ప్రవచించారు, "భూమ్యా కాశాలు పుట్టినప్పటి నుంచి ఈ మక్కహ్ నగరం పవిత్రమైనది. దీన్ని అల్లాహ్ 'హరమ్'గా నిర్ణయించాడు. ఇక్కడ హత్యలు, యుద్ధాలు, పోరాటాలు, సంగ్రామాలు అన్నీ నిషిద్ధం. ఇక్కడ వేటాడటం, ముఛ్ఛు కోయటం రెండూ నిషిద్ధం, (బు'ఖారీ).

'హరమ్'లో ప్రవేశించేటప్పుడు పరించే దు'ఆను దేనినీ ప్రవక్త (స) ప్రవచించలేదు. అయితే 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) 'హరమ్'లో ప్రవేశించినపుడు ఈ దు'ఆ పరించేవారు, "లా ఇలాహ ఇల్లాహు, వహ్దహూ లా షరీక లహూ, లహూల్ ముల్కు, వలహూల్ హమ్దు, వహువ అలా కుల్లి షయ్ ఇన్ ఖిరీ." - 'అల్లాహ్ తప్ప వాస్తవ ఆరాధ్యులెవరూ లేరు, ఆయన ఒకే ఒక్కడు. ఆయనకు ఎవరూ సాటి లేరు. రాజ్యం ఆయనదే, స్తోత్రమూ ఆయనదే. సమస్త విషయాలపై ఆయన అధికారం గలవాడు,' (ముస్నద్ అ'హ్మద్).

ఆ తరువాత తరంవారిలో ఈ దు'ఆను కూడా చదివే వారున్నారు. "అల్లాహుమ్మ హజ్'హ్ 'హరముక వ అమనుక ఫ'హరీమ్ ల'హూమ్ వదమ్ వబషరీ అలన్నారి వ ఆమిన్నా అజాబక యామి తబ్ అను 'ఇబాదక్ వబ్ అలీన్ మిన్ అవలీయాయిక వ అహ్ లి తాలతిక," - 'ఓ అల్లాహ్! ఇది నీ 'హరమ్, నీ శాంతి కేంద్రం. నా రక్తమాంసాలపై నరకాగ్నిని నిషేధించు. ఇంకా నీ శిక్ష నుండి రక్షించు. తీర్చుదినం నాడు నన్ను సజ్జనుల్లో చేర్చు,' (ఈ'దా'హ్ అల్ 'హజ్జహ్).

ఈ పవిత్ర 'హరమ్'ను చాలా గౌరవించాలి. పరస్పరం అత్యాచారం చేయరాదు. తుఫాను సమయంలోనూ పెద్ద చేప, చిన్న చేపను మింగలేదు. కనుక మానవుల్లో కూడా చిన్నలు, బలహీనులపై అత్యాచారం చేయరాదు. ఎల్లప్పుడూ వినయ

విధేయతలతో మెలగాలి. ఎటువంటి అసభ్యకరమైన మాటలను, పనులను చేయరాదు.

మక్కహ్ మరియు ఇతర నగరాలను చూచి ఈ దు'ఆ పఠించాలి

అల్లాహుమ్మ రబ్బస్సమావాతిస్సబ్'యి వమా అ'జ్ లలీన, వ రబ్బల్ అర'దీనస్సబ్'యి వమా అఖ్లలీన, వరబ్బ ష్షయా'తీన వమా అ'జ్లలీన, వరబ్బర్రియా'హి వమా జరైన, ఫ ఇన్నా ననీఅలుక 'ఖైరహజ్'హిల్ ఖర్ యతి వఖైర అహ్ లిహ్ వఖైర మాఫీహ్ వ న ఉజ్జ'బిక మిన్ షర్రి అహ్ లిహ్ వ షర్రి మాఫీహ్." - 'ఓ అల్లాహ్! సప్తాకాశాలకు, వాటిమధ్య ఉన్న వాటికి, సప్త భూములకు, వాటిపై ఉన్నవాటికి ప్రభువవు. ఓ అల్లాహ్! నీవు షైతానులకు వారు మార్గభ్రష్టత్వానికి గురిచేసేవారికి ప్రభువువి. ఓ అల్లాహ్! నీవు గాలులకు అవి ఎగురవేసే వాటికి ప్రభువువి. మేము నిన్ను ఈ పట్టణంలో ఉన్న శుభాన్నీ, ఈ పట్టణవాసుల్లో ఉన్న శుభాన్నీ అర్థిస్తున్నాము. అదేవిధంగా మేము నిన్ను ఈ పట్టణంలో ఉన్న చెడునుంచి ఈ పట్టణ వాసులలో ఉన్న చెడునుండి శరణు కోరుతున్నాము." (నసాయి)

ప్రవక్త (స) స్థానికులను చూచి ఈ దు'ఆ పఠించే వారు. మక్కహ్ ముకర్రమ్'హ్ లో ప్రవేశించినపుడు స్నానం చేయడం ప్రవక్త (స) సాంప్రదాయం. ఇబ్న్ 'ఉమర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మక్కహ్ లో ప్రవేశించినపుడు "ఫఖ్" అనే చోట స్నానం చేసారు, (తిర్మిజీ). 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ మక్కహ్ వచ్చినపుడు సాయంత్రం అయితే "జీ-తుహ్" అనే చోట రాత్రి గడిపి ఉదయం జీ-తుహ్ బావి నీటితో స్నానం చేసి పగటిపూట మక్కహ్ లో ప్రవేశించేవారు. ఇంకా ప్రవక్త (స) ఇలాగే చేసేవారని అనేవారు, (బు'ఖారీ).

కనుక ఈ స్థలం నుండి వు'దూ, స్నానం చేసి నగరంలో పైవైపు నుండి గోరస్తాన్ ముఅల్లా నుండి బాబుస్సలామ్ ద్వారా ప్రవేశించాలి. ఈ మార్గాన్నే 'హుజున్ అని, సనియ్యతుల్ 'ఉలీయా అని కూడా అంటారు. 'ఆయి'షహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మక్కహ్ లో ప్రవేశించినపుడు పై వైపునుండి ప్రవేశించారు. క్రింది వైపు నుండి బయటకు వెళ్ళారు. (తిర్మిజీ).

పై భాగాన్ని సనియ్యతుల్ 'ఉలీయా అని అంటారు. క్రింది భాగాన్ని సనియ్యతు స్సుఫ్లా అని అంటారు.

ప్రవక్త (స) ఈ నల్లరాయి గురించి వివరిస్తూ అల్లాహ్ సాక్షి! తీర్పుదినం నాడు అల్లాహ్ (సు. త) దాన్ని

లేవుతాడు. దానికి రెండు కళ్ళు ఉంటాయి. వాటి ద్వారా అది చూస్తుంది. నేరు ఉంటుంది. దానితో అది మాట్లాడుతుంది. చిత్రశుద్ధితో దాన్ని ముట్టుకున్న వారి గురించి సాక్ష్యం ఇస్తుంది, (తిర్మిజి). ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అర్దుకీను వల్ ముఖాము యా ఖూతాని మిన్ యూమాఖీతుల్ జన్నతి వలొలా అన్నల్లాహ తమస నూరహుమా లఅజాతామా టైనల్ మఫీరిఖి వల్ మగీరిబి." - 'హజరె అస్వద్ మరియు మఖామె ఇబ్రాహీమ్ స్వర్గంలోని పగడాల్లోని రెండు పగడాలు. ఒకవేళ అల్లాహ్ (త) వాటి వెలుగును తొలగించ కుంటే, వాటి వెలుగు వల్ల తూర్పు నుండి పడమర వరకు వెలుగే వెలుగు ఉండేది.

ఒక ఉల్లేఖనం ప్రకారం: హజరె అస్వద్, మఖామె ఇబ్రాహీమ్ స్వర్గంలోని పగడాల్లోని రెండు పగడాలు. ఒకవేళ అవిశ్వాసుల పాపాలు వాటిని ముట్టుకుండా ఉంటే తూర్పు పడమరల మధ్య మెరుస్తూ ఉండేవి. కష్టంలో ఉన్నవారు, అంధులు, కుష్టువ్యాధి గలవారు మొదలైనవారు దాన్ని ముట్టుకుంటే స్వస్థత పొందుతారు. భూమిలో ఉన్న వస్తువులన్నిటిలో 'హజరె అస్వద్ మాత్రమే స్వర్గం నుండి వచ్చింది, (టైవాఖీ, తర్గీబీ).

ఈ 'హదీసు'ల ద్వారా పాపాలు తెల్లని వస్తువులను నల్లగా మారుస్తాయని తెలిసింది. దీనివల్ల మనం గుణపాఠం నేర్చుకోవాలి. పాపాత్ముల చేతులు తగిలితే తెల్లరాయి నల్లగా మారిపోతుంది. మరి పాపాత్ముల హృదయాల సంగతి ఏమవుతుంది? హృదయం సున్నితంగా ఉంటుంది. చాలా త్వరగా ప్రభావిత మౌతుంది. 'హదీసు'లో ఇలా ఉంది: "ఏవరేనా పాపం చేస్తే అతని హృదయంపై నల్లని మచ్చ ఏర్పడుతుంది. ఒక వేళ అతడు పశ్చాత్తాపం చెందితే, ఆ నల్లని మచ్చ చెరిగిపోతుంది. లేకుంటే అలాగే ఉంటుంది. ఆ తరువాత అతడు మరో పాపం చేస్తే, హృదయంపై మరోచోట నల్లని మచ్చ ఏర్పడుతుంది. క్షమాపణ, పశ్చాత్తాపం చెందితే అది చెరిగి పోతుంది. లేకుంటే అది అలాగే ఉంటుంది. ఈ విధంగా పాపాలు చేస్తూ హృదయమంతా నల్లగా మారిపోతుంది. ఖుర్ఆన్ లో దీన్నే రా'న అని అనటం జరిగింది. ఏది ఏమైనా పాపాలను పీల్చుతూ 'హజరె అస్వద్ నల్లగా

మారిపోయింది. తాను నల్లగా మారి హృదయాలను తెల్లగా మారుస్తుంది.

ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ఇన్న ఇస్తీలా మహుమా యుహత్తానిల్ ఖతాయా" - 'హజరె అస్వద్ ను ముట్టు కోవటంవల్ల పాపాలు క్షమించబడతాయి," (తర్గీబీ).

అంటే 'హజరె అస్వద్ అల్లాహ్ (త) చేయివంటిది. దానిపై చేయి ఉండడం దైవం చేతిపై చేయి ఉండడం వంటిది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "మన్ ఫావజల్ హజరల్ అన్ వద ఫకఅన్నమా యుఫావిజు' యదురహ్మాని" - 'హజరె అస్వద్ ను ఇస్తీలామ్ చేసినవారు దేవునితో కరదాలనం చేసినట్లే.' (ఇబ్నె మజహ్)

ఇబ్నె అబ్బాస్ అభిప్రాయం: "ఇన్న 'హజరుక్ నల్ అన్ వద వహువ యమీనుల్లాహి ఫిల్ అర్ ది యుసాఫిహు బిహి 'ఇబాదహు ముసాఫిహ తర్రజులి అఖాహు." - 'ఈ 'హజరె అస్వద్ భూమిపై అల్లాహ్ కుడిచేయి ,తన ప్రియభక్తులతో కరదాలనం చేస్తాడు. తన సోదరునితో కరదాలనం చేసి నట్టు." (తు'హ్ ఫతుల్ అహ్ వా'జి', ఇబ్నె ఖుజైమహ్, తర్గీబీ).

'ఉమర్ (ర) హజరె అస్వద్ ను ముద్దుపెట్టినపుడు ఇలా అన్నాడు, "ఇన్నీ అ'లలము అన్నక 'హజరున్ లాత'దుర్గు వలా తన్ ఫ'ఉ, వలొలా ఇన్నీ రలయ్ తు రహులల్లాహి సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లమ్ యుఖబ్బీలుక మా ఖబ్బల్ తుక," (బు'ఖారీ). "నిస్సందేహంగా నీవు రాయివని నాకు తెలుసు. నీవు లాభం గానీ, నష్టంగానీ చేకూర్చలేవు. ప్రవక్త (స) నిన్ను ముద్దుపెట్టు కుంటూ ఉండగా చూసి ఉండక పోతే నేను నిన్ను ముద్దు పెట్టుకునేవాడినికాను. ఆయన్ను అనుసరిస్తూ నేనిలా చేస్తున్నాను."

ఇబ్నె 'ఉమర్ (ర) 'హజరె అస్వద్ ను ముద్దు పెట్టు కున్నప్పుడు ఈ దు'ఆ పరించేవారు. "అల్లాహుమ్మ ఉమానమ్ బిక, వ త'నీదీఖన్ బికితాబిక, వ వఫాఅన్ బిల'హాదిక, వ ఇత్తిఖ'అన్ లిసున్నతి నబియ్యక 'సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లమ్. (నైలుల్ అవీతార్) - 'ఓ అల్లాహ్ నేను నిన్ను విశ్వసించాను. నీగ్రంథాన్ని ధృవీకరించాను, నీ వాగ్దానానికి బద్ధుడను. నీ ప్రవక్తను అనుసరిస్తూ ఈ రాయిని ముట్టుకుంటున్నాను.'

అంటే 'హజరె అస్వద్ కు ఇస్తీలామ్ ప్రవక్తను అనుసరిస్తూ చేయడం జరిగింది. దాని ఆరాధనగా కాదు. దాన్ని దైవంగా భావించి కాదు, దాని ఆపద

మొక్కులవాడుగా భావించి కాదు. లాభనష్టాలు చేకూర్చేదిగా భావించికాదు. 'హజరే అస్సద్ యొక్క ఈ ప్రత్యేకతల వల్ల ప్రతి ఒక్కరూ దాన్ని ముద్దు పెట్టుకునే ప్రయత్నం చేస్తారు. ఇక్కడ 'తవాఫ్ సమయంలో చాలా సందడిగా ఉంటుంది. చాలా సులభంగా ముద్దు పెట్టుకోవటమే మంచిది. ముట్టుకునే అవకాశం లేనప్పుడు అనవసరంగా వెళ్ళి ముద్దు పెట్టుకునే అవసరం ఏమాత్రం లేదు.

రుక్మి యమాని: ఇది బైతుల్లాహ్ లో యమాన్ (దక్షిణ) వైపుకు ఉంది. అందువల్లే దీన్ని రుక్మి యమానీ అంటారు. ఇది కూడా పవిత్రమైన స్థానం దీన్ని గురించి ప్రవక్త (స) నోట వినండి. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అస్అలుకల్ అఫ్ వ వల్ 'ఆఫియత ఫిద్దునియా వల్ ఆఖిరతి, రబ్బనా ఆతినా ఫిద్దునియా 'హసనతన్ వఫిల్ ఆఖిరతి హసనతన్ వఖినా అజాబన్నార్." - 'ఓ అల్లాహ్ నేను నిన్ను క్షమాపణ, ఉభయలోకాల్లో క్షేమం అర్థిస్తున్నాను. ఓ మా ప్రభూ! మాకు ప్రపంచంలో మంచిని, పరలోకంలో మంచిని ప్రసాదించు, ఇంకా అగ్ని శిక్ష నుండి మమ్మల్ని రక్షించు." (అహ్మద్, నైల్, తర్గీబ్).

ప్రవక్త(స) ప్రవచనం: రుక్మి యమానీపై 70వేల మంది దూతలు నియమించబడిఉన్నారు. ఎవరు ఈ దు'ఆను పరిస్థితి దానిపై వారు ఆమీన్ అని పలుకుతారు.

ముల్తజిమ్: 'హజరే అస్వదీకి బైతుల్లాహ్ ద్వారానికి మధ్య స్థలాన్ని ముల్తజిమ్ అంటారు. అంటే కొగలించుకోవటం అని అర్థం. ఇక్కడ నిలబడి రెండు చేతులు ఎత్తి బైతుల్లాహ్ గోడలకు అతుక్కుని రొమ్మును ముఖాన్ని గోడపై ఉంచి దీనావస్థను ప్రదర్శిస్తూ దు'ఆ చేయబడుతుంది. ఇది చాలా పవిత్రమైన స్థలం. ఇక్కడ దు'ఆ స్వీకరించడం జరుగుతుంది. ప్రవక్త (స) దు'ఆ స్వీకరించబడే స్థలాన్నే ముల్తజిమ్ అంటారని అన్నారు. అక్కడ దు'ఆ చేస్తే అల్లాహ్ స్వీకరిస్తాడు. ఇబ్నీ మాజహ్, అబూ-దావూద్ లో ఇలా ఉంది, ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: కష్టాల్లో ఉన్న వారు, ఆపదల్లో ఉన్నవారు ఇక్కడ దు'ఆ చేస్తే అతని ఆపదలన్నీ తొలగిపోతాయి.

ఇబ్నీ 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ఇబ్నీ అబ్బాస్ ఆ స్థానంలో నిలబడి తన రొమ్మును, ముఖాన్ని గోడకు ఆనించి, రెండు చేతులను గోడపై పరచి ఇలా అన్నారు,

"ప్రవక్త (స) నా ఈ స్థానంలో ఈ విధంగా చేస్తూ ఉండటం చూసాను." (అబూ-దావూద్)

అర్జఖీ తన చరిత్రలో ఇలా వ్రాసారు: "ఆదమ్ (అ) మక్కహ్ వచ్చి అన్నిటికంటే ముందు బైతుల్లాహ్ 'తవాఫ్ చేసారు. ఆ తరువాత క'అబహ్ వైపు తిరిగి రెండు రక'అతులు నమాజ్ చేసారు. ఆ తరువాత ముల్తజిమ్ వద్దకు వెళ్ళి ఈ దు'ఆ పఠించారు."

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నుక త'అలము సీరీ వ అలానియ్యతీ ఫ అఖ్బిల్ మ'అజిరతీ వ త'అలము మాఫీ నఫీసీ వమా 'ఇందీ, ఫగిఫిరీల్ జు'నూబీ, వ త'అలము 'హజతీ ఫల'అతినీ సుఆలీ, అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అస్అలుక ఈమానన్ యుబాషిరు ఖల్బీ, వయఖీనన్ 'సాదిఖన్ 'హత్తా అ'అలము అన్నహూ లంయ్యు'సీబనీ ఇల్లా మా కతబ్తలీ వర్రి'దా బిమా ఖ'దైత." (తబ్దరానీ) - 'ఓ అల్లాహ్! నీకు నా అంతర్భావ్యాలు తెలుసు. నా విన్నపాన్ని స్వీకరించు. నా హృదయంలో, నా వద్ద ఉన్నది కూడా నీకు తెలుసు. నువ్వు నా పాపాలను మన్నించు, నీకు నా అవసరం తెలుసు. నా కోరికను తీర్చు. ఓ అల్లాహ్ నేను నిన్ను ప్రగాఢ విశ్వాసాన్ని అర్థిస్తున్నాను. ఇంకా వాస్తవ నమ్మకాన్నీ అర్థిస్తున్నాను. నాకు దాన్ని గురించి పూర్తి మనశ్శాంతిని ప్రసాదించు. నీవు నా విధి వ్రాతలో వ్రాసిందే నాకు చేరుతుంది. ఇంకా నీవు నా పట్ల చేసిన తీర్పుపట్ల నేను సంతృప్తికరంగా ఉన్నాను.

ఆదమ్ (అ) ఈ దు'ఆ ముగించిన వెంటనే దివ్యవాణి అవతరించింది. ఈ దివ్యసందేశం అందింది: "ఓ ఆదమ్! నేను నీ పాపాన్ని క్షమించాను. ఇంకా నీ సంతతిలో ఎవరు ఈ పదాలతో నన్ను ప్రార్థిస్తారో, నేను అతడి బాధలను, విచారాలను, చింత లను తొలగిస్తాను. ఇంకా అతడు పోగొట్టుకున్న దానికి బదులుగా ప్రసాదిస్తాను, అతడి హృదయం నుండి దారిద్ర్యాన్ని తీసి వేస్తాను. నిరపేక్షతతో అతని హృదయాన్ని నింపివేస్తాను. వ్యాపారి వ్యాపారంలో శుభాన్ని ప్రసాదిస్తాను. అతడు ప్రపంచం పట్ల పట్టించుకోడు. ప్రపంచం అతని పాదాల క్రింద ఉంటుంది." (తబ్దరానీ, బైహఖీ, ఇబ్నీ 'అసాకీర్ మనాసిక్, ముల్లాఅలీఖారీ)

నవవీ అబీప్రాయం: ఈ దు'ఆను ముల్తజిమ్ లో పఠించాలి. ఆ తరువాత తానుకోరింది అర్థించాలి. "అల్లాహుమ్మ లకల్ 'హమీదు 'హమీదన్ యువాఫీ

ని'అమక వయుకాఫీ మ'జీదక అహ్మదుక బిజమీ'యి మ'హమిదిక, మా 'అలిమీతు వమాలమ్ అ'అలమ్ అలా జమీ'యి ని'అమిక మా 'అలిమీతు మిన్హా వమాలమ్ అ'అలమ్, వ 'అలాకుల్లి 'హలీన్, అల్లాహుమ్మ 'సల్లి 'అలా ము'హమ్మదీన్ వ 'అలా ఆలి ము'హమ్మదీన్, అల్లాహుమ్మ అ'యిజ్ నీ మిన్ పైతానిరజీమ్, వ అ'యిజ్ నీ మిన్ కుల్లి సూయ్'న్ వఖన్ని'యిన్ బిమా ర'జఖ్ తనీ వబారీకీలీ పీహి, అల్లాహుమ్మ జీఅలీనీ మిన్ అకీరమి వఫీదిక అలైక వఅలీ'జిమీన్ సబీలల్ ఇస్మిఖామతి 'హత్తా అల్ ఖాక యా రబ్బల్ 'ఆలమీన్." (అజ్కారుల్ అబరార్) - 'ఓ నా మహాపకారి అల్లాహ్! స్తోత్రాలన్నిటికీ అర్హుడివి నీవే. నేను నీవు ప్రసాదించిన అనుగ్రహాలకు బదులుగా నిన్ను స్తుతిస్తున్నాను. దానికంటే అధికంగా ప్రసాదించిన దానికి బదులుగా, నాకు తెలిసిన, తెలియని అనుగ్రహాలన్నిటికీ వాటి ప్రత్యేకతలతో పాటు కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటున్నాను. ఎల్లప్పుడూ నిన్నే కొనియాడుతున్నాను. ఓ శాంతిమయుడా! నీవు నీ ప్రవక్త (స), వారి కుటుంబీకులందరిపై, అతని అనుచరులపై కారుణ్యాన్ని శాంతిని అవతరింపజేయి, ఓ మహా ప్రభూ! నీవు నన్ను పైతాన్ నుండి, ప్రతిచెడు నుండి నీ శరణులో ఉంచు. నీవు నాకు ప్రసాదించిన వాటిపట్ల సంతృప్తిని ప్రసాదించు. శుభాన్ని ప్రసాదించు. ఓసృష్టితాలన్నిటి ప్రభూ! నీవు నన్ను ముఖ్య అతిథిగా పరిగణించు. జీవితాంతం నన్ను రుజుమార్గంపై నిలకడగా ఉండే భాగ్యాన్ని ప్రసాదించు. ఆమీన్!

'హతీమ్: ఇదొక చిన్న భాగం. ఇది కాబాకు వేరుగా ఉంది. అంటే టైతుల్లాహ్ ప్రాంగణం అన్నమాట. ఇది టైతుల్లాహ్ లోని భాగమే.

మ'తాఫ్: టైతుల్లాహ్ చుట్టూ 'తవాఫ్ చేసే ప్రదేశాన్ని మ'తాఫ్ అంటారు. ఇది గృడ్డు ఆకారంలో ఉంది. పూర్వం దీని పొడవు (ఉత్తర-దక్షిణాల దూరం) 55 గజాలు, వెడల్పు (తూర్పు-పడమరల దూరం) 45 గజాలు. ఒకసారి ప్రదక్షణ 120 గజాలు ఉంటుంది. ఒక తవాఫ్ లో 840 గజాలు చుట్టూ తిరగవలసి ఉంటుంది. 8వ హిజ్రీ నుండి ఈనాటి వరకు కేవలం విధి నమాజులు చదివినప్పుడే మ'తాఫ్ ఖాళీగా ఉంటుంది. రాత్రీ పగలు 'తవాఫ్ జరుగుతూనే ఉంటుంది. 'తవాఫ్ ప్రత్యేకతల గురించి రానున్న పేజీల్లో వివరిస్తాము.

మఖామె ఇబ్రాహీమ్ (అ): మఖామె ఇబ్రాహీమ్ కి హరమ్ లో ఒక ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. దీన్ని గురించి ఖుర్ఆన్ లో ఆయతు అవతరింపజేయబడింది. "ఇన్న అవ్వల టైతిన్ వుది'అ లిన్నాసి లల్లజ్ బిబక్కత ముబారకన్ వ హుదల్లిల్ 'ఆలమీన్. పీహి ఆయాతుం బయ్యనాతున్, మఖాము ఇబ్రాహీము..." (ఆల ఇవ్రాన్, 3:96-97) - 'నిశ్చయంగా, మానవ జాతి కొరకు మొట్ట మొదట నియమించబడిన (ఆరాధనా) గృహం బక్కహ్ లో (మక్కహ్ లో) ఉన్నదే, శుభాలతో నిండినది సమస్త లోకాల ప్రజలకు మార్గదర్శకత్వాన్ని ప్రసాదించేది. అందులో స్పష్టమైన సంకేతాలు ఉన్నాయి. ఇబ్రాహీమ్ నిలిచిన స్థలం ఉంది..."

ఈ స్పష్టమైన నిదర్శనాల్లో 'హజరె అస్వద్ ఒకటి. ఇది స్వర్గం నుండి వచ్చింది. మరొకటి మఖామె ఇబ్రాహీమ్. దీనిపై ఇబ్రాహీమ్ పాదాల చిహ్నాలు ఉన్నాయి. అల్లాహ్ (త) దీనిని 'హరమ్ గా నిర్ణయించాడు. ఇక్కడ అడవి జంతువును వేటాడరాదు. ఇక్కడ గద్దలు, కాకులు కనబడవు. ఇది ఎంత పవిత్రమైన స్థలం అంటే ఇక్కడ అల్లాహ్ (త) నమా'జుచేయమని ఆదేశించాడు. ఇంత గొప్ప స్థానం మరో ప్రదేశానికి లేదు. అల్లాహ్ ఆదేశం: "మఖామె ఇబ్రాహీమ్ ను నమా'జు చేసే ప్రదేశంగా చేసుకోండి." (బఖరహ్, 2:125). మఖామె ఇబ్రాహీమ్ అన్నది ఒక రాయి పేరు. కలబహ్ నిర్మాణం చేస్తున్నప్పుడు, ఇబ్రాహీమ్ (అ) దానిపై నిలబడ్డారు. అతని అడుగుల చిహ్నాలు దానిపై ఉన్నాయి.

మస్జిదుల్ హరామ్: ఇది ఒక గొప్ప మహత్తరమైన, పవిత్రమైన భవన నిర్మాణం. దీని మధ్య క'అబహ్ గృహం ఉంది. దీనికి నాలుగు వైపుల (ముందు వెనుక మూడు, మరోచోట నాలుగు) ద్వారాలు ఉన్నాయి. స్తంభాల మధ్య పంక్తుల క్రమం ఉంది. మధ్య విశాలమైన ప్రాంగణం ఉంది. అందులో నాలుగు వైపుల మ'తాఫ్ వరకు వెళ్ళడానికి మార్గాలు ఉన్నాయి. జన వాసాల ప్రకారం క'అబహ్ నగరానికి మధ్య ఉంది. దీని తుర్కీ వారి నిర్మాణంలో 535 స్తంభాలు ఉన్నాయి. వీటిలో 301 పాల రాతితో నిర్మించబడినవి, 244 ఎర్రని రాతితో నిర్మించ బడినవి. ప్రాచీన కాలంలో వెలుగు కోసం దీపాలు ఉండేవి. వీటిలో 'జైతున్ నూనె వాడబడేది. కాని ఇప్పుడు విద్యుద్దీపాలు ఉన్నాయి.

ప్రస్తుత సాదీ ప్రభుత్వ కాలంలో విస్తారణ కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నాయి. పటిష్టమైన భవన నిర్మాణం జరుగుతున్నది. ఖుర్రాన్ లో అనేకచోట్ల దీన్ని గురించి పేర్కొనడం జరిగింది.

'తవాఫ్ ప్రత్యేకతలు: 'తవాఫ్ అంటే చుట్టూ తిరగటం, ప్రదక్షణ చేయటం, బైతుల్లాహ్ చుట్టూ తిరగటాన్ని ప్రదక్షిణం చేయటాన్ని 'తవాఫ్ అంటారు. 'తవాఫ్ 6 రకాలు. 1. 'తవాఫ్ ఖుదూమ్. మక్కహ్ వచ్చి అన్నిటి కంటే ముందు చేసే 'తవాఫ్. దీన్ని 'తవాఫుల్ వురూద్, 'తవాఫుల్లిఖా, 'తవాఫు త్రయ్యూహ్ అని కూడా అంటారు. 2. 'తవాఫుజ్జయారహ్. దీన్ని జిల్ హిజ్జామ్ 10వ తేదీన 'హజ్జ్ చేసేవారు చేస్తారు. ఇది హజ్జ్ లోని ఒక భాగం, దీన్ని 'తవాఫ్ రుక్న్, తవాఫ్ 'హజ్జ్ అని కూడా అంటారు. 3. 'తవాఫ్ సదర్ బైతుల్లాహ్ నుండి తిరిగి వెళ్ళినప్పుడు చేస్తారు. దీన్ని 'తవాఫుల్ విదా' అని కూడా అంటారు. 4. 'తవాఫుల్ 'ఉమిరహ్ అంటే 'ఉమిరహ్ లో చేసే 'తవాఫ్. ఇది 'ఉమిరహ్ లోని భాగం. 5. 'తవాఫ్ న'జర్ అంటే మొక్కు బడి'తవాఫ్. ఇది మొక్కుబడిచేసుకున్న వారిపై తప్పనిసరి. 6. 'తవాఫు న్నఫిల్ అంటే ఎప్పుడైనా చేసే అదనపు 'తవాఫ్.

'తవాఫ్, 'హజర అస్వద్, రుక్నె యమానీ, ఇస్తీలామ్ ల ప్రత్యేకతల గురించి అనేక 'హదీసులు ఉన్నాయి. క్రింద కొన్ని 'హదీసులను ఇవ్వడం జరిగింది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "బైతుల్లాహ్ 'తవాఫ్ చేసి రెండు రక'అతులు నమాజు చదివితే అతనికి బానిసను విడుదల చేసినంత పుణ్యం లభిస్తుంది. (ఇబ్నె మాజహ్). అదేవిధంగా మరో ప్రవచనం: 7 సార్లు బైతుల్లాహ్ 'తవాఫ్ చేస్తే, అల్లాహ్ (త) అడుగడుగునా అతని పాపాలు క్షమిస్తాడు. అడుగడుగునా పుణ్యాలు ప్రసాదిస్తాడు. అడుగడుగునా తరగతులు ఉన్నతం చేస్తాడు. (ఇబ్నె 'ఖుజైమ, ఇబ్నె హిబ్బాన్, తర్ గిబ్)."

ఇబ్నె మాజహ్, మున్ తఖా ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "7 సార్లు బైతుల్లాహ్ తవాఫ్ చేసి, 'సుబ్ హానల్లాహ్, అల్ హమదులిల్లాహ్, లా ఇలాహ ఇల్లాల్లాహ్, అల్లాహు అక్బర్, వలా హూల వలా ఖువ్వత ఇల్లాబిల్లాహ్ అని పలికితే అతని 10 పాపాలు క్షమించ బడతాయి. 10 పుణ్యాలు వ్రాయబడతాయి, ఇంకా 10 తరగతులు ఉన్నతం చేయబడతాయి."

ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: అల్లాహ్ (త) రుక్నె యమానీపై 70 మంది దైవదూతలను నియమించాడు. ఇక్కడ ఈ దు'ఆ పరిస్థితి దైవదూతలు ఆమీన్ అంటారు.

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అన్ అలుకల్ 'అఫ్ వ వల్ 'ఆఫియత ఫిద్దునియా వల్ 'ఆఖిరతి రబ్బనా ఆతినా ఫిద్దునియా 'హసనతన్ వఫిల్ 'ఆఖిరతి 'హసనతన్ వఖినా 'అజాబన్నార్." (ఇబ్నె మాజ, మున్ తఖా)- 'ఓ అల్లాహ్! నేను నిన్ను ఉభయలోకాల్లో క్షమాపణ, క్షమాన్ని అర్థిస్తున్నాను. ఓ అల్లాహ్! ప్రపంచంలోనూ మంచిని ప్రసాదించు పరలోకంలోనూ మంచిని ప్రసాదించు. ఇంకా నరక శిక్షనుండి నన్ను కాపాడు."

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'అమ్మి బిన్ ఆస్ (ర) ఉల్లేఖనం: "చక్కగా వు'దూచేసి 'హజర అస్వద్ ను ఇస్తీలామ్ చేస్తే దైవకారుణ్యంలో ప్రవేశిస్తాడు. ఇస్తీలామ్ చేసినప్పుడు, "బిస్మిల్లాహి వల్లాహు అక్బరు. అమీహదు అల్లా ఇలాహ ఇల్లాల్లాహు వహ్దహు లా షరీకలహు, వఅష్ హదు అన్న ము'హమ్మద్ న్ 'అబ్దుహూ వ రసూ లుహు." - "నేను అల్లాహ్ పేరుతో ప్రారంభిస్తున్నాను. ఆయన చాలా గొప్పవాడు, అల్లాహ్ తప్ప ఆరాధ్య లెవరూ లేరు, ము'హమ్మద్ (స) ఆయన దాసులు మరియు ప్రవక్త అని నేను సాక్ష్యం ఇస్తున్నాను," అని పలికితే అల్లాహ్ (త) కారుణ్యం అతన్ని కప్పు కుంటుంది. అదేవిధంగా బైతుల్లాహ్ 'తవాఫ్ చేసి నపుడు అల్లాహ్ (త) అతని ప్రతి అడుగుకు 70 వేల పుణ్యాలు వ్రాస్తాడు. 70 వేల పాపాలు క్షమిస్తాడు. 70 వేల తరగతులు ఉన్నతం చేస్తాడు. ఇంకా అతని కుటుంబానికి చెందిన 70 మంది యొక్క సిఫారసు స్వీకరిస్తాడు. మఖామె ఇబ్రాహీమ్ వద్దకు వచ్చి చిత్తశుద్ధితో రెండు రక'అతులు నమాజు చదివితే నలుగురు అరబ్బు బానిసలను విడుదల చేసినంత పుణ్యం లభిస్తుంది. అంతేకాదు, ఈ రోజు పుట్టినట్లు పాపాల నుండి పరిశుద్ధుడైపోతాడు. (తర్ గిబ్)

రమీల్: 'తవాఫ్ ఖుదూమ్, 'తవాఫ్ 'ఉమిరహ్ లో మూడు ప్రదక్షిణల్లో మెల్లగా పరిగెత్తటాన్ని రమీల్ అంటారు.

ఇ'ద్ తిబా'ల: తవాఫ్ సమయంలో వీరత్వాన్ని ప్రదర్శిస్తూ కుడి భుజం విప్పి ఉంచాలి. ఇ'హ్ రామ్ దుప్పటిని చంక క్రింద నుండి తీసుకొని ఎడమ భుజంపై వేయటాన్ని ఇ'ద్ తిబా'ల, అంటారు. రమీల్

మరియు ఇ'ద్బా'అ, కేవలం పురుషులకు మాత్రమే, స్త్రీలకు కాదు. దీనికి కారణం ఏమిటంటే 'హుదైబియా ఒప్పందం తరువాత ప్రవక్త (స), అనుచరుల 'ఉమ్ రతుల్ ఖ'దాల' చేయడానికి మక్కహ్ ముకర్రమహ్ వచ్చారు. వీరిని చూసి అవిశ్వాసులు మదీనహ్ వాతావరణం ముస్లిములను బలహీనతకు గురి చేసిందని, వీరు మాతో పోరాటం ఏమిటి? 'తవాఫ్ కూడా చేయలేరని ఎగతాళి చేయసాగారు. ముస్లిముల 'తవాఫ్ చూడ్డానికి వారు దారున్నదీవా మరియు ఇళ్ల పైకప్పులపై నుండి చూడసాగారు. ప్రవక్త (స)కు ఈ విషయం తెలిసి ఆయన అనుచరులకు 'తవాఫ్ లోని మొదటి మూడు ప్రదక్షిణలలో రమ్లీ, ఇద్'తిబా'అ చేయమని అన్నారు. ఎందుకంటే అవిశ్వాసులకు వీరుల్లా కనబడాలని. మిగిలిన నాలుగు ప్రదక్షిణాల్లో మామూలుగా నడవాలి. అవిశ్వాసులు ముస్లిములను ఈ విధంగా పరిగెత్తుతూ చూచి తమ అనుమానాన్ని తప్పుడుగా భావించి చాలా సిగ్గుపడ్డారు. ఇంకా "వారు లేడిలా ఎగురుతూ గెంతుతూ ఉన్నారు. మాకంటే శక్తిమంతులుగా ఉన్నారని అన్నారు. ప్రారంభంలో రమ్లీ గురించి ఇలా ఆదేశించడం జరిగింది. కాని తరువాత అదొక తప్పనిసరి సాంప్రదాయంగా నిర్ణయించడం జరిగింది. అనుచరులు, ఇతర ముస్లిములు దీన్ని అనుసరించారు. ఒకసారి 'ఉమర్ (ర) దాన్ని తొలగించాలని అనుకున్నారు. కాని బాగా ఆలోచించి ప్రవక్త (స) చేస్తూ ఉన్న దాన్ని మనం వదలకూడదని నిర్ణయించుకున్నారు. (బుఖరీ)

'తవాఫ్ ఖుదూమ్ పద్ధతి: 1. పురుషులు వు'దూ చేసి తన ఇ'హరామ్ దుప్పటిని కుడి భుజం క్రింద నుండి తీసి ఎడమ భుజంపై వేసుకోవాలి. కుడి భుజం విప్పి ఉండాలి. 'హజరె అస్వద్ వద్దకు వచ్చి దాన్ని ముద్దు పెట్టుకోవాలి లేదా ఇస్తిలామ్ చేయాలి. ఇస్తిలామ్ చేసినపుడు, "బిస్మిల్లాహి వల్లాహు అక్బర్" - అంటే, 'అల్లాహ్ పేరుతో తవాఫ్ చేస్తున్నాను. అల్లాహ్ గొప్పవాడు.' ఆ తరువాత ఈ దు'ఆ పఠించాలి.

"అల్లాహుమ్మ ఇమానన్ బిక్ వత్'నదీఖన్ బికితా బిక్ వ వఫా'అన్ బి' అహ్దాద్ వఇత్బా'అన్ లి సున్నతి నబియ్యక్ సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లమ్" - 'ఓ అల్లాహ్ నేను నిన్ను విశ్వసించి, నీ గ్రంథాన్ని ధృవీకరించి, నీ

వాగ్దానానికి బద్ధుడనై, నీ ప్రవక్త (స)ను అనుసరిస్తూ ఇస్తిలామ్ చేస్తున్నాను.' (నైలుల్ అవ్'తార్)

ఇలా పఠించి బైతుల్లాహ్ ను తన ఎడమ వైపు ఉంచి 'తవాఫ్ ప్రారంభించాలి. రుక్నైయమానీ వరకు భుజాలు ఎగురేస్తూ నడవాలి. ఈ దు'ఆను మెల్లమెల్లగా పఠిస్తూ ఉండాలి. దాన్ని క్రింద పేర్కొనడం జరిగింది.

"సుబ్ హన్ల్లాహి, వల్ 'హమ్దులిల్లాహి, వలా ఇలాహ ఇల్లల్లాహు, వల్లాహు అక్బరు, వలా 'హాల వలా ఖువ్వత్ ఇల్లా బిల్లాహ్." - 'అల్లాహ్ పరిశుద్ధుడు స్తోత్రం ఆయనకే. ఆయన తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరు. ఆయన గొప్పవాడు. శక్తియుక్తులు ఏమాత్రం లేవు కాని అల్లాహ్ వల్లే.' (ఇబ్నీ మాజహ్, మునీతఖా, నైలుల్ అవ్'తార్).

రుక్నైయమానీ వరకు ఈ దు'ఆ పఠిస్తూ ఉండండి. రుక్నైయమానీ వద్దకు చేరి ఈ దు'ఆను పఠించండి.

"అల్లాహుమ్మ ఖన్సి'ఇనీ బిమా రజఖత్తనీ వబారిక్ లీ ఫీహి వ అ'ఖ్లిఫ్ 'అలాకుల్లి 'గాయిబతిన లీ బి'ఖైరిన్ ." - 'ఓ అల్లాహ్! నీవు నాకు ప్రసాదించిన వాటిపై సంతృప్తిని ప్రసాదించు. అందులో శుభం ప్రసాదించు. ఇంకా నా భార్యాబిడ్డలు, రహస్యాలపై మంచిగా పర్యవేక్షించు.'

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అ'జుజు'బిక్ మిన్ షక్క్ వ ష్షిర్కి వన్సి'ఫాఖి వష్షి'ఖాఖి వసూయిల్ అ'ఖ్లాఖి." - 'ఓ నా ప్రభూ! నేను నిన్ను అనుమానం నుండి, పిర్క్ నుండి కాపట్టం నుండి, వ్యతిరేకతనుండి, చెడు గుణాల నుండి శరణుకోరుతున్నాను.' (నైలుల్ అవ్'తార్)

ప్రవక్త (స) పైన పేర్కొన్న రెండు దు'ఆలను పఠించేవారు. (నైల్)

రుక్నైయమానీ దు'ఆ: ఈ మూలను కేవలం చేత్తో తాకాలి.

ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: ఈ స్థానంలో 70 మంది దైవదూతలు నియమించబడి ఉన్నారు. క్రింది దు'ఆ పఠించబడినపుడు వారు ఆమీన్ అని అంటారు. రుక్నైయమానీపై ఇస్తిలామ్ తర్వాత ఈ దు'ఆను రెండు మూలల మధ్య పఠించండి. ప్రవక్త (స) దీన్ని ఈ ప్రదేశంలో పఠించారు. ఆ దు'ఆ ఇది:

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అనీఅలుకల్ 'అఫ్ వ వల్ 'అఫియత్ ఫిద్దునియా వల్ అ'ఖిరతి, రబ్బనా ఆతినా ఫిద్దునియా 'హసనతన్ వఫిల్ అ'ఖిరతి 'హసనతన్

వఖీనా'అజాబన్నార్." -'ఓఅల్లాహ్! నేను, నిన్ను ఉభయ లోకాల్లోనూ క్షమాపణను, క్షమాన్ని అర్థిస్తున్నాను. ఓ మా ప్రభూ! మాకు ఇహలోకంలో మంచిని, పరలోకంలోనూ మంచినిప్రసాదించు, ఇంకామమ్మల్ని అగ్ని శిక్షనుండి రక్షించు.' (అహ్మద్, అబూ దావూద్)

ఈ దు'ఆను పరిస్తూ 'హజరె అస్వద్ వద్దకు రండి. ఇప్పుడు ఒక ప్రదక్షణ పూర్తయ్యింది. ఒకవేళ 'హజరె అస్వద్ ను ముద్దుపెట్టుకునే అవకాశం ఉంటే ముద్దు పెట్టుకోండి. లేకపోతే ఇస్తీలామ్ మరియు చేత్తో, కర్రతో సైగచేసి వెనుకటి దు'ఆలను పరిస్తూ రెండవ ప్రదక్షణ ప్రారంభించండి. ఇందులో కూడా వీరత్వాన్ని ప్రదర్శించండి. పేర్కొన్న దు'ఆలను పఠించండి. మూడవ ప్రదక్షణ కూడా ఈ విధంగానే చేయండి. ఆ తరువాత రమ్లీ, ఇద్తి'బా'అ చేయకండి. ఈ విధంగా ఏడు ప్రదక్షణలు పూర్తిచేస్తే ఒక 'తవాఫ్ పూర్తవుతుంది. 'హజరె అస్వద్ నుండి 'తవాఫ్ ప్రారంభించి, 'హజరె అస్వద్ దగ్గరే ముగించండి. ఒకవేళ 'హజరె అస్వద్ కి ముద్దుపెట్టుకోవటం సాధ్యం అయితే ముద్దుపెట్టుకోండి. లేకపోతే ఇస్తీలామ్ చేసి మఖామె ఇబ్రాహీమ్ వైపునకు రండి.

తవాఫ్ యొక్క రెండు రక'అతులు: "వత్తఖీజా" మిమ్మఖామి ఇబ్రాహీమ్" పరిస్తూ మఖామె ఇబ్రాహీమ్ వద్దకు రండి. మఖామె ఇబ్రాహీమ్ ను తనకి బైతుల్లాహ్ కి మధ్య ఉంచి తవాఫ్ కి చెందిన రెండు రకాతులు ఆచరించండి. మొదటి రకాతులో సూరతుల్ ఫాతిహా తరువాత అల్-కాఫిరూన్ (109), రెండవ రకాతులో సూరహ్ ఫాతిహా తరువాత సూరతుల్ అల్-ఇఖ్లాస్ (112) పఠించండి. (బు'ఖారీ)

సలామ్ తరువాత దు'ఆ: సలామ్ చేసిన తర్వాత ఎంతో వినయ వినమ్రతలతో తన గురించి తన కుటుంబాన్ని గురించి దు'ఆ చేయండి. ఎందుకంటే ఇది స్వీకార ప్రదేశం. ఇంతకు మించి దీని గురించి మరేదీ ప్రామాణిక 'హదీసు' లేదు. ఖుర్రాన్ 'హదీసు'ల్లో నుండి మీరు కోరిన దు'ఆలను పఠించవచ్చును. కాని తబీరానీ, బైహాఖీల ఉల్లేఖనాల ద్వారా ఆదమ్ (అ) 'తవాఫ్ రెండు రకాతుల తర్వాత ఈ క్రింది దు'ఆను పఠించారని, అల్లాహ్ దాన్ని స్వీకరించాడని తెలుస్తుంది.

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నక త'అలము సిరీ వ 'అలానియతీ ఫలఖ్ బిల్ మ'అజి'రతి, వత'అలము 'హజతీ ఫా'తిని సువాలీ వత'అలము మాఫీ నఫ్ సీ ఫగ్ ఫిరలీ జు'నూబీ. అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అనీఅలుక ఈమానన్ యుబాషిరు ఖల్ బీ వ యఖీనన్ 'సాదిఖన్ 'హత్తా ఆలమ అన్నహు లా 'యుసీబినీ ఇల్లా మా కతబీతలీ వర'దన్ బిమా ఖసమీత లీ యా అర్ 'హమర్తా'హీమీన్. "- 'ఓ నా ప్రభూ! నీకు నా అంతర్భావ్యాలు అన్నీ తెలుసు. నా క్షమాపణను స్వీకరించు. నా పరిస్థితి నీకు తెలుసు, నా కోరిక తీర్పు. నీకు నా హృదయ రహస్యాలు తెలుసు. నా తప్పులను క్షమించు. ఓ అల్లాహ్! నేను నిన్ను హృదయంలో నాటుకు పోయే విశ్వాసాన్ని అర్థిస్తున్నాను. నీవు నాకు గట్టి నమ్మకాన్ని ప్రసాదించు. దానివల్ల నీవు రాసినదే నాకు లభిస్తుందని తెలుసు కుంటాను. నీవు నాకు రాసిన విధి పట్ల నేను సంతృప్తికరంగా ఉన్నాను. నీవే అందరికంటే అధికంగా కరుణించేవాడవు."

దు'ఆ పఠించిన తర్వాత మళ్ళీ 'హజరె అస్వద్ వద్దకు రండి. దాన్ని ముద్దుపెట్టుకొని లేదా ఇస్తీలామ్ చేసి 'జమ్'జమ్ నీటి వద్దకు వచ్చి 'జమ్'జమ్ నీరు త్రాగండి. త్రాగిన తర్వాత సయీ కొరకు వెళ్ళండి.

సూచన: 1. ఇది 'తవాఫ్ ఖుదూమ్ గురించి. ఇందులో రమ్లీ మరియు ఇద్తి'బా'అ ఉంది. ఇందులో తప్ప మరీ దేనిలోనూ రమ్లీ, ఇద్తి'బా'అ చేయకూడదు. స్త్రీలు తవాఫ్ ఖుదూమ్ లో రమ్లీ, ఇద్తి'బా'అ చేయకూడదు. మిగతా 'తవాఫ్ అంతా పురుషుల్లాగే చేయాలి. సాధ్యమయినంత వరకు పురుషులకు దూరంగా ఉండి 'తవాఫ్ చేయాలి. పురుషులు కూడా వారిని తల్లి, కూతురు,చెల్లిలా భావించి చెడు దృష్టితో చూడకూడదు. ఇది దైవ సన్నిధి. చూపులు సైగలు చేసి ప్రదేశం కాదు. దీనివల్ల పుణ్యాలు వ్యర్థం అవుతాయి.

2. ముస్తహ'దహ్ స్త్రీ మరియు బవాసీర్ మరియు నీల్ సీబల్ బోలి గలవారు 'తవాఫ్, నమా'జ్ చేయవచ్చు. అయితే రుతు స్రావం, జన్మమిచ్చిన స్త్రీ, ఈ స్థితులలో బైతుల్లాహ్ 'తవాఫ్ చేయకూడదు. నమా'జ్ చేయకూడదు. ఇవి తప్ప మిగతా 'హజీలు చేసే పనులన్నీ చేయవచ్చును. స్త్రీలు ఈ స్థితుల నుండి పరిశుద్ధులైన తర్వాత 'తవాఫ్ చేయాలి. (బు'ఖారీ)

3. వ్యాధిగ్రస్తులు, వికలాంగులు 'తవాఫ్ చేయలేక పోతే, వారిని పట్టుకొని మీతో వాహనంపై కూర్చోబెట్టి 'తవాఫ్, స'యీ చేయించవచ్చును. (మిస్కాత్)

4. జన సందడివల్ల ఒకవేళ 'హజరె అస్వద్ కి ముద్దు పెట్టటం సాధ్యం కాకపోతే, దాని ముందు నిలబడి దు'ఆ పఠించండి. లేకపోతే చేత్తో లేదా కర్రతో తాకి చేతిని లేదా కర్రను ముద్దు పెట్టుకోండి. అది సాధ్యం కాకపోతే దూరం నుండి దాని వైపు చేత్తో లేదా కర్రతో సైగచేసి దాన్ని ముద్దుపెట్టుకోండి. (మిస్కాత్)

'హజరె అస్వద్ ను ముద్దుపెట్టుకోవటానికి చాలాసేపు వరకు అక్కడ నిలబడటం, ప్రజల కుమ్ములాట, తొక్కిస లాటలో పాల్గొనడం, జనసందడిలో దూరి ప్రజలకు కష్టపెట్టి దాన్ని ముద్దుకోవటం పుణ్యం కాదు. షరీ'అత్ లో చాలా సౌకర్యం ఉంది. ఆ సౌలభ్యాన్ని వినియోగించుకోవాలి. దాన్ని గురించి పైన పేర్కొనడం జరిగింది. 'హజరె అస్వద్ వద్ద ఎల్లప్పుడూ జనసందడి ఉంటూనే ఉంటుంది.

5. స్త్రీలు ఆ సందడిలో ప్రవేశించరాదు, ఇక్కడ చాలా అప్రమత్తంగా ఉండాలి. దూరం నుండి ఇస్తీలామ్ చేయటమే మంచిది.

6. 'తవాఫ్ లో సాంప్రదాయక దు'ఆలు చదవటం ప్రవక్త సాంప్రదాయం. కొందరు 'తవాఫ్ చేస్తున్నప్పుడు అసత్య కల్పిత దు'ఆలను పఠిస్తూ ఉంటారు. మొదటి సారి ఈ దు'ఆ అని, రెండవసారి ఈ దు'ఆ అని. ఇదంతా మహా పాపం. 'తవాఫ్ లో "సుబ్ హానల్లాహ్, అల్ హామీదు లిల్లాహి, వలా ఇలాహ ఇల్లల్లాహు" అంతే కాదు, ఖుర్రాన్ మరియు 'హదీసు'లోని దు'ఆలను అత్యధికంగా పఠిస్తూ ఉండాలి.

7. 'తవాఫ్ చేస్తున్నప్పుడు ఫర్ద్దినమా'జుకు జమా'అత్ నిలబడితే, 'తవాఫ్ ను ఆపి నమాజులో కలసిపోవాలి. నమాజు తర్వాత ఎక్కడి నుండి వదిలారో అక్కడి నుండి పూర్తిచేసు కోవాలి. ఒకవేళ తవాఫ్ మధ్య కాలకృత్యాల అవసరం ఏర్పడితే 'తవాఫ్ వదలి వెళ్ళి వాటిని ముగించుకొని తిరిగి వచ్చి 'తవాఫ్ పూర్తిచేసుకోవాలి.

8. 'తవాఫ్ 7 ప్రదక్షిణాల్లో ఒకవేళ హచ్చుతగ్గుల అనుమానం వస్తే, ఏ అనుమానం అధికంగా ఉంటే దాన్ని అనుసరిస్తూ ఆచరించాలి. నమా'జు విషయంలో చేసినట్లు.

9. పరిశుభ్రమైన చెప్పులు ధరించి 'తవాఫ్ చేయవచ్చును.

10. 'తవాఫ్ లో రెండుమూలలు, 'హజరె అస్వద్, రుక్నెయమా'నీలను ముట్టుకోవాలి. రెండు షా'మీ మూలలను ముట్టారాదు.

11. బైతుల్లాహ్ గోడలకు సమీపంగా 'తవాఫ్ చేయాలి. జన సందడి వల్ల దూరంగా ఉండి కూడా చేయవచ్చును.

12. ఖారిస్ 'హక్ష్ 'ఉమీరహ్ లతో ఇహ్ రామ్ ధరించినవారు రెంటికి ఒక 'తవాఫ్, ఒక స'యీ మాత్రమే చేయాలి. రెండేసి 'తవాఫ్, రెండేసి స'యీలు అవసరం లేదు. (బు'ఖారీ)

13. కొందరు అమాయకులు 'తవాఫ్ రెండు రకాతుల నమా'జ్ చదివిన తర్వాత మఖామె ఇబ్రాహీమ్ జాతీలను పట్టుకొని దు'ఆలు చేస్తూ ఉంటారు. ఇది కల్పితం. బిద'అత్ అవుతుంది. ఇలా ఎంతమాత్రం చేయరాదు.

స'యీ ఉద్దేశ్యం: 'హజిరహ్ (అ) నీళ్ళు వెదుకుతూ ఇలా చేసారు. అల్లాహ్ (త)కు 'హజిరహ్ యొక్క ఈ ఆచరణ చాలా నచ్చింది. దీన్ని 'హజ్ లోని ఒక భాగంగా చేసివేసాడు. 'హజిరహ్ యొక్క ఈ సాంప్రదాయం ఎల్ల కాలం నిలిచి ఉండాలని, వీరు పడిన కష్టాలు, నష్టాలు అందరికీ తెలియాలని అప్పుడు ఇస్లాంకు కేంద్రం మక్కహ్ పరిస్థితి ఎలా ఉండేదో తెలుస్తుందని. ఆనాడు ఆమె హృదయంలో ఎంత తపన ఉండేదో ఈనాడు కూడా అంతే తపన ఉంటే సాఫల్యం సిద్ధిస్తుందని. ప్రవక్త (స) స'యీ దైవస్మరణ కోసం నియమించబడిందని ప్రవచించారు. "ఇన్నమా జు'యిల'త్తవాపు బిల్ బైతి వ బిన్ సూ" వల్ మరీవతి వరమ్ అల్ జిమారి లి ఇఖామతి జి'కరీల్లాహి త'ఆలా. " - 'తవాఫ్ మరియు స'యీ, రమ్ అల్ జమరాత్, దైవధ్యానం కోసం నియమించ బడ్డాయి.' (అహ్మద్, అబూ-దావూద్)

ప్రవక్త (స) స్వయంగా తాను ఆచరించి చూపారు. ఇలా అన్నారు, "కుతిబ అల్లైకుముస్సఅయు ఫన్ 'అవ్." (అహ్మద్) - 'మీపై స'యీ విధించడం జరిగింది. స'యీ చేయండి.'

స'యీ చేయకుండా 'హజ్ పూర్తికాదు, 'ఉమీరహ్ పూర్తి కాదు. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "మా అతమ్మల్లాహు 'హజ్జ ఇమీరయిన్ వలా 'ఉమీరతహు

లమ్మ య'తుఫ్ బైన 'స్సఫా వల్ మరవతి." (ముస్లిమ్)
- 'సయీ చేయకుండా అల్లాహ్ (త) 'హక్ష్ 'ఉమరహ్ లను స్వీకరించడు.'

స'యీ పద్ధతి: 'తవాఫ్ ఖుదూమ్ ను ముగించిన తర్వాత మళ్ళీ 'హజరె అస్సద్ ను ఇస్తీలామ్ చేయాలి. ఇది స'యీని ప్రారంభించే ఇస్తీలామ్. స'యీ కొరకు బయలుదేరినపుడు ఇంతకు ముందు పేర్కొన్న దు'ఆలనే పరించాలి. 'సఫా కొండపై వెళ్ళిన తర్వాత "ఇన్న 'స్సఫా వల్ మరవత మిన్ ష'ఆయిరిల్లాహి" (అల్ బఖరహ్, 2:158) అని పఠించండి. అంటే సఫా మర్వాలు అల్లాహ్ నిదర్శనాలు. ఆ తర్వాత, "అబ్ద'ఉ బిమా బద'అల్లాహు" పఠించండి. అంటే 'అల్లాహ్ (త) ప్రారంభించిన దాన్నుండి నేను ప్రారంభిస్తున్నాను.' ఇలా పనికి మెట్లనుండి 'సఫా కొండపై బైతుల్లాహ్ కనబడేవరకు ఎక్కండి. ప్రవక్త (స) ఇలాగే చేసారు (అబూ-దావూద్). ఆ తరువాత ఖిల్జా వైపు తిరిగి రెండు చేతులను ఎత్తి మొదటి మూడు సార్లు 'అల్లాహు అక్బర్' అని పనికి ఈ దు'ఆ పఠించాలి. ప్రవక్త (స) దీన్ని ఇక్కడ పఠించారు. (ముస్లిమ్)

"లా ఇలాహ ఇల్లాల్లాహు వ'హదహు లాషరీక లహు లహుల్ ముల్కు వలహుల్ 'హమీదు వహువ 'అలాకుల్లి షయ్ ఇన్ ఖదీర్. లా ఇలాహ ఇల్లాల్లాహు వ'హదహు 'అన్ జుజు వ'అదహు వ న'సర 'అబ్దహు వ హ'జమల్ అహ్ జాబ వ'హదహు." - 'అల్లాహ్ తప్ప వాస్తవ ఆరాధ్యులెవరూ లేరు. ఆయన ఒకే ఒక్కడు. ఆయనకు ఎవరూ సాటిలేరు. ఆయన రాజ్యానికి రారాజు. స్తోత్రం ఆయనకే చెల్లు. ఆయన ప్రతి విషయంపై శక్తి గలవాడు. ఆయన తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరు. ఆయన ఒకే ఒక్కడు. ఆయన తన వాగ్దానాన్ని పూర్తిచేసాడు. తన దాసునికి సహాయం చేసాడు. ఆయన ఒక్కడే అవిశ్వాసుల సైన్యాన్ని తరిమి వేసాడు.' (ముస్లిమ్)

ఈ దు'ఆను పఠించిన తరువాత దరూద్ పఠించాలి. తన గురించి, తన బంధుమిత్రుల గురించి దు'ఆ చేయండి. ఇది స్వీకారయోగ్యమైన స్థలం. మళ్ళీ తిరిగి రావడానికి ముందు చేతులెత్తి 'సఫాపై క్రింది దు'ఆ పఠించి చేతులతో ముఖాన్ని తుడుచుకోవాలి. ఆ దు'ఆ ఇది:

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నక ఖులీత ఉద్ ఊన్ అస్తజిబ్ లకుమ్, వ ఇన్నక లా తు'ఖ్ లిఫుల్ మీ'ఆద్, ఇన్నీ అనీఅలుక కమా హదైతనీ లిల్ ఇస్లామి అనీలా తున్ 'జిలహు మిన్నీ 'హత్తా తవఫ్ నీ వ అనా ముస్లిమ్." - 'ఓ నా ప్రభూ! నీవు దు'ఆ స్వీకరిస్తావని వాగ్దానం చేసావు. నీవువాగ్దానాన్ని భంగం చేయవు. నీవు నాకు ఇస్లామ్ భాగ్యం ప్రసాదించినట్లే, దావును కూడా నన్ను ఇస్లామ్ స్థితిలోనే ఇవ్వు.' (మువత్తా ఇమామ్ మాలిక్)
ఆ తర్వాత 'సఫా నుండి దిగి మర్వా వైపు ఈ దు'ఆను పఠిస్తూ నడవండి:

"రబ్బి'గిఫిర్ వర్ 'హమ్, వ అప్ వతకర్మ్ ఇన్నక అనీతల్ అ'అజ్జల్ అకీరము." - 'ఓ నా ప్రభూ! నా తప్పులను క్షమించు, నా స్థితిపై దయచూపు, నీవే గౌరవం ఘనతలు గలవాడవు.' (తబారానీ)

"రబ్బి'గిఫిర్ వర్ 'హమ్ వ తజావజ్ అమ్మా త'అలము ఇన్నక అనీతల్ అ'అజ్జల్ అకీరము. రబ్బనా ఆతినా ఫిద్ధనియా 'హసనతన్ వఫిల్ ఆ'ఖిరతా 'హసనతన్ వఖీనా 'అ'జాబన్నార్." (ఉ'దాహ్) - 'ఓ నా ప్రభూ! నీవు నా తప్పులను క్షమించు, నా స్థితిపై దయచూపు. నీకు తెలిసిన నా పాపాలన్నీ క్షమించు. నీవే గౌరవ ఘనతలు గలవాడవు. ఓ మా ప్రభూ! మాకు ఇహ లోకంలోనూ మంచిని ప్రసాదించు. మరియు పరలోకం లోనూ మంచిని ప్రసాదించు.'

పచ్చ చిహ్నాల మధ్య పరుగెత్తుట: ఈ దు'ఆను మరియు ఖురఆన్ 'హదీసుల్లో ఉన్న ఇటువంటి దు'ఆలను పఠిస్తూ మరవహ్ వైపు మెల్లమెల్లగా నడవండి. 'సఫా మర్వాల మధ్య మర్వాకు వెళుతూ ఎడమ ప్రక్క రెండు పచ్చచిహ్నాలు ఉన్నాయి. వీటిని పచ్చ మైలురాళ్ళు అంటారు. వాటిలో మొదటి దానికి సమీపిస్తే 5-6 గజాల దూరం ఉంటే మెల్లగా పరిగెత్తుట ప్రారంభించండి. రెండవ చిహ్నం వద్దకు చేరగానే పరుగెత్తుట ఆపివేయండి. ఆతరువాత సాధారణంగా నడవండి. చివరికి మర్వాను చేరుకోండి. మర్వాపై బైతుల్లాహ్ కనబడేవరకు ఎక్కండి. మర్వాపై ఎక్కేటప్పుడు, "ఇన్న 'స్సఫా వల్ మరవత మిన్ ష'ఆయిరిల్లాహి" (అల్ బఖరహ్, 2:158) అని పఠించండి. కుడివైపు తిరిగి బైతుల్లాహ్ వైపు తిరిగి నిలబడండి. సఫాలో పఠించిన దు'ఆలను పఠించండి. చాలాసేపు వరకు దు'ఆలో నిమగ్నమయి ఉండండి.

ఎందుకుంటే ఇక్కడ దు'ఆ స్వీకరించబడుతుంది. 'సఫా నుండి మర్వా వరకు ఒక ప్రదక్షిణ అవుతుంది. మళ్ళీ మర్వా నుండి దిగి, "రబ్బీ'గిఫిర్ వర్'హమ్" దు'ఆ, అంతా పరిస్థా సాధారణంగా నడవండి. పచ్చ చిహ్నం రాగానే మెల్లగా పరుగెత్తటం ప్రారంభించండి. రెండవ చిహ్నం వద్ద పరుగెత్తటం ఆపివేయండి. సాధారణంగా నడుస్తూ దు'ఆలు పరిస్థా 'సఫాపై చేరండి. 'సఫాపై ఎక్కేటప్పుడు కూడా, "ఇన్ను'స్సఫా వల్ మర్వత మిన్ ష'ఆయిల్లాహి" (అల్ బఖరహ్, 2:158) దు'ఆను పఠించండి. ఇప్పుడు 2 ప్రదక్షిణలు అయ్యాయి. మళ్ళీ 'సఫా నుండి మర్వా వరకు 3, మర్వా నుండి 'సఫా వరకు 4 ప్రదక్షిణలు అవుతాయి. మళ్ళీ 'సఫా నుండి మర్వా వరకు 5, మర్వా నుండి 'సఫా వరకు 6 మరియు 'సఫా నుండి మర్వావరకు 7 ప్రదక్షిణలు పైవిధంగా చేయండి. మెల్లగా పరుగెత్తవలసిన చోట పరుగెత్తి, తరువాత సాధారణంగా నడచి దు'ఆలచోట దు'ఆలు పఠించి స'యీ 7 ప్రదక్షిణలు పూర్తిచేయండి.

స'యీ తర్వాత: స'యీని పూర్తి చేసిన తర్వాత ఒకవేళ 'ఉమిరహ్ ఇహ్'రామ్ అయితే తల గీయించు కోండి లేదా వెంట్రుకలు చిన్నవి చేయించి ఇహ్'రామ్ తొలగించండి. ఒకవేళ ఖారిస్ అయితే (లేక ముప్రీద్ యెక్క తవాఫె ఖుదూమ్ మరియు 'హక్ష్ సయీ' అయితే) తల గీయించటం గానీ, వెంట్రుకలు కత్తిరించటం గానీ చేయకండి. మీ ఇహ్'రామ్ ను కొనసాగించండి. 10వ తేదీన రమ్, జు'బహ్, తలగీయించటం, మొదలైనవి చేసి ఇహ్'రామ్ తొలగించండి. స'యీ తర్వాత మస్జిద్ లో రెండు రక'అతులు నమాజ్ చేయడం అభిలషణీయం. అబూ దర్దా (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) స'యీ ముగించి టైతుల్లాహ్ వద్దకు వెళ్ళి మతాఫికి ఒకమూల రెండు రక'అతులు నమాజు చదవడం నేను చూసాను. (అహ్మద్, ఇబ్నె మాజహ్, ఇబ్నె హిబ్బాన్).

'హలఖ్ ఖస్రీల ప్రాముఖ్యత: 'హలఖ్, ఖస్రీలు కూడా 'హజ్, 'ఉమిరహ్ లోని కార్యాలే. ఖుర్రాన్ లో అల్లాహ్ ఆదేశం: "వాస్తవానికి అల్లాహ్ తన ప్రవక్తకు, అతని స్వప్నాన్ని నిజం చేసి చూపాడు. అల్లాహ్ కోరితే, మీరు తప్పక శాంతి భద్రతలతో మీ తలలను పూర్తిగా గొరిగించుకొని లేదా తల వెంట్రుకలను కత్తిరించుకొని మస్జిద్ అల్'హరామ్ లోకి భయపడకుండా ప్రవేశిస్తారు." (అల్ ఫత్హ్, 48:27)

ప్రవక్త (స) తల గీయించుకునే వారి కోసం మూడు సార్లు, తలవెంట్రుకలు చిన్నవి చేసుకున్నవారికోసం ఒక సారి దు'ఆ చేసారు: "ఓ అల్లాహ్ తల గీయించుకున్న వారిని క్షమించు, వెంట్రుకలు కత్తిరించుకున్న వారికి కూడా." (బు'ఖారీ). ఇంకా ఇలా ప్రవచించారు: "తల గీయించుకుంటే ప్రతి వెంట్రుకకు బదులు ఒకపుణ్యం లభిస్తుంది. ఒకపాపం క్షమించబడుతుంది." (తర్గిబ్). ఇంకా ఇలా ప్రవచించారు, "తల గీయించటం వల్ల క్రిందపడిన ప్రతి వెంట్రుకకు బదులు తీర్పుదినం నాడు వెలుగు లభిస్తుంది." (తర్గిబ్)

స'యీ తర్వాత ఏమి చేయాలి? స'యీ ముగించిన తర్వాత ముతమత్తి ఇ'ఫ్రామ్ ను తొలగించాలి. ఖారిస్ అయితే (లేక ముప్రీద్ యెక్క తవాఫె ఖుదూమ్ మరియు 'హక్ష్ సయీ' అయితే) ఇహ్'రామ్ ను కొనసాగించాలి.

జమ్ జమ్ నీరు: స'యీ మరియు క్షవరం ముగించిన తర్వాత 'జమ్ జమ్ నీటి బుగ్గ వద్దకు వచ్చి 'జమ్ జమ్ నీరు త్రాగాలి. కడుపునిండా త్రాగాలి. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: మనకూ కపటులకు తేడా ఏమిటంటే కపటులకు ప్రక్కటిముకలు నిలదొక్కవు. ముస్లిముల ప్రక్కటిముకలు నిలదొక్క కుంటాయి. (ఇబ్నె మాజహ్) 'జమ్ జమ్ నీటి ప్రాముఖ్యత గురించి అనేక 'హదీసులు ఉన్నాయి. కొన్ని 'హదీసులను క్రింద పేర్కొంటున్నాము. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "జమ్ జమ్ నీరు ఏ ఉద్దేశ్యంతో తాగితే, అది పూర్తవుతుంది. ఒకవేళ మీరు ఆరోగ్యం పొందాలని త్రాగితే మీకు ఆరోగ్యం లభిస్తుంది. ఒకవేళ మీరు ఆకలికి త్రాగితే మీ ఆకలి తీరుతుంది. దాహానికి త్రాగితే మీ దాహం తీరుతుంది. దీన్ని జిబ్రిల్ (అ) త్రవ్వారు. ఇస్మా'యీల్ (అ) గురించి (దారు ఖు'తనీ). 'జమ్ జమ్ నీరు చాలా శుభకరమైనది. ఆకలిగొన్న వారికి భోజనం వంటిది. వ్యాధిగ్రస్తులకు స్వస్థతవంటిది. (అబూదావూద్, నైల్)

జమ్ జమ్ త్రాగే విధానం: 'జమ్ జమ్ నీటిని ఖిల్లా వైపు తిరిగి నిలబడి మూడు శ్వాసల్లో త్రాగాలి. ప్రతిసారి "బిస్మిల్లాహ్ చివర అల్'హమ్ దులిల్లాహ్" అని పలకాలి. ఎంత త్రాగాలంటే ప్రక్కటిముకలు ఇరుగ్గా అయిపోవాలి. కపటులు ఈ విధంగా త్రాగరు. (దారు ఖు'తనీ). త్రాగినప్పుడు ఈ దు'ఆ పఠించాలి. ఇబ్నె 'అబ్బాస్ 'జమ్ జమ్ నీరు త్రాగినప్పుడు ఈ దు'ఆను పఠించేవారు.

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అసీఅలుక ఇలీమన్ నాఫిఅన్ వ రిజ్ఖన్ వాసీఅన్ వ పిఫాఅన్ మిన్కుల్లి దాయిన్." - 'ఓ అల్లాహ్! నేను నిన్ను లాభం చేకూర్చే జ్ఞానాన్ని, విశాల ఉపాధిని, రోగాలన్నిటి నుండి స్వస్థతను అర్థిస్తున్నాను.'

దు'ఆ స్వీకరించబడే స్థానాలు: సామూహిక నమాజ్ తర్వాత, అదనపు తరావుల తర్వాత దు'ఆ స్వీకరించబడుతుంది. ఇది ఆరాధనకు మూలం వంటిది. దు'ఆ ఎక్కడైనా చేయవచ్చు. అయితే బైతుల్లాహ్ లో మాత్రం అది స్వీకరించబడుతుంది. క్రింద వాటిని పేర్కొనడం జరిగింది. దు'ఆ స్వీకరించబడే స్థానాల్లో భయభక్తులతో దు'ఆ చేయాలి.

1. 'తవాఫ్ చేస్తున్నప్పుడు, 2. 'హజరె అస్వద్ వద్ద, 3. రుక్నె యమానీ వద్ద, 4. ముల్త'జిమ్ వద్ద, 5. బైతుల్లాహ్ లోపల, 6. 'హరమ్ లో అర్ధ రాత్రిపూట, 7. బైతుల్లా పైనుండి నీళ్ళు పడేచోట (మీజాబె ర'హ్లాత్), 8. 'హరమ్ లో మధ్యాహ్నం వేళ, 9. 'జమ్'జమ్ నీటి బుగ్గ వద్ద, 10. 'హరమ్ లో సూర్యాస్తమయం సమయాన, 11. మఖామె ఇబ్రాహీమ్ వద్ద, 12. 'స'యీ' సమయాన 'సఫా మర్వాలపై, 'సఫా మర్వాల మధ్య, 13. 'అరఫాత్ లో, 14. ముజ్దలీఫాలో, 15. మినాలో, 16. మష'అరిల్ 'హరామ్ లో, 17. జమరాత్ ల వద్ద. ఇవన్నీ దు'ఆ స్వీకరించబడే స్థానాలు. అరబ్బీలో లేదా తన భాషలో వినయ వినవ్రుతలతో దీనావస్థలో దు'ఆ చేయాలి. ఇటువంటి అవకాశాలు రోజూ రావు.

ముల్త'జిమ్: ఇది దు'ఆ స్వీకరించబడే స్థానాల్లోని ఒక స్థానం. ముల్త'జిమ్ లో దు'ఆల పల్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధా భక్తులు కలిగి ఉండాలి. ఇది 'హజరె అస్వద్ మరియు క'అబహ్ ద్వారానికి మధ్య ఉంది. ఇక్కడ నిలబడి రెండు చేతులు ఎత్తి బైతుల్లాహ్ గోడకు అంటుకొని, ముఖాన్ని గోడపై ఉంచి ఏడ్చి ఏడ్చి దు'ఆ చేయాలి. భయ భక్తులతో పశ్చాత్తాపం, క్షమాపణలుకోరాలి. ఇక్కడ దు'ఆ స్వీకరించబడుతుంది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "ఆపదలకు, కష్టాలకు గురయినవారు ఇక్కడ దు'ఆ చేస్తే అతనికి క్షేమం లభిస్తుంది." (అబూ దావూద్)

ప్రవక్త (స), అనుచరులు ముల్త'జిమ్ ను కౌగలించుకొని రొమ్ములను గోడపై పరచి చేతులను చాచి దు'ఆ చేసేవారు. (అబూ దావూద్ - 'జాదుల్ మ'ఆద్) ఇక్కడ క్రింద పేర్కొన్న దు'ఆ పరిచాలి.

"అల్లాహుమ్మ లకల్ హమీదు, 'హమీదన్ యువాఫీ నిలమక, వయుకాఫీ మ'జీదక, అ'హమదుక బిజమీ'ఇ మ'హమిదిక, మా 'అలీమతు వమాలమ్ 'ఆలమ్. వ 'అలా కుల్లి 'హావీన్. అల్లాహుమ్మ 'సల్లి వసల్లీమ్, 'అలా ము'హమ్మదిన్ వ 'అలా ఆలి ము'హమ్మదిన్. అల్లాహుమ్మ అ'ఇజ్ నీ మిన్ ఫైతా నిర్జిమ్. వ అ'ఇజ్ నీ మిన్ కుల్లి సూఇన్, వ ఖన్ని అనీ బిమా ర'జఖ్ తనీ, వ బారికలీ ఫీహి. అల్లాహుమ్మ జ్ అల్ నీ మిన్ అక్రిమి వఫీదిక అల్లక. వ అల్ జిమ్ నీ సబీల్ ఇస్తిఖామతి 'హత్తా అల్ ఖాక యా రబ్బల్ 'ఆలమీన్." - 'ఓ అల్లాహ్! స్తోత్రాలన్నీ నీ కొరకే. అవి నీ అనుగ్రహాలకు, ఇంకా నీ ఇతర అనుగ్రహాలకు సమానంగా ఉన్నాయి. నాకు తెలిసిన అనుగ్రహాలను స్తుతిస్తున్నాను. ఎల్లప్పుడూ నిన్నే స్తుతిస్తున్నాను. ఓ అల్లాహ్! నీ ప్రవక్త ము'హమ్మద్ (స)పై, వారి కుటుంబంవారిపై దరూద్ వసలామ్ అవతరింపజేయి. ఓ ప్రభూ! నన్ను పైతాన్ నుండి రక్షించు ఇంకా అన్ని రకాల చెడుల నుండి రక్షించు. ఇంకా నీవు నాకు ప్రసాదించిన వాటి వల్ల సంతృప్తిని, శుభాన్ని ప్రసాదించు. ఓ అల్లాహ్! నన్ను నీ ప్రత్యేక అతిథిగా పరిగణించు. చివరి క్షణం వరకు రుజుమాగ్గంపై స్థిరంగా ఉండి భాగ్యాన్ని ప్రసాదించు." (అజీకారె నవవీ)

ఇదేకాక ఖుర్రఆన్ 'హదీసు'లో మీకు అనుగుణంగా ఉన్న దు'ఆలను పఠించండి. మీ దు'ఆల్లో ఈ నిమిత్తమాత్రుణ్ని కూడా గుర్తించండి. కృతజ్ఞతలు. మీకు ఎలాంటి నష్టం లేదు.

మినావైపు బయలుదేరుట: ఒకవేళ మీరు తమత్తు'ఉ ఇ'హరామ్ ధరించి ఉండి 'ఉమరహ్ కొరకు ఇ'హరామ్ తొలగించి ఉంటే, లేక ముప్రదీ అయితే జిల్'లీహ్జు 8న ఎక్కడున్నా ఉడయం స్నానంచేసి వు'దూ చేసి ఇ'హరామ్ ధరించి రెండు రక'అతులు నమాజు చదవండి. ఒకవేళ ఖారీన్ అయి ఇ'హరామ్ లో ఉంటే మళ్ళీ ఇ'హరామ్ ధరించే అవసరం లేదు. ఇప్పుడు మీరు మీ ముఅల్లిం ('హజ్ గైడ్) వెంట, సామాన్లను తీసుకొని లబ్బయ్ కి పలుకుతూ మినా వైపు వెళ్ళండి. మినా చేరి అక్కడ మీకోసం ఏర్పాటు చేయబడిన ప్రదేశంలో బసచేయండి. చోటు పొందటానికి తగాదాలు పడకండి. ఎక్కడ ఎవరు ముందు ఆక్రమించుకుంటే, ఆ చోటు వారిదే. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "మినా లిమన్ సబఖ,"

(తిర్మిజీ).- 'మినాలో' ఎవరు ముందు వెళితే అది వారిదే, ఎవరూ అతన్ని అక్కడినుండి తొలగించ లేరు.

మినాలోని మూడు పనులు సాంప్రదాయబద్ధమైనవి.

1. 'జుహ్ర్, 'అ'నీర్, మ'గిరీబ్, 'ఇషా, ఫజీర్ నమాజులు మినాలో చదవాలి, 2. జి'ల'హిజ్జహ్ 8 మరియు 9 మధ్య రాత్రి మినాలో గడపాలి, 3. జి'ల'హిజ్జహ్ 9వ తేదీన సూర్యుడు ఉదయించిన తర్వాత మినా నుండి 'అరఫాత్ వైపు బయలుదేరాలి. మినాలో "జుహ్ర్, 'అ'నీర్ మరియు 'ఇషాల ఖ'నీర్ చేయాలి. మ'గిరీబ్, ఫజీర్ లను పూర్తిగా చదవాలి. ఈ ఐదు నమాజులను వీలైతే మస్జిద్లో చదవాలి. జాబిర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) వాహనంపై మినా వచ్చారు. "జుహ్ర్, 'అ'నీర్, మ'గిరీబ్ , 'ఇషా మరియు ఫజీర్ల నమాజులు మినాలో చదివారు.

9వ 'అరఫాత్ వైపు బయలుదేరాలి: 9వ తేదీన సూర్యుడు పూర్తిగా ఉదయించిన తర్వాత కొండలపై దాని వెలుగు పడగానే మినా నుండి 'అరఫాత్ కు బయలుదేరాలి. మినా నుండి వెళుతూ ఈ దు'ఆను పఠించాలి.

"అల్లాహుమ్మజ్జిల్లహ్ 'ఖైర 'గద్వతిన్ 'గదాతుహ్, వ అఖీరబహ్ ఇలా రి'ద్వానిక వ అబ్'అదహ్ మిన్ స'ఖ'తిక, అల్లాహుమ్మ ఇల్లెక తవజ్జహ్ తు, వవజ్ హకల్ కరీమ అరత్తు, ఫజ్ అల్ 'హజ్జీ మబీరూరన్ వ స'యీ మవ్ కూరన్ వ జ'నీబీ మ'గిఫూరన్ యా అర్ 'హమరా'హిమీన్." - 'ఓ నా ప్రభూ! నా ఉదయాన్ని మంచి ఉదయంగా, నీ ప్రీతి చేకూర్చేదిగా, నీ ఆగ్రహాన్ని దూరం చేసేదిగా చేయి. ఓ అల్లాహ్! నేను నీ ప్రీతిని పొందటానికి నీ వైపు మరలాను. ఓ అందరికంటే అధికంగా కరుణించేవాడా! నువ్వు నా 'హజ్జను మంచి 'హజ్గా, స్వీకరించబడే 'హజ్గా, నా స'యీని స్వీకరించబడే స'యీగా చేయి. నా పాపాలను క్షమించు. (రి'హిలతుస్సద్దీఖ్)

ఈ దు'ఆను, ఇతర దు'ఆలను పరిస్తూ తహ్ లీల్, తన్ బీ'హ్, తక్ బీర్, తల్ బియూహ్ పలుకుతూ నడవండి. మినాకు కొంత ముందుకు వెళితే ము'జ్దలిఫా వస్తుంది. తరువాత తిన్నగా 'అరఫాత్ కు వెళ్ళిపోండి. మధ్య ఆగకండి.

నమిరహ్: అరఫాత్ కి ముందు ఒక మైదానాన్ని నమిరహ్ అంటారు. ఇక్కడ ఒక మస్జిద్ ఉంది. దాన్ని

మస్జిద్ ఆదమ్ లేదా మస్జిద్ ఇబ్రాహీమ్ మరియు మస్జిద్ నమిరహ్ అంటారు. మీరు జిబ్ మార్గం ద్వారా వచ్చి అక్కడే దిగండి. పామియానా లేదా మరేదైనా నీడ ఏర్పాటు చేసి దానిక్రింద కొద్దిసేపు విశ్రాంతి తీసుకోవాలి. స్నానం, వు'దూ చేసుకోవాలి. ఏదైనా తినాలి, సూర్యుడు వాలగానే "జుహ్ర్, 'అ'నీర్ నమాజులను కలిపి సామూహికంగా మస్జిద్ నమిరహ్ లో చదవాలి. ఇక్కడ ముందు ప్రసంగం అవుతుంది. దాన్ని వినండి, ఆ తరువాత నమా'జు సామూహికంగా కలిపి ఖ'నీర్ చేయాలి. ఆ తరువాత 'అరఫాత్ కు వెళ్ళాలి.

'అరఫాత్ చేరిన తర్వాత: అరఫాత్ ఒక విశాలమైన మైదానం. అందులో లక్షలాది మంది ఏకం కాగలరు. మక్కహ్ ముకర్రమహ్ నుండి 15 మైళ్ళ దూరంలో ఉంది. ఇక్కడకు వచ్చి బస చేయడం తప్పనిసరి విధి. 'అరఫాలో' బస చేయడం 'హజ్ విధుల్లో' ఒక ముఖ్యమైన విధి. ప్రవక్త ప్రవచనం: " 'అరఫాలో' బసచేయటమే 'హజ్." 'అరఫాలో' బసచేయనివారి 'హజ్ అవదు. ఇది ఇబ్రాహీమ్ (అ) జ్ఞాపకార్థం. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: 'మీరు మీ మీ స్థానాల్లో ఉండండి. ఎందుకంటే మీ తండ్రి ఇబ్రాహీమ్ (అ) వారసత్వ భూమిపై ఉన్నారు.' (అబూ దావూద్, తిర్మిజీ)

ఈ పవిత్ర మైదానంలో మీరు మీ పాపాల పట్ల క్షమా పణ కోరండి. మిమ్మల్ని మీరు 'హమీర్ మైదానంలో ఉన్నట్లు ఉహించండి. అందువల్లే దానికి 'అరఫాత్ అనే పేరు పెట్టబడింది. ప్రపంచ 'హజీలందరూ ఒకచోట చేరి పరస్పరం కలుసుకుంటారు. పరిచయం చేసుకుంటారు. దాన్ని తీర్పు మైదానంగా భావించి అల్లాహ్ ముందు అక్కడ నిలబడే సామర్థ్యాన్ని జనింపజేస్తారు.

'అరఫాదినం, 'అరఫాత్ మైదానం విశిష్టత: 'అరఫహ్ అంటే జి'ల'హిజ్జ 9వ తేదీకి చాలా ప్రత్యేకత ఉంది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అల్లాహ్ వద్ద 'అరఫహ్ దినానికి చాలా ప్రాముఖ్యత ఉంది. అల్లాహ్ (త) ప్రాపంచిక ఆకాశంపై అవతరిస్తాడు. భూవాసుల గురించి ఆకాశవాసులలో గర్వం ప్రదర్శిస్తాడు. 'నా దాసులను చూడండి. దూర ప్రాంతాల నుండి దుమ్ము ధూళితో ఇక్కడకు వచ్చారు. నాకారుణ్యాన్ని కోరుతున్నారు. ఇంకా నాశిక్షను చూడ లేదు.' 9వ తేదీన అల్లాహ్ (త) అనేకమందిని నరకం నుండి విడుదల చేస్తాడు. (బ'జ్జర్, ఇబ్నీ 'ఖు'జైమహ్)

'అరఫహ్ రోజు ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "ప్రజలారా! ఇక్కడ మీరు హాజరయినందుకు అల్లాహ్ (త) దైవదూతలపై గర్విస్తాడు. ఇంకా ఇలా అంటాడు, "మీ పాపాలను క్షమిస్తున్నాను. కానీ దాసుల హక్కులను కాదు, పుణ్యాత్ముల పొర పాట్లను క్షమిస్తున్నాను. పుణ్యాల అభ్యర్థనను పూర్తిచేస్తాను. అల్లాహ్ పేరుతో ము'జ్దలిఫహ్ పదండి. ము'జ్దలిఫహ్లో కూడా అల్లాహ్ (త) పుణ్యాత్ములను క్షమిస్తాడు. ఇంకా వారి సిఫారసును స్వీకరిస్తాడు. దైవకారుణ్యం అందరినీ ఆవరించు కుంటుంది. భూమిపై ఆయన క్షమాపణ వ్యాపిస్తుంది. ఇంకా ఎవరు తన నోటిని చేతిని తన అధీనంలో ఉంచుతారో వారిని కారుణ్యం చుట్టుకుంటుంది. ఇబ్నీసు మరియు అతని సంతతి 'అరఫాత్ కొండల పైకెక్కి 'హాజీలను చూచి నిరాశచెందుతూ, ఆందోళనకు గురై కేకలు వేస్తుంటారు. (తరీగీబ్)

అనస్ బిన్ మాలిక్ (ర) కథనం: "ప్రవక్త (స) 'అరఫాత్ మైదానంలో విడిదిచేసారు. సూర్యాస్తమయానికి ముందు బీలాల్‌ను ప్రజలను నిశ్శబ్దంగా ఉండమను అని ప్రవక్త (స) ఆదేశించారు. బీలాల్ నిలబడి ప్రజలను మౌనంగా ఉండండని అన్నారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "ప్రజలారా! ఇప్పుడిప్పుడే జిబ్రీల్ (అ) వచ్చారు. అల్లాహ్ సలామ్ నాకు అందించారు. ఇంకా ఇలా అన్నారు, 'అల్లాహ్ (త) 'అరఫాత్‌లో ఉన్నవారందరినీ క్షమించివేసాడు.' " అప్పుడు ఉమర్ (ర), 'కేవలం అనుచరులకు మాత్రమేనా లేక ముస్లిమ్ సమాజంలోని వారందరికీనా?' అని ప్రశ్నించారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), "ఇది మీకు మీ తరువాత తీర్పుదినంవరకు వచ్చే వారందరికీను." కొంత మంది అభిప్రాయం, " 'అరఫాత్ మైదానానికి తూర్పున నోమాన్ లోయ ఉంది. అక్కడ అల్లాహ్ (త) మొట్ట మొదటి దినం నాడు మనందరితో 'నేను మీ ప్రభువును కానా?' అని అన్నాడు. మనమందరం సమాధానంగా 'ఎందుకు కారు, నిస్సందేహంగా తమరు మా ప్రభువులు,' అని అన్నాము.

'అరఫాత్‌లోని ప్రత్యేక దు'ఆలు: 'అరఫాత్‌లో హాజరవడం కేవలం దు'ఆల కోసమే అని అర్థమవుతుంది. దీన్ని గురించి మనం ఇంతకుముందు తెలుసుకున్నాం. దు'ఆలను విస్మరించకండి. ఖుర్ఆన్ 'హదీసు'లలో మీకు అనుగుణంగా ఉన్న దు'ఆలను

పరిచండి. అయితే కొన్ని దు'ఆలు అరఫాత్‌కి ప్రత్యేకించబడిఉన్నాయి. వాటిని గురించి ఈ క్రింద పేర్కొనడం జరిగింది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: 'అరఫహ్ నాడు చేసే దు'ఆ అన్నిటికంటే అత్యుత్తమమైనది.' (తిర్మిజి, 'అ'హ్మద్)

'అరఫాత్‌లో ప్రవక్తల అత్యుత్తమమైన దు'ఆలు: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: 'దు'ఆలలో అన్నిటికంటే అత్యుత్తమమైన దు'ఆలు 'అరఫహ్ నాటి దు'ఆలు, నేనూ నాకంటే ముందు గతించిన ప్రవక్తలందరి దు'ఆలలో అన్నిటి కంటే ఉత్తమమైన దు'ఆ ఇది.

"లాఇలాహ ఇల్లల్లాహు వహ్దహు లా షరీక లహు లహుల్ ముల్కు వలహుల్ హమ్దు వహువ అలా కుల్లి షయ్‌ఇన్ ఖదీర్." - 'అల్లాహ్ (త) తప్ప ఇతరులెవ్వరూ వాస్తవ ఆరాధ్యులు లేరు. ఆయన ఒకే ఒక్కడు. ఆయనకు ఎవరూ సాటిలేరు. రాజ్యం ఆయనదే, స్తోత్రం ఆయన కొరకే, ఆయన సర్వశక్తులు గలవాడు.' (తిర్మిజి)

జాబీర్ బిన్ అబ్దుల్లాహ్ (ర) కథనం: 'ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: ముస్లిముల్లోని ఎవరైనా 'అరఫాత్‌లో సాయంత్రం వేళ ఖిల్లా వైపు తిరిగి 100 సార్లు ఈ దు'ఆను, 100 సార్లు సూరహ్ ఇఖ్లాస్‌ను, 100 సార్లు దరూద్‌ను పఠిస్తే ఈ దు'ఆ పఠించిన వారి కొరకు అల్లాహ్ (త) ఓ నాదూతలారా! ఈదాసునికి ఏ ప్రతిఫలం లభించాలి? ఇతడు నా స్తోత్రం పలికాడు, తస్బీహ్, తహ'లీల్, తక్ బీర్, త'అ'జీమ్‌లను స్తుతించాడు, నా ప్రవక్త (స)పై దరూద్ పఠించాడు, ఓ నా దూతలారా! మీరు సాక్షిగా ఉండండి. నేను ఇతన్ని క్షమించివేసాను. అతని సిఫారసును స్వీకరించాను. ఒకవేళ అతడు 'అరఫాత్ వాళ్ళందరి గురించి సిఫారసుచేసినా అతని సిఫారసు స్వీకరించేవాడ్ని. (తరీగీబ్)

"లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహు వహ్దహు లా షరీక లహు లహుల్ ముల్కు వలహుల్ హమ్దు యుహూయా వయుమీతు వహువ అలా కుల్లి షయ్‌ఇన్ ఖదీర్." - 'అల్లాహ్ తప్ప వాస్తవ ఆరాధ్యులెవరూ లేరు, ఆయన ఒకే ఒక్కడు. ఆయనకు ఎవరూ సాటిలేరు, రాజ్యం ఆయనదే, స్తోత్రం ఆయనకే సొంతం, ఆయనే జీవం పోస్తాడు, జీవం తీస్తాడు. ఆయన సమస్త విషయాలపై శక్తిగలవాడు.'

"అల్లాహుమ్మ సల్లిఅలా ముహమ్మద్దీన్ కమా సల్లత 'అలా ఇబ్రాహీమ వ 'అలా ఆలి ఇబ్రాహీమ ఇన్నక 'హమీదుమ్మజీదున్ వ అలైనా మలహూమ్." - 'ఓ అల్లాహ్! ఇబ్రాహీమ్ (అ) పై కారుణ్యం అవతరింపజేసి నట్లు ముహమ్మద్ (స)పై, ఆయన కుటుంబంపై కూడా కారుణ్యం కురిపించు. వారితో పాటు మాప్రకూడా కారుణ్యం కురిపించు.' (బైహఖీ)

ఆ తరువాత ఈ క్రింది దు'ఆలను చిత్తశుద్ధితో పఠించాలి:

"లా ఇలాహ ఇల్లాల్లాహు వహ్దహు లా షరీకలహు లహుల్ ముల్కు వలహుల్ హమీదు వహువ అలాకుల్లి షయ్ఇన్ ఖదీర్. అల్లాహుమ్మజ్'అల్ ఫీ ఖల్ బీ నూరన్ వ ఫీ సమ్'యూ నూరన్ వ ఫీ బ'సరీ నూరన్ . అల్లాహుమ్మ షరహీల్ 'సదరీ వయస్సీరీ అమీరీ అ'ఉజబిక మిన్ వసావిసి 'సదరీ వ షత్తాతిల్ అమీరీ వ ఫితీనతిల్ ఖబీర్. అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అ'ఉజబిక మిన్ షరీ మా యలిజ ఫిల్లలి వ షరీ మా యలిజ పిన్నహరీ వ షరీ మా తహమ్మ బిహారియా'హు వ షరీ బి వాఇబ్దహ్. ("తబ్రానీ, హి'సను హుసైన్) - 'అల్లాహ్ తప్ప వాస్తవ ఆరాధ్యులెవరూ లేరు, ఆయన ఒకే ఒక్కడు. ఆయనకు ఎవరూ సాటిలేరు, రాజ్యం ఆయనదే, స్తోత్రం కూడా ఆయనదే. సమస్త విషయా లపై ఆయన శక్తి గలవాడు. ఓ అల్లాహ్! నీవు నా హృదయంలో, చెవిలో, కళ్ళల్లో వెలుగు ప్రసాదింప జేయి. ఓ అల్లాహ్! నా హృదయాన్ని వికసింపజేయి. ఇంకా నా పనులను నా కొరకు సులభతరం చేయి, ఓ అల్లాహ్! హృదయాల చెడు ఆలోచనల నుండి, చెడు పనుల చెడు ఫలితాల నుండి, సమాధి కల్లోలాల నుండి నేను నీ శరణు కోరుతున్నాను. ఓ అల్లాహ్! నీ ద్వారా రాత్రీ పగలు మరియు గాలుల చెడు నుండి, కాలం యొక్క చెడు నుండి నీ శరణు కోరుతున్నాను. ("తబ్రానీ, హి'సను హుసైన్)

ప్రవక్త (స) దు'ఆలు

"అల్లాహుమ్మ లకల్ హమీదు కల్లజీ తఖూలు వ ఖైరన్ మిమ్మా నఖూలు, అల్లాహుమ్మ లక 'సలాతీ, వ నుసుకీ వమహ్'యాయ వ మమాతీ, వ ఇల్లక మఆబీ వలక రబ్బీ తురాసీ', అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అ'ఉజబిక మిన్ అజాబిల్ ఖబీర్ వ వసీవసతిస్సద్దీర్ వ షత్తాతిల్

అమీరీ. అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అస్అలుక మిన్ 'ఖైరీ మా తజీఉ బిహారీ'హు వ అ'ఉజబిక మిన్ షరీమా తజీఉ' బిహారీ'హు." -- 'ఓ నా ప్రభూ! నీవు పోగడినట్లే ఉంది నీ గొప్పతనం. మేము చేసిందాని కంటే ఉన్నతంగా ఉంది. ఓ నా ప్రభూ! నా నమాజు, నా త్యాగం, నా జీవితం, నా మరణం, నా ధనం అన్నీ నీ కోసమే, ఇంకా నా నివాసం కూడా నీవద్దనే ఉంది. ఓ నా ప్రభూ! సమాధి శిక్షనుండి, హృదయాల దురాలోచనల నుండి కర్మల చెడు నుండి నేను నీ శరణు కోరుతున్నాను. ఓ అల్లాహ్! గాలుల చెడు నుండి నేను నీ శరణు కోరుతున్నాను.' (తిర్మిజీ)

ప్రవక్త (స) 'అరఫాత్ మైదానంలో అత్యధికంగా పఠించే దు'ఆ ఇది.

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నక తస్మ'ఉ కలామీ వ త'అలము మకానీ వ త'అలము సిరీ వ 'అలానియతీ లా య'ఖ్ఫా అల్లక షయ్ఉన్ మిన్ అమీరీ. వ అనల్ బాయి'సుల్ ఫఖీరుల్ ముసితగిసుల్ ముస్తజీరుల్ వజ్జలుల్ ముష్ఫిఖుల్ ముఖిరుల్ ము'అతరిఫు బి జ'నీబీ, అస్అలుక మస్అలతల్ మిన్కీని. వఅబ్ తహీలు ఇల్లక ఇబ్తహీలల్ ముజ్'నిబిజ్జలీలి. వ అద్ 'ఉక దు'ఆ అల్ 'ఖాయిఫి'ద్దరీ మన్ ఖ'దఅత్ లక రఖ్బతుహు వ ఫా'దత్లక 'అయ్నాహు వ న'హీల లక జసదుహు వ ర'గిమ లక అన్నహు. అల్లా హుమ్మ లా తజ్'అల్నీ బిదు'ఆ'ఇక, రబ్బీ షఫియ్యన్ వకునబీ రఉ'ఫన్ రహీమన్ యా 'ఖైరల్ మస్'ఉలీన యా 'ఖైరల్ ము'అతీన, యా అర్'హమ రా'హీమీన వల్'హమీదుల్లాహి రబ్బీల్ 'ఆలమీన్." ("తబ్రానీ, మజ్మ'ఉ'జ్జవాయిద్) -- 'ఓ అల్లాహ్! నీవు నా ప్రతిమాట వింటున్నావు. నా నివాసం, నా అంతర్భా వ్యాలను గురించి నీకు బాగా తెలుసు. నా ఏ విషయం నీ నుండి దాగిలేదు. నేను నీ సన్నిధిలో ఒక దరిద్రు నిగా, బిచ్చగానిగా, పిర్యాదు చేసేవానిగా, శరణుకోరే వానిగా, భయపడేవానిగా, తప్పును ఒప్పుకునే వానిగా, అగత్య పరునిగా నిన్ను అర్థిస్తున్నాను. ఇంకా నేనొక అవమానానికి గురైన పాపాత్మునిగా నీ సన్ని ధిలో విలవిలలాడుతున్నాను. నేను నిన్ను భయపడి ఆపదలకు గురైన వాడిగా మొరపెట్టుకుంటున్నాను. నా మెడ నీ ముందు వంగి ఉంది, నా కన్నీళ్ళు నీ కోసం పారుతున్నాయి. నా శరీరం నీ కొరకు అవమా నానికి గురయింది. నా ముక్కు నీ కొరకు తెగి

పోయింది. ఓ అందరికన్నా అధికంగా ఇచ్చేవాడా! ఓ అందరికంటే అధికంగా కరుణించే వాడా! నా వంటి అర్థించేవాడిని ఉత్తర చేతులతో పంపకు, నా పట్ల ఉదారంగా, దయనీయంగా వ్యవహరించు. స్తోత్రాలన్నీ అల్లాహ్ కొరకే. ఆయనే సర్వలోకాలకు ప్రభువు. ఓ అల్లాహ్! నా ఈ విన్నపాన్ని స్వీకరించు.'

ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: "అరఫాత్ లో ఈ దు'ఆను అత్యధికంగా పఠించండి, "రబ్బనా ఆలీనా ఫిద్దునియా హసనతన్ వ ఫిల్ ఆఖిరతి హసనతన్ వఖీనా అజాబన్నార్." -- 'ఓ మా ప్రభూ! మాకు ఇహలోకం లోనూ మంచిన ప్రసాదించు, పరలోకంలోనూ మంచిన ప్రసాదించు. ఇంకా మమ్మల్ని నరక శిక్ష నుండి కాపాడు.'

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ ఉమర్ (ర) 'అరఫాత్ లో 'అ'నీర్, "జుహ్ నమా'జుల తర్వాత రెండు చేతులు ఎత్తి మూడు సార్లు "అల్లాహు అక్బర్ వ లిల్లాహిల్ హమ్ దు" మరియు మూడుసార్లు "లా ఇలాహ ఇల్లాల్లాహు వ హాదహు లా షరీక లహు లహుల్ ముల్కు వల హుల్ హమ్ దు" అని పలుకుతారు. ఇంకా, "అల్లాహు ముఖ్ అల్ హు హజ్జన్ మబ్రూర్ వ జంబన్ ముగ్నూరన్." - 'ఓ అల్లాహ్ నా హజ్ ను స్వీకరించు, ఇంకా నా పాపాలను మన్నించు.' (ఇబ్నీ అబీ హైబ్)

ఇలా పలికి రెండు చేతులతో ముఖాన్ని తుడుచు కునే వారు. ప్రవక్త (స) 'అరఫాత్ మైదానంలో ఈ దు'ఆను పఠించేవారు. ఇంకా ఈ దు'ఆలే కాక ఇంకా అనేక దు'ఆలను మేము ఇస్లామీ వ"జాయిఫ్ లో వివరంగా పొందుపరిచాము.

అరఫాత్ నుండి తిరిగి వెళ్ళటం

"జుహ్ తరువాత నుండి సూర్యాస్తమయం వరకు అరఫాత్ మైదానంలో గడిపి అల్లాహ్ స్మరణ, అల్లాహ్ ధ్యానం, దు'ఆలను పఠించిన తరువాత సూర్యాస్తమయం అయిన తర్వాత ము'జ్దలిఫహ్ వైపు వెళ్ళండి. సూర్యాస్తమయం అయిన వెంటనే అక్కడి నుండి కదలకండి, ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "అజ్ఞాన కాలంలో ప్రజలు 'అరఫాత్ మైదానం నుండి సూర్యాస్తమయం అవకముందే బయలుదేరేవారు. అదేవిధంగా ము'జ్దలిఫహ్ నుండి సూర్యోదయం తరువాత బయలుదేరేవారు. మనం 'అరఫాత్ మైదానం నుండి సూర్యాస్తమయం తరువాత

బయలుదేరుతాం. ము'జ్దలిఫహ్ నుండి సూర్యోదయానికి ముందు వెళ్ళిపోదాము. మనం అవిశ్వాసులు మరియు విగ్రహారాధకుల వక్రమార్గానికి వ్యతిరేకంగా సరైన మార్గం చూపబడ్డాము. (బైహఖీ)

ము'జ్దలిఫహ్: మినా మరియు 'అరఫాత్ లకు మధ్య ఉంది. ఇది హరామ్ సరిహద్దులోపల ఉంది. ఇక్కడ అజ్ఞాన కాలంలో అరబ్బులు తమ తాత ముత్తాతల ఘనకార్యాలను చెప్పుకొని గర్వపడేవారు. దీన్ని మష్అరిల్ హరామ్ అని కూడా అంటారు. ఖుర్ఆన్ లో అల్లాహ్ ఆదేశం: "...అరఫాత్ నుండి బయలుదేరిన తరువాత మష్అరిల్ హరామ్ (ముజ్దలిఫా) వద్ద (ఆగి) అల్లాహ్ ను స్మరించండి. మరియు ఆయన మీకు బోధించిన విధంగా ఆయనను స్మరించండి, వాస్తవానికి మీరు పూర్వం మార్గభ్రష్టులుగా ఉండేవారు." (బఖరహ్, 2:198)

అల్లాహ్ స్మరణలో ఉభయలోకాల అనుగ్రహాలన్ని లభిస్తాయి. ప్రాచీన హజ్ కాలంలో ఇక్కడ ఒక బజారు తగులుతుండేది. ఆహార సామగ్రి, ఇతర సామగ్రి కూడా లభించేవి. దీన్ని జమహ్ మరియు మష్అరుల్ హరామ్ అని కూడా అంటారు. మష్అరుల్ హరామ్ కొండను ఖజహ్ కొండ అని కూడా అంటారు.

ము'జ్దలిఫహ్ లో నమా'జు: ము'జ్దలిఫహ్ చేరిన తర్వాత ఎక్కడ చోటు దొరికితే అక్కడే నివాసం ఏర్పరచుకోండి. అన్నిటికంటే ముందు అజాన్ తక్బీర్ చెప్పించి ముందు మ'గిరిబ్ నమా'జును సామూహికంగా ఆచరించండి. మళ్ళీ రెండవ ఇఖామత్ తర్వాత 'ఇషా నమా'జును ఖ'నీర్ చేసి సామూహికంగా ఆచరించండి. ఇక్కడ ఈ రెండు నమా'జులను ఒకచోట చేర్చి ఆచరించాలి.

ప్రవక్త (స) ము'జ్దలిఫహ్ లోనికి వచ్చారు. ఒక అజాన్ మరియు రెండు ఇఖామతులతో మ'గిరిబ్ మరియు 'ఇషా నమా'జులను ఆచరించారు. ఆ రెంటి మధ్య ఏమీ చదవలేదు. కనుక వెనుకా ముందూ ఏమీ ఆచరించకండి. వి'తీర్ ను అప్పుడైనా చదవవచ్చు లేదా తహజ్జుద్ సమయంలో అయినా చదవవచ్చు. ము'జ్దలిఫహ్ లో రాత్రి గడపటం తప్పనిసరి. ఎక్కడ చోటు దొరికితే అక్కడే నివాసం ఏర్పాటు చేసుకోండి. అయితే వచ్చేపోయే మార్గంలో, ము'హస్సిర్ లోయలో బస చేయకండి. రాత్రి సాధ్యమైనన్ని అత్యధికంగా దు'ఆలు,

అల్లాహ్ సృరణ చేయండి. ఇక్కడ దు'ఆ స్వీకరించబడుతుంది. ఈ రాత్రి మేల్కొని దైవారాధనలో నిమగ్నమయి ఉంటే హృదయం వెలుగుతో నిండిపోతుంది. స్వర్గం తప్పని సరి అవుతుంది. ఒక 'హదీసు'లో ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు: "చిత్తశుద్ధితో, సత్సంకల్పంతో రెండు పండుగల రాత్తుల్లో ఆరాధనలో నిమగ్నమయి ఉండే వారి హృదయం ఇతరుల హృదయాలు నశించేదోజ నశించదు." (ఇబ్నీ మాజహ్)

"ఐదు రాత్తులు మేల్కొని ఉండే వారి కొరకు స్వర్గం తప్పని సరి అయిపోతుంది. 1. జి'ల్ 'హిజ్జామ్ 8వ తేదీ రాత్రి 2. 9వ తేదీ రాత్రి 3. ఖుర్బానీ 10వ రాత్రి 4. లైల తుల్ ఖదీర్ 5. షఅబాన్ 15వ తేదీ రాత్రి." (తర్గీబ్)

ము'క్షదలిఫహ్లో రాత్రి గడుపుట: ము'క్షదలిఫహ్లో రాత్రి గడపటం తప్పనిసరి. అయితే స్త్రీలు, పిల్లలు, బలహీనులు మినహాయించబడ్డారు. వారు రాత్రి చివరి భాగంలో కొంత సేపు మష్అలిల్ 'హరామ్ వద్ద దైవసృరణ దు'ఆలు చేసి మినా వెళ్ళిపోవచ్చును. మినా చేరి సూర్యుడు ఉదయించిన తర్వాత రమ్ చేసి ఇ'హరామ్ తొలగించాలి. స్త్రీలు సూర్యోదయానికి ముందు ఉదయాన్నే రమ్ చేయగలరు. (బు'ఖారీ)

ప్రవక్త(స) సాద(ర)కు, ఇతర బలహీనులకు, పిల్లలకు రాత్రిసమయాన వచ్చే అనుమతి ఇచ్చారు. (అ'హ్మద్)

ము'క్షదలిఫహ్లో ఫఖీర్ నమా'జు: రాత్రి జాగరణ చేసిన తర్వాత ము'క్షదలిఫహ్లో ఫఖీర్ నమా'జు సమయం కాగానే అజాన్ మరియు ఇఖామత్తో ఆచరించాలి. మష్అలిల్ 'హరామ్ వద్దకు వచ్చి దైవసృరణలో నిమగ్నమవ్వాలి. (ముస్లిమ్)

జాబీర్ (ర) ఉల్లేఖనం: ప్రవక్త (స) ము'క్షదలిఫహ్ వచ్చారు. ఒక అజాన్ మరియు రెండు ఇఖామత్లతో మ'గ్రీబ్, 'ఇషా నమా'జులు ఆచరించారు. ఈ రెండు నమా'జుల మధ్య సున్న తులు చదవలేదు. ఆ తరువాత ప్రవక్త (స) పండుకున్నారు. చివరికి తెల్లవారిపోయింది. తెల్లవారగానే అజాన్, ఇఖామత్ లతో ఫఖీర్ నమా'జు చదివారు. ఆ తరువాత ఆడ ఒంటెపై ఎక్కి మష్అలిల్ 'హరామ్ వద్దకు వెళ్ళారు. ఖిల్జా వైపు తిరిగి అల్లాహ్ (త)ను ప్రార్థించారు. ఇంకా "అల్లాహు అక్బరు లా ఇలాహ ఇల్లాహు" ఇంకా దేవుని ఏకత్వం స్తుతిస్తూ ఉన్నారు. చివరికి వెలుగు

వ్యాపించింది. ఆ తరువాత సూర్యోదయానికి ముందు బయలుదేరారు. ము'హస్సిర్ లోయలోకి వచ్చి ఒంటెను కొద్ది వేగం పెంచారు. మధ్య మార్గం ద్వారా జమీరతుల్ 'అఖబహ్ వద్దకు వచ్చారు. 7 కంకరరాళ్ళు కొట్టారు. ప్రతి కంకరరాయితో "అల్లాహు అక్బర్" అని పలికేవారు. ఆ తరువాత ఖుర్బానీ కమేలాకు చేరుకున్నారు. (ముస్లిమ్)

మష్అలిల్ హరామ్ వద్ద అల్లాహ్ సృరణ: ము'క్షదలిఫహ్ పవిత్ర మైదానంలో ఒక మస్జిద్ (స్థంభం ఉంది, దాని ప్రక్కన ఒక పరిధి కంచె వేయబడి) ఉంది. దాన్ని మష్అలిల్ 'హరామ్ అంటారు. మీరు దానివద్ద వాహనంపై లేదా నిలబడి ఖిల్జా వైపు ముఖంచేసి అల్లాహ్ ను స్మరించండి. అల్లాహ్ ఏకత్వాన్ని కొనియాడండి. బాగా వెలుతురు వ్యాపించే వరకు తక్ బీర్లు, తనీబీహాలు పరించండి. మరియు "లా ఇలాహ ఇల్లాహు వహ్దహు లా షరీక లహు లహుల్ ముల్కు వలహుల్ 'హమ్దు వహువ అలాకుల్లి షయ్ ఇన్ ఖదీర్" పఠిస్తూ ఉండండి. జాబీర్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) మష్అలిల్ 'హరామ్ వద్దకు వచ్చారు. అక్కడ దు'ఆ చేసారు. ఇంకా తక్బీర్లు, తహ్లీళ్ళు మరియు తమీసీద్లు పలికారు. (ముగ్నీ)

ఇక్కడ దు'ఆ స్వీకరించబడుతుంది. ప్రవక్త (స) 'అర ఫాత్లో అత్యాచారాలకోసం మరియు దాసుల హక్కుల క్షమాపణ కొరకు దు'ఆ చేసారు. కాని ప్రవక్త (స) దు'ఆ స్వీకరించ బడలేదు. మష్అలిల్ 'హరామ్లో కూడా ఈ దు'ఆనే చేసారు. ఇక్కడ స్వీకరించబడింది. 'అబ్బాస్ మర్దాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) తన అనుచర సమాజం కొరకు 'అరఫాత్లో సాయంత్రం వేళ దు'ఆ చేసారు. అయితే దాసుల హక్కులు తప్ప మిగతా పాపాలన్నిటినీ నేను క్షమించానని అల్లాహ్ తరపున సమాధానం లభించింది. అప్పుడు ప్రవక్త (స) ఇలా విన్నవించుకున్నారు, "ఓ నా ప్రభూ! ఒకవేళ నీవు కోరితే బాధితులను స్వర్గంలో ప్రవేశింప జేయగలవు, అత్యాచారిని క్షమించగలవు. 'అరఫాత్ సాయంత్రం ఈ దు'ఆ స్వీకరించబడలేదు. ము'క్షదలిఫహ్ ఉదయం మళ్ళీ ప్రవక్త (స) ఈ దు'ఆను పరించారు. అప్పుడు స్వీకరించబడింది. (ఇబ్నీ మాజహ్, తర్గీబ్)

ము'క్షదలిఫహ్ నుండి 70 కంకరరాళ్ళు ఏరుకొనండి, లేదా అంతకంటే కొన్ని ఎక్కువ ఏరుకున్నా ఫరవాలేదు.

ము'జీదలిఫహ్ మరియు మినాల మధ్య ముహాస్సిర్ అనే మైదానం ఉంది. దీని వెడల్పు 545 గజాలు. ఇది మట్టి రంగు కలిగి ఉంది. ఇక్కడి నుండి తొందరగా వెళ్ళిపోండి. ఇది చాలా ప్రమాదకరమైన ప్రదేశం. టైతుల్లాహ్ ను పడగొట్టడానికి అబరహ్ వస్తున్నప్పుడు దైవాదేశంతో పిచ్చుకలు తమ ముక్కుల్లో కంకర రాళ్ళను తీసుకొని అతనిపై, అతని సైన్యంపై విసిరివేసి వాళ్ళను అంతమొందించడం జరిగింది ఇక్కడే. ఈ సంఘటన ఖుర్రాన్ లో సూరతుల్ ఫీల్ (105)లో పేర్కొనబడింది.

మీరు లబ్బుయేక్ పలుకుతూ, "అల్లాహుఅక్కర్" అని పలుకుతూ తిన్నగా జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహ్ వద్దకు రండి. ఇది మినాచివరిలో టైతుల్లాహ్ వైపుకన్న ఒకస్థంభం. జాబీర్ (ర) కథనం, "ప్రవక్త(స) ముహాస్సిర్ లోయలో వాహనం వేగాన్ని పెంచారు. ఒకవేళ కాలి నడకన అయితే అక్కడి నుండి తొందరగా వెళ్ళిపోండి. 'జాదుల్ మ'ఆదీలో ఇలా ఉంది, ప్రవక్త (స) మధ్య మార్గాన మినా వచ్చారు. జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహ్ కు రమీ చేసారు.

జి'ల్ 'హిజ్జహ్ 10వ తేదీ: జి'ల్ 'హిజ్జహ్ 10వ తేదీన ము'జీదలిఫహ్ నుండి మినా చేరి రమీ, జు'బహ్ 'హాలఖ్ చేసి మక్కహ్ ముకర్రమహ్ వెళ్ళి 'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్ చేయాలి.

రమీ జిమార్: రమీ అంటే కంకరరాళ్ళను విసరటం. జిమార్ జమరహ్ కి బహువచనం. జమరహ్ కంకర రాయిని అంటారు. ఎందుకంటే జమీరహ్ 'ఉఖ్బబహ్, వుస్త్రా, ఊలాపై కంకర రాళ్ళను విసరటం జరుగు తుంది. అందువల్ల వాటిని జమరాత్ లేదా జిమార్ అంటారు. మినా మధ్య మార్గంలో ఈ మూడు స్థానాలు ఉన్నాయి. ఇక్కడ ఎత్తుగా స్తంభాలు నిర్మించబడి ఉన్నాయి. ఈ మూడింటినీ జమరాత్ లేదా జిమార్ అంటారు. వేరువేరుగా ఒక్కొక్క దాన్ని జమీరహ్ అంటారు. వీటిలో మక్కహ్ వైపు ఉన్నదాన్ని జమర తుల్ 'ఉఖ్బబహ్ లేక జమీరతుల్ కుబ్రా లేక జమీ రతుల్ 'ఉ'ఖ్బరా అంటారు. మధ్య దాన్ని జమర తుల్ వుస్'తా అంటారు. ఇంకా మూడవది, మస్జిద్ ఖీఫ్ కు దగ్గరగా ఉన్నదాన్ని జమరతుల్ ఊలా అంటారు. ఈ జమరాతీలపై కంకరరాళ్ళు విసరడాన్ని గురించి ప్రవక్త (స) ఇలాప్రవచించారు, "ఇబ్రాహీమ్ (అ) 'హజ్ వీధులు

నిర్వర్తించడానికి వచ్చి నపుడు జమరతుల్ 'ఉఖ్బబహ్ వద్ద పై'తాన్ కనిపించాడు. ఇబ్రాహీమ్ (అ) వాడికి 7 కంకరరాళ్ళు కొట్టారు. చివరికి వాడు భూమిలో దిగబడి పోయాడు. ఆ తరువాత అతను ముందుకు సాగారు, జమరతుల్ వుస్త్రా వద్ద పై'తాన్ మళ్ళీ కనబడ్డాడు. అక్కడ కూడా అతడికి 7 కంకరరాళ్ళు కొట్టారు. చివరికి వాడు భూమిలో దిగబడి పోయాడు. అతడు ఇంకా ముందుకు పోసాగారు. జమరతుల్ ఊలా వద్ద పై'తాన్ మళ్ళీ కనబడ్డాడు. ఇబ్రాహీమ్ (అ) మళ్ళీ వాడికి 7 కంకరరాళ్ళు కొట్టారు. చివరికి వాడు భూమిలోకి దిగబడిపోయాడు. ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం, "పై'తాన్ ను కొడుతూ ఉండండి, మీ తండ్రి ఇబ్రాహీమ్ ధర్మంపై నడుస్తూ ఉండండి." (స. ఇబ్నె ఖుజైమహ్)

కొందరు రమీని తప్పనిసరిగా భావిస్తారు. మాలికియహ్ వద్ద రమీ జమీరహ్ 'ఉఖ్బబహ్, 'హజ్ వీధుల్లోని ఒక వీధి. దాన్ని వదిలితే 'హజ్జ్ రద్దవుతుంది. (నైలుల్ అవ'తార్). పదవ తేదీన కేవలం జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహ్ కు రమీ అవుతుంది. జమీరతుల్ వుస్త్రా, జమీరతుల్ ఊలాకు అవదు. మినాలో బక్రీదు పండుగ నమా'జు చదవడం జరగదు. జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహ్ కు రమీ చేయడం రెండు పండుగ రక'అతులకు సమానంగా భావించాలి. కంకరరాళ్ళు కొట్టే సమయం 10 జి'ల్ 'హిజ్జహ్ సూర్యోదయం తరువాత నుండి సూర్యుడు వాలే వరకు ఉంటుంది. వీలవకపోతే పొద్దువాలిన తరువాత కూడా కొట్టవచ్చును. ప్రవక్త (స) మధ్యాహ్నం వేళ కంకర రాళ్ళు కొట్టారు. జాబీర్ (ర) కథనం, "ప్రవక్త (స) జి'ల్ 'హిజ్జహ్ 10వ తేదీన జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహ్ పై మధ్యాహ్నం వేళ కంకరరాళ్ళు కొట్టారు. తరువాతి తేదీల్లో పొద్దువాలిన తర్వాత." (బు'ఖారీ)

ఇంకా ఖురైష్ యువకులతో, "సూర్యుడు ఉదయించక ముందు కంకరరాళ్ళు కొట్టటం ప్రారం భించకండి" అని ఉపదేశించారు. (అబూదావూద్). స్త్రీలు ఫజీర్ కు ముందే కంకరరాళ్ళు కొట్టగలరు. ఉమ్మెసలమహ్ కొట్టినట్లు. (అబూ దావూద్).

జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహ్ ను కొట్టినప్పుడు లబ్బుయేక్ ను ఆపివేయాలి. 'ఉఖ్బబహ్ ను వాహనం పైనుండి కూడా కంకర రాళ్ళు కొట్టవచ్చు. అయితే ఇతరులకు దానివల్ల ఆటంకం కలుగరాదు. మిగతా జమరాతీలను నిలబడి

కోడితే మంచిది. అయితే కుడిచేత్తో రమ్మ చేయాలి. ఎడమచేత్తో రమ్మ చేయడం ప్రవక్త సాంప్రదాయానికి విరుద్ధం. రమ్మ చేసినప్పుడు చేతిని చంక కనబడి నట్లు ఎత్తాలి. ఇబ్ని మసీద్ జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహు'ను దాని దగ్గరకుకు వచ్చి బైతుల్లాహును ఎడమ వైపు మినాను కుడి వైపు ఉంచి 7 కంకరరాళ్ళు, ప్రతి కంకర రాయితో "అల్లాహు అక్బర్" పలుకుతూ పోయారు. ఇంకా ఇలా అన్నారు, "ప్రవక్త (స) రమ్మ ఈవిధంగా చేసారు. ఆ వెంటనే సూరహ్ బఖరహ్ అవతరించబడింది. (బుఃఖారీ). ప్రవక్త (స) జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహు' వరకు లబ్బయ్యే పలుకుతూ ఉన్నారు. (బుఃఖారీ)

కంకరరాళ్ళు కొట్టే పద్ధతి: జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహు' వద్దకు వెళ్ళి లబ్బయ్యే పలకటం మానివేయండి. దాని ముందు క్రింద నిలబడండి. బైతుల్లాహును ఎడమ వైపు, మినాకు కుడివైపు ఉంచి బొటనవ్రేలిపై కంకర రాయి ఉంచి, చూపుడు వేలుతో 7 కంకరరాళ్ళు వేరు వేరుగా గురిచూసి జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహు'ను కొట్టండి. ఒకవేళ ఇది కష్టంగా ఉంటే బొటన వేలు, చూపుడు వేలుతో పట్టుకొని కొట్టండి. మొదటి కంకర రాయి విసిరి నపుడు లబ్బయ్యే పలకడం మానివేయండి. కంకర రాయి విసరడానికి ముందు ఈ దు'ఆ పఠించండి.

"బిస్మిల్లాహి అల్లాహు అక్బర్ గ'గ్నీ లిష్టైతాని, వ రి'దన్ లిర్'హ్మాని, అల్లాహుమ్మజ్జిల్ అల్ హు 'హజ్జన్ మబ్రూరన్ వ జన్ బన్ మ'గ్నూరన్ వస'అయన్ మఘ్కారన్." - 'అల్లాహ్ పేరుతో కంకరరాయి విసురు తున్నాను. అల్లాహుయే గొప్పవాడు. పైతాన్ అవమా నం పాలయ్యాడు. అల్లాహ్ సంతృప్తిచెందాడు. ఓ అల్లాహ్ 'హజ్జీను స్వీకరించు. పాపాలను క్షమించు, మా ఈ ప్రయత్నాన్ని ఫలవంతం చేయి.' (నైల్, ఫతీహుల్బారీ)

ఖుర్బానీ దు'ఆ: రమ్మ జిమార్ తర్వాత ఖుర్బానీ చేసేచోట వచ్చి ఖుర్బానీ చేసినప్పుడు ఈ దు'ఆ పఠించాలి.

"ఇన్నీ వజ్జుహు వజ్జ్ హియ లిల్లజీ' ఫ'తర స్సూమావాతి వల్ల'తర్ 'హసీఫన్ ,వమా అనా మినల్ ముస్లికీన్. ఇన్న 'సలాతి వ నుసుకీ వ మ'హ్మాయ్ వ మమాతీ, లిల్లాహి రబ్బిల్'ఆలమీన్. లా షరీక లహూ, వబిజా'లిక ఉమిర్దు వ అనా మినల్ ముస్లిమీన్. అల్లా హుమ్మ తఖబ్బల్ మిన్నీ కమా తఖబ్బల్ మిన్ 'ఖలీ

లిక ఇబ్రాహీమ, వ మిన్ 'హబీబిక ము'హమ్మదీన్ 'సల్లల్లాహు 'అల్లైహి వ సల్లమ్, బిస్మిల్లాహి వల్లాహు అక్బర్." -- 'నేను నా ముఖాన్ని ఏకాగ్రతతో భూమ్యా కాశాల సృష్టికర్త వైపునకు మరల్చాను. నేను అవిశ్వా సులలోనివాడిని కాను. నా నమా'జ్, నా ఖుర్బానీ, నా జీవన్మరణాలు సకల లోకాల ప్రభువు అయిన అల్లాహ్ కోసమే. ఆయనకు సాటి ఎవరూ లేరు. ఈ విషయమే నాకు ఆదేశించబడింది. నేను ముస్లిములలోని ఒకడిని.'

అల్లాహ్! నీవు నీ మిత్రుడు ఇబ్రాహీమ్ (అ) మరియు నీ ప్రయప్రవక్త ము'హమ్మద్ (స) నుండి స్వీకరించినట్లుగానే నానుండి స్వీకరించు. అల్లాహ్ పేరుతో దీనిని జిబహ్ చేస్తున్నాను. అల్లాహ్ చాలా గొప్పవాడు. (బుఃఖారీ, ముస్లిమ్)

ప్రవక్త (స) ఈ దు'ఆను కూడా పఠించేవారు:

"అల్లాహుమ్మ తఖబ్బల్ మిన్ ము'హమ్మదీన్ వ ఆలి ము'హమ్మదీన్ వ మిన్ ఉమ్మతి ము'హమ్మదీన్ సల్లల్లాహు అల్లైహి వసల్లమ్." -- 'ఓ అల్లాహ్! ము'హమ్మద్, ము'హమ్మద్ కుటుంబం, ము'హమ్మద్ అనుచర సంఘం తరపున స్వీకరించు.' (ముస్లిమ్)

క్షవరం చేయించుకొని ఇ'హారామ్ తొలగించండి: ఖుర్బానీ చేసిన తర్వాత క్షవరం చేయించుకోండి. దాని సాంప్రదాయ మైన పద్ధతి ఏమిటంటే ఖిల్లావైపు తిరిగి కూర్చోండి. తన కుడివైపు నుండి తల గీయించడం లేదా కత్తిరించడం ప్రారంభించండి. తల గీయించడాన్ని 'హలఖ్ కత్తిరించడాన్ని ఖ'సీర్ అంటారు. రెండూ ధర్మ సమ్మతమే. అయితే గీయించడం ఉత్తమం. ప్రవక్త (స) ఈ సందర్భంగా తలగీయించుకునే వారికొరకు మూడు సార్లు కారుణ్య దు'ఆ చేసారు. మరియు కత్తిరించుకునే వారి కోసం ఒకసారి దు'ఆ చేసారు. (ముస్లిమ్)

స్త్రీలు తలగీయించరాదు. తమ తల వెంట్రుకల నుండి కొంత భాగం కత్తిరించుకుంటే చాలు. ప్రవక్త (స) స్త్రీలు తల గీయించటం తప్పనిసరి కాదు, కత్తిరించుకుంటే సరిపోతుంది అని సెలవిచ్చారు. (అబూ దావూద్)

ఇప్పుడు మీరు ఇ'హారామ్ తొలగించండి. స్నానం చేయండి, సుగంధ పరిమళాలు పూసుకోండి. ఇ'హారామ్ స్థితిలో నిషిద్ధమైనవన్నీ ఇప్పుడు ధర్మ సమ్మతం అయిపోయాయి. అయితే 'తమాఫ్ ఇఫా'దహ్ చేయనంత వరకు భార్యతో సంభోగం చేయలేరు. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "మీరు జమీరతుల్ 'ఉఖ్బబహు'ని రమ్మ

చేసివేస్తే, స్త్రీలు తప్ప మిగిలినవన్నీ ధర్మ సమ్మతం అయిపోతాయి. ఒకవేళ ఎవరైనా బట్ట తలవారైతే తలపై బొత్తిగా వెంట్రుకలు లేకపోతే తలపై మంగలి కత్తితో గిసివేస్తే సరిపోతుంది. (ముగ్గీన్)

ఈ రోజు క్షవరం చేయించడానికి చాలా ప్రాముఖ్యత ఉంది. ప్రతి వెంట్రుకకు బదులు ఒక పుణ్యం లభిస్తుంది. ఒక పాపం క్షమించబడుతుంది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: మీరు తల గీయిస్తే ప్రతి వెంట్రుకకు బదులు ఒక పుణ్యం లభిస్తుంది. ఒక పాపం క్షమించబడుతుంది. (తర్గీబ్) ఈ వెంట్రుక తీర్చుదినం నాడు వెలుగుగా తయారవుతుంది. ఉబాదహ్ బిన్ సామిత్ 'హదీసు'లో ఇలా ప్రవచించారు, "గియించటం వల్ల నీ తల నుండి క్రింద పడిన ప్రతి వెంట్రుకకు బదులు తీర్చుదినం నాడు వెలుగు లభిస్తుంది. (తర్గీబ్)

'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్ కొరకు మక్కహ్ వెళ్ళండి: రమీ, ఖుర్బానీ, క్షవరం మొదలైనవి చేసిన తర్వాత 'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్ కొరకు మక్కహ్ ముక్రమహ్ వెళ్ళండి. బాబ్ బన్ షీబ ద్వారా ప్రవేశించి తిన్నగా 'హజరె అస్వద్ వద్దకు రండి. 'హజరె అస్వద్ దు'ఆ పరించి దాని ఇస్తీలామ్ చేయండి. ముద్బుపెట్టుకోండి. మళ్ళీ 'తవాఫ్ దు'ఆ పరిస్తూ ఇంతకు ముందులా 'తవాఫ్ ప్రారంభించండి. 7 ప్రదక్షిణలు పూర్తిచేసి రెండు రకాతులు నమాజ్ 'తవాఫ్ మఖామె ఇబ్రాహీమ్ వద్ద చేయండి. ఒకవేళ మీరు ముతమత్తి అయితే నమాజ్ తర్వాత 'సఫా మర్వహ్ ల 'సయీ చేయండి. ఎందుకంటే ముతమత్తిపై 'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్ తర్వాత 'సయీ చేయాలి. ఒకవేళ మీరు ఖారిన్ మరియు ముఫ్రిద్ అయితే ప్రారంభంలో 'తవాఫ్ ఖుదూమ్ తర్వాత 'సఫా మర్వాల మధ్య సయీ చేసి ఉంటే ఇప్పుడు ఏకగ్రీవంగా 'సఫా మర్వాల సయీ అవసరం లేదు. మరియు 'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్ లో రమల్ మరియు 'ఇద్'తిబా'అ కూడా చేయకూడదు. ఎందుకంటే 'హలఖ్ మరియు జు'బహ్ తరువాత ఇహ్ రామ్ తొలగించి ఉన్నారు. అయితే మక్కహ్ వాసులపై 'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్ లో రమల్ మరియు 'ఇద్'తిబా'అ మరియు 'సఫా మర్వాల సయీ తప్పనిసరి.

'తవాఫ్ జియారత్ చేసి మళ్ళీ మినా తిరిగి వెళ్ళాలి: 'తవాఫ్ జియారత్ తరువాత మినా తిరిగి వెళ్ళాలి. "జుహ్ నమాజ్ మక్కహ్ లో చదవకపోతే మినావెళ్ళి

చదవండి. ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) ఖుర్ బానీ రోజు 'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్ చేసారు. మళ్ళీ మక్కహ్ నుండి మినా తిరిగి వెళ్ళారు. "జుహ్ నమాజ్ మినాలో ఆచరించారు. (బుఖారీ, ముస్లిమ్)

యోమున్నహర్ తరువాత మినాలో మూడు (11, 12, 13 తేదీల) రాత్రులు గడపటం తప్పనిసరి. అకారణంగా ప్రత్యేకంగా మక్కహ్ లో రాత్రిగడిపే అవసరం లేదు. ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) మక్కహ్ లో ఎవరికీ రాత్రిగడిపే అనుమతిఇవ్వలేదు. ఇబ్నె 'అబ్బాస్ తప్ప, ఎందుకంటే అతనికి 'హజీలకు 'జమ్'జమ్ నీరుత్రాపించే బాధ్యత ఇవ్వబడింది. (ఇబ్నె మాజహ్)

పదవ తేదీ వరుసక్రమ కార్యాలు: యోమున్నహర్ లో ము'జ్జలిఫహ్ నుండి తిరిగి వచ్చిన తర్వాత మినాలో ముందు రమీ ఆ తరువాత ఖుర్బానీ, ఆ తరువాత క్షవరం దాని తర్వాత మక్కహ్ లో 'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్ ఆ తరువాత మినాలో రాత్రి గడపటం. ప్రవక్త (స) వీటిని ఈ వరుస క్రమంలోనే ఆచరించారు. (అబూ దావూద్)

ప్రతి పని క్రమంగా ప్రవక్త సాంప్రదాయాని అనుగుణంగా చేయాలి. ఒకవేళ తెలియక, మరచి ఈ పనులు నిర్వర్తించటంలో క్రమం తప్పితే మరేంఫర్వాలేదు. ఎటువంటి పాపమూ అంటుకోదు. (ముస్లిమ్, దార ఖు'తనీ)

ఎందుకంటే 'హక్ష్ణ లో అనేక 'హక్ష్ణ కార్యాలు నెరవేర్చబడతాయి. అందువల్ల దీన్ని 'హక్ష్ణ అక్కర్ అంటారు. (బుఖారీ). అంటే ఇహ్ రామ్ ధరించి బైతుల్లాహ్ వెళ్ళటం, బైతుల్లాహ్ నుండి మినా, మినా నుండి అరఫాత్, అరఫాత్ నుండి ము'జ్జలిఫహ్, ముజ్జలిఫహ్ నుండి మినా, మినాలో రమీ, నహ్, హలఖ్, మక్కహ్ లో 'తవాఫ్ ఇఫా'దహ్, మినాలో రాత్రులు గడుపుట వీటన్నిటి పేరే 'హక్ష్ణ అక్కర్. 'ఉమిరహ్ ను 'హక్ష్ణ అస్'గర్ అంటారు.

అయ్యామె తషీరీఖ్ ప్రవచనాలు: 11 నుండి 13 వ తేదీ వరకు అయ్యామె తషీరీఖ్ అంటారు. ఈ దినాలకు చాలా ప్రాముఖ్యత ఉంది. ఇవి దైవ ఆతిథ్య దినాలు. అంటే అల్లాహ్ (త) ఈ దినాల్లో తన దాసులకు ఆతిథ్యం ఇస్తాడు. అందువల్ల ఈ దినాల్లో ఉపవాసం ఉండకూడదు. ఇవి తినే, త్రాగే, దైవద్యానంలో గడిపే దినాలు. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: తషీరీఖ్ దినాలు తినే త్రాగే, దైవాన్ని స్మరించే దినాలు. (ముస్లిమ్)

ఈ దినాల్లో రోజూ మినాలో సూర్యుడు వాలిన తర్వాత "జహోర్ నమాజుకు ముందు మూడు పైతానులకు కంకర రాళ్ళు కొట్టాలి. 'ఆయి'షహ్ (ర) కథనం, "ప్రవక్త (స) "జహోర్ నమాజు వరకు తవాఫ్ ఇఫాదహ్ను పూర్తిచేసుకున్నారు. ఆ తరువాత మినా వచ్చి, అయ్యామె తషరీఖ్లో మినాలోనే ఉన్నారు. సూర్యుడు వాలిన తర్వాత జమరాతలపై రమీ చేశారు. ప్రతి జమ్ రహ్కు 7 కంకరరాళ్ళు, ప్రతి కంకర రాయితో 'అల్లాహు అక్బర్' అని పలికి కొట్టారు. మొదటి మరియు రెండవ జమ్రహ్కుల వద్ద నిలబడి దు'ఆలు చేశారు. మూడవ జమ్రహ్కు వద్ద రమీచేసి అక్కడ ఆగారు. (అబూ దావూద్)

జమ్రహ్ ఊలా: ఇది మినా వైపు నుండి మొదటి స్తంభం. దీన్ని మొదటి పైతాన్ అంటారు. ఇది మస్జిదే ఖీఫ్ వైపు బజారులో ఉంది. 11వ తేదీన దీన్నుండే కంకరరాళ్ళు కొట్టటం ప్రారంభిస్తారు. కంకరరాళ్ళు కొట్టినపుడు బైతుల్లాహ్ను ఎడమ వైపు మినాను కుడివైపు ఉంచాలి. 'అల్లాహు అక్బర్' అని పలికి కంకరరాయిని విసరాలి. 7 కంకరరాళ్ళు అయిపోతే ఖిల్జా వైపు తిరిగి కొన్ని అడుగులు ముందుకు వెళ్ళాలి. ఖిల్జా వైపు తిరిగి నిలబడి రెండు చేతులు ఎత్తి తస్బీహ్ , తహ్లీల్, తహ్మీద్, తకబీర్ పలకాలి. దు'ఆ చేయాలి. ఒకవేళ అంత సేపు నిలబడలేకపోతే మీకు సాధ్యమైనంత సేపు చేయాలి. (బు'ఖారీ)

జమ్రతుల్ వుస్తా: ఇది మధ్య స్తంభం. జమ్రతుల్ ఊలాను కంకరరాళ్ళు కొట్టినట్లు జమ్రతుల్ వుస్తాను కూడా కొట్టండి. జమ్రతుల్ ఊలా వద్ద దైవస్మరణ, ప్రవచనాల దు'ఆలు చేసినట్లు ఇక్కడ కూడా చేయండి.

జమ్రతుల్ 'ఉఖ్బహ్': ఇది బైతుల్లాహ్ వైపు ఉంది. దీన్ని పెద్ద పైతాన్ అని కూడా అంటారు. దీనికి కూడా 7 కంకర రాళ్ళు కొట్టండి. కాని ఇక్కడ ఆగకండి. స్త్రీలకు పురుషులకు రమీ ఆదేశాలు సమానమైనవే. అయితే స్త్రీలు రాత్రివేళ రమీ చేయడం ఉత్తమం. ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: సూర్యుడు వాలిన తర్వాత ప్రవక్త (స) రమీ చేసేవారు. (అహ్మద్, ఇబ్నె మాజహ్)

సాలిమ్ తన తండ్రి 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ ద్వారా ఉల్లేఖిస్తున్నారు: అతను అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ 7 కంకర రాళ్ళతో రమీ చేసేవారు. ప్రతి కంకరరాయితో అల్లాహు అక్బర్ అని పలికివారు. ఆ తరువాత కొంత ముందుకు పోయి ఖిల్జా వైపు తిరిగి రెండు చేతులను

ఎత్తి చాలాసేపు వరకు దు'ఆ చేసేవారు. ఆ తరువాత మధ్య జమ్రహ్కుకి రమీ చేసేవారు. ఆ తరువాత జమ్ రతుల్ 'ఉఖ్బహ్కుకి రమీ చేసేవారు. ఇక్కడ ఆగేవారు కాదు. ఇంకా ప్రవక్త (స)ను ఇలాగే చేస్తూ ఉండగా చూసానని చెప్పి వారు. (బు'ఖారీ)

అన్నీ కలిపి 70 కంకర రాళ్ళు అవుతాయి. 10వ తేదీన సూర్యుడు ఉదయించిన తరువాత పెద్ద పైతాన్ కు 7 కంకర రాళ్ళు కొట్టాలి. 11, 12, 13 తేదీల్లో సూర్యుడు వాలిన తర్వాత ప్రతి జమ్రహ్కుకు ఏడేసి అంటే ప్రతిరోజూ 21 కంకర రాళ్ళు కొట్టాలి. ఇవన్నీ కలిపి 70 అవుతాయి. అయ్యామె తషరీఖ్ మూడు రోజుల్లో కంకరరాళ్ళు కొట్టాలి. ఒకవేళ ఎవరైనా ఏదైనా కారణం వల్ల అసహాయత వల్ల రెండు రోజుల కంకర రాళ్ళు ఒక రోజులోనే కొట్టి తిరిగి వెళ్ళిపోతే దానికి కూడా అనుమతి ఉంది. అల్లాహ్ ఆదేశం: "...ఎవడైనా త్వరగా రెండు రోజులలోనే వెళ్ళి పోయినా, అతనిపై ఎలాంటి దోషంలేదు. మరెవడైనా నిదానించి (13వ తేదీ వరకు) నిలిచి పోయినా, అతనిపై ఎలాంటి దోషం లేదు..." (అల్ బఖరహ్, 2:203)

ము'హస్సిబ్ లో దిగటం: ము'హస్సిబ్ అనేది ఒక మైదానం పేరు. ఇది రెండు కొండల మధ్య ఉంది. దీన్ని అ'బ్తహ్ మరియు 'ఖీఫ్ బీన్ కనాన మరియు 'హస్నీబా అని కూడా అంటారు. ఇక్కడ ఇప్పుడు జనవాసాలు ఏర్పడ్డాయి. ప్రస్తుతం దీన్ని ము'ఆబ్దహ్ అంటారు. ఎందుకంటే ఈ ప్రదేశంలోనే ఖురైషులు ప్రవక్త (స) మరియు బనూ 'హషీమీల పట్ల సహాయ నిరాకరణ ఒప్పందం జరిగింది. 'హజ్జతుల్ విదా' సందర్భంగా ఇక్కడే బసచేసారు. (బు'ఖారీ)

ఇక్కడ బస చేయడం 'హజ్జ్ విధుల్లో లేదు. ప్రవక్త (స) మినా నుండి వెళ్ళినప్పుడు ముహస్సిబ్ లో బస చేసేవారు. ఇక్కడ నుండి వెళ్ళడం సులభతరంగా ఉండేది. అనస్ (ర) కథనం, "ప్రవక్త (స) "జహోర్ 'అస్త్ మ'గిరిబ్ 'ఇషా నమాజులు ము'హస్సిబ్ లో చదివారు. ఆ తరువాత ఇక్కడ కొంతసేపు విశ్రాంతి తీసు కున్నారు. ఆ తరువాత వాహనంపై ఎక్కి బైతుల్లాహ్ వెళ్ళి 'తవాఫ్ చేసారు. (బు'ఖారీ)

కనుక ఈ ప్రదేశంలో బసచేయడం "జహోర్, 'అస్త్ మ'గిరిబ్ 'ఇషా నమాజులు ఆచరించడం ప్రవక్త సాంప్రదాయం. కాని ఒకవేళ ఎవరైనా బస చేయకపోతే,

మరేం ఫర్వాలేదు. ఏం పాపం కాదు. 'హాట్'లో ఎటువంటి మార్పు రాదు. 'ఆయిషహ్' (ర) కథనం, ము'హ'స్సిబ్'లో బస చేయటం తప్పనిసరి కాదు. చేయకపోతే నష్టం ఏమీ లేదు. అయితే ప్రవక్త (స) ఇక్కడి నుండి ప్రయాణం సౌలభ్యం కోసం ఇక్కడ బసచేసారు. (ముస్లిమ్)

మినా మరియు ము'హ'స్సిబ్'ల నుండి మక్కా

ప్రయాణం:

రమీ మొదలైనవి, ము'హ'స్సిబ్'లో బసచేసి మక్కా వెళ్ళాలి. ఇక్కడ నివసించడాన్ని ఉభయ లోకాల మహా భాగ్యంగా భావించాలి. నమాజులు, ఉపవాసాలు, దానధర్మాలు ఇతర పుణ్య కార్యాలు అత్యధికంగా చేయండి. అదనపు 'తవాఫులు అత్యధికంగా చేయండి. ఖుర్రీఆన్ పరనం చేయండి. మక్కా వాసులను చెడుదృష్టితో చూడకండి. వారి అధర్మ కార్యాల వల్ల వారిని గురించి చెడుగా మాట్లాడకండి. వారిని గురించి పరోక్షంగా పలకడం చాడిలు వ్యాపించ చేయడం మంచిది కాదు. వారిని గౌరవించండి, అభిమానించండి. వారిపట్ల మంచిగా ప్రవర్తించండి.

బైతుల్లాహ్'లో ప్రవేశించటం: లంచం ఇవ్వకుండా ఇతరులకు హాని చేయకుండా లోపలికి ప్రవేశించడం ధర్మ సమ్మతమే. ప్రవక్త (స) క'అబహ్'లో ప్రవేశించారు. కాని భవిష్యత్తులో జన సందోహం గురించి ఊహించి ఇలా అన్నారు: "ప్రవేశించకుంటే బాగుండేది, నా తరువాత నా అనుచర సంఘానికి చాలా కష్టతరంగా ఉంటుంది." (తిర్మిజి)

అయితే లంచం ఇచ్చి ఇతరులకు బాధ కలిగించి ప్రవేశించడం మంచిది కాదు. 'ఉమర్ బిన్ 'అబ్దుల్ 'అజీజ్ క'అబహ్'లోకి ప్రవేశించి ఇలా దు'ఆ చేసేవారు.

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నక వ'అద్ త అల్ అమాన లి దాఖిలీ బైతిక వ అంత 'ఖైరు మనుజులిన బిహి. అల్లా హుమ్మ ఫజ్అల్ అమానీ అన్ తక్ ఫియనీ మఱున తద్దునియా వ కల్ల హులీన్ దూనల్ జన్నతి 'హత్తా అబ్ లు'గహ్ బిర'హ్మతిక." - ఓ అల్లాహ్! నీవు నీ గృహంలో ప్రవేశించేవారికోసం అభయ వాగ్దానం చేసి ఉన్నావు. నీవు నీ అతిథులను అందరికంటే అధికంగా గౌరవించేవాడివి. నాకు అభయంప్రసాదించు. ఓ అల్లాహ్! నన్ను ఈప్రాపంచిక కష్టనష్టాలనుండిరక్షించు. నీ దయవల్ల నేను స్వర్గంలో ప్రవేశించగలను." (ఉ'దా'హ్)

నవవీ దు'ఆయే మాసూరాను దాని స్థానంలో పెర్కొన్నారు.

"యారబ్బీ అతయ్ తుక మిన్ షుఫ్ఫతిన్ బయీదతిన్ ముఅమ్మిలన్ మ'అరూఫక తుగ్ నీనీ బిహి, అన్ మ'అరూఫిన్ మిన్ సివాక, యా మ'అరూఫన్ బిల్ ఖైర్." -- 'ఓ అల్లాహ్! నేను నీ అనుగ్రహాల పట్ల ఆశతో ఉన్నాను. నేను చాలా దూరం నుండి వచ్చి ఉన్నాను. నేను ఇతరుల దయా దాక్షిణ్యాల పట్ల నిరపేక్షాభావం కలిగి ఉండేటట్లు నాకు అనుగ్రహాలు, ప్రసాదాలు ప్రసాదించు.' (అబ్'కారీ)

ప్రవక్త (స) మక్కా విజయం నాడు బైతుల్లాహ్'లో ప్రవేశించి బైతుల్లాహ్'లోని రెండు స్తంభాలకు తగిలి ఉన్న ద్వారం మధ్య కూర్చోని దైవస్తోత్రం, దైవస్మరణ చేసి క్షమాపణ కోరారు. ఆ తరువాత లేచి దానిపై రొమ్ము, చెంపలు పెట్టి చాలాసేపు వరకు దైవస్తోత్రాన్ని, ధ్యానాన్ని, తవాలీలీని, తనబీహ్'ని చేసారు. ఆ తరువాత క'అబహ్ వైపు తిరిగి రెండు రక'అతులు నమాజు చేసారు. తరువాత బయటకు వచ్చారు.

'తవాఫ విదా'ల: విదా' అంటే వీడ్కోలుపలుకుట. 'హాట్ తర్వాత బైతుల్లాహ్ నుండి తిరుగు ప్రయాణం చేసి నపుడు వీడ్కోలు పలికేటప్పుడు చేసే 'తవాఫ్ ను 'తవాఫ విదా' అంటారు. ఇది ఇతరులపై తప్పనిసరి. మక్కా వాసులపై కాదు. ఈ 'తవాఫ్'లో రమీల్ 'ఇద్'తిబా'అ చేయరాదు. దీని తర్వాత స'యీ కూడా లేదు. 'తవాఫ్ తర్వాత 'తవాఫ్ యొక్క రెండు రక'అతులు మఖామె ఇబ్రాహీమ్ వెనుక ఆచరించండి. ఇంకా ముల్తజిమ్ వద్దకు వచ్చి దాన్ని కౌగలించు కొని రొమ్ము భాగాన్ని కుడిచెంపలను దానికి తగిలించి కుడిచేయి పైకి ఎత్తి బైతుల్లాహ్ తెరను పట్టుకొని భక్తి శ్రద్ధలతో చిత్తశుద్ధితో అత్యధికంగా దు'ఆలు చేయాలి. ఇది చివరి సమయం అడగ వలసినదల్లా అడగండి. ఎందుకంటే ఈ అదృష్టం మరెప్పుడు కలుగుతుందో లేదో తెలియదు. దు'ఆ చేసిన తర్వాత సంతృప్తి చెందండి. ఆ తరువాత ఇబ్రాహీమ్ ద్వారంనుండి బయటకువచ్చి తిరుగు ప్రయాణం చేయండి.

ముఖ్యసూచన: కొందరు తిరిగి వచ్చేటప్పుడు వెనుక అడుగులు వేస్తూ వెళ్ళారు. ఇది ప్రవక్త (స) సాంప్రదాయానికి వ్యతిరేకం. ప్రవక్త (స) గానీ, అనుచరులు గానీ ఇలా చేయలేదు. ఇతర మస్జిదుల

నుండి తిరిగి వెళ్ళినట్లు ఇక్కడి నుండి కూడా తిరిగి వెళ్ళండి. 'తవాఫ్ విదా'ల చేయకుండా తిరిగి వెళ్ళకండి. ప్రాచీనకాలంలో ప్రజలు 'హజ్' చేసిన తర్వాత అటూ ఇటూ వెళ్ళేవారు. 'తవాఫ్ విదా'ల చేసేవారు కాదు. అందువల్ల ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "ఎవరూ తిరిగి వెళ్ళేటప్పుడు 'తవాఫ్ విదా'ల చేయకుండా వెళ్ళరాదు. అయితే బహిష్టు స్థితిలో ఉన్న స్త్రీ 'తవాఫ్' చేయకుండా వెళ్ళవచ్చు. (బుఖారీ)

ఇబ్నె 'అబ్బాస్' హదీసులో ఇలా ఉంది. ప్రవక్త (స) బహిష్టు స్థితిలో ఉన్న స్త్రీకి 'తవాఫ్ విదా'ల చేయకుండా వెళ్ళే అనుమతి ఇచ్చారు. అయితే ఆమె యౌమున్నహర్లో 'తవాఫ్ ఇఫా'ద చేసి ఉండాలి. ('అహ్మద్'). ఒకవేళ 'తవాఫ్ విదా'ల చేసి ఉండి, ఆ తరువాత ఏ కారణంగానైనా మక్కాలో కొన్ని రోజులు ఉంటే, వెళ్ళేటప్పుడు మళ్ళీ 'తవాఫ్ విదా'ల చేసుకోవాలి. 'తవాఫ్ విదా'ల చేయకుండా మక్కహ్ నుండి బయలుదేరి 'హరమ్'లో ఉంటే వెనుకకు వచ్చేయండి, 'తవాఫ్ విదా'ల చేసి తిరిగి వెళ్ళండి.

శుభప్రసాదాలు(బరకాత్): 'జమ్'జమ్ నీటిని శుభంగా భావించి తీసుకొని వెళ్ళటం ప్రవక్త (స) సాంప్రదాయం. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, " 'జమ్'జమ్ నీరు శుభకరమైనది. ఆకలిగొన్న వారికి అన్నం వంటిది. వ్యాధిగ్రస్తులకు స్వస్థత వంటిది. ప్రపంచంలో ఉన్న నీళ్ళన్నింటిలోనూ ఇది శ్రేష్టమైనది. ప్రవక్త (స) ఉపదేశం: ఏ సంకల్పంతో 'జమ్'జమ్ నీరు త్రాగితే అది నెరవేరుతుంది. మరో ప్రవచనం: భూమిపై ఉన్న నీళ్ళన్నింటిలోనూ 'జమ్'జమ్ నీరు శ్రేష్టమైనది. ప్రవక్త (స) ఈ నీటిని శుభంగా భావించి తీసుకు వెళ్ళేవారు. 'అయిషహ్ (ర) కథనం, ఆమె స్వయంగా 'జమ్'జమ్ నీరు తీసుకువచ్చేవారు. ప్రవక్త (స) కూడా 'జమ్'జమ్ నీరు తీసుకువచ్చేవారని చెప్పారు. (తిర్మిజి)

కనుక 'జమ్'జమ్ నీటిని తీసుకువెళ్ళడం ప్రవక్త సాంప్రదాయం. ఇంకా తనీబీ'హ్, రుమాల్, సుర్మ మొదలైన వాటిని శుభంగా భావించి తీసుకొని వెళ్ళడం ధర్మసమ్మతం కాదు. అయితే కానుకలు, సంతోష సూచకాలుగా భావించి తీసుకొని వెళితే ఎటువంటి అభ్యంతరం లేదు.

'జమ్'జమ్ నీరు త్రాగినపుడు పరిండే దు'ఆ: దీన్ని గురించి ప్రవక్త (స) ద్వారా ఎటువంటి దు'ఆ లేదు.

అయితే 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'అబ్బాస్ (ర) 'జమ్'జమ్ నీరు త్రాగిన తర్వాత ఈ దు'ఆ పరిండేవారు.

"అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ అనీఅలుక 'ఇల్లాన్ నాఫి'అన్ వ రి'జ్జన్న వాసీ'అన్ వ ఫిహి'అన్ మిన్ కుల్లిదా'ఇన్." - 'ఓ అల్లాహ్ నేను నిన్ను లాభం చేకూర్చే జ్ఞానాన్ని విశాలమైన ఉపాధిని, రోగాలన్నిటి నుండి స్వస్థతను అర్థిస్తున్నాను.' (ముస్తదరక్, హాకిమ్)

మస్జిదె నబవీ మరియు ప్రవక్త (స) సమాధిని

సందర్శించటం

మస్జిదె నబవీని సందర్శించటం ఇస్లామీయ సాంప్రదాయం. అక్కడకు వెళ్ళి ప్రవక్త (స) సమాధిని దర్శించటం పుణ్యకార్యం. మదీనహ్ వాసులను చూచి మక్కహ్ వాసులను చూచి పరించిన దు'ఆనే పరిందాలి. ఈ దు'ఆ కూడా ఇస్లామీయ సాంప్రదాయం లోనిదే. "అయిబూన తాయిబూన 'ఆబిదూన లిరబ్బీనా 'హమిదూన్."-- 'మేము తిరిగి మరలేవారం. పశ్చాత్తాపం చెందేవారం, మా ప్రభువు గొప్పతనాన్ని స్తుతించేవారం.' (ముస్లిమ్)

మస్జిదె నబవీలో ప్రవేశించినపుడు సాధారణంగా మస్జిదుల్లో ప్రవేశించినపుడు పరించే దు'ఆనే పరిందాలి. తహియ్యతుల్ మస్జిద్ రెండు రకాతులు చదవాలి. మస్జిద్ నుండి బయటకు వెళ్ళినపుడు ఆ దు'ఆనే పరిందాలి. మస్జిదె నబవీలో నిరాటంకంగా 40 నమాజులు చదివేవారు నరకం, సమాధి శిక్ష మరియు కాపట్యం నుండి రక్షించబడతారు. (ముస్లిమ్ అ'హ్మద్).

ప్రవక్త (స) సమాధిని సందర్శించి నపుడు దరూద్ మరియు సలామ్ చదవాలి. ప్రవక్త (స) మనకు నేర్పిన పదాలనే చదవాలి.

"అస్సలాము అల్లైక అయ్యుహన్నబియు వర'హ్మా తుల్లాహ్ వ బరకాతుహ్." -- 'ఓ ప్రవక్తా! అల్లాహ్ శాంతి మరియు కారుణ్యం, మరియు ఆయన శుభాలు కురియుగాక!" (బుఖారీ, ముస్లిమ్)

"అల్లాహుమ్మ 'సల్లి 'అలా ము'హమ్మద్ దిన్ వ'అలా ఆలి ము'హమ్మద్ దిన్ కమా 'సల్లత్ 'అలా ఇబ్నాహీమ వ'అలా ఆలి ఇబ్రాహీమ ఇన్నక 'హమీదుమ్మజీద్. అల్లాహుమ్మ బారిక్ 'అలా ము'హమ్మద్ దిన్ వ 'అలా ఆలి ము'హమ్మద్ దిన్ కమా బారిక్ 'అలా ఇబ్రాహీమ వ 'అలా ఆలి ఇబ్రాహీమ ఇన్నక 'హమీదుమ్మజీద్." -- 'ఓ అల్లాహ్! ఏవిధంగా నీవు ఇబ్రాహీమ్ (అ)ను, అతని

అనుచరుల్ని కరుణించావో అదేవిధంగా ముహమ్మద్ (స)ను అతని అనుచరుల్ని కరుణించు. నిస్సందేహంగా నీవే మహత్తర గుణసంపత్తులు కలవాడవు. ఓ అల్లాహ్! ఏవిధంగా నీవు ఇబ్రాహీమ్ (అ)కు, అతని అనుచరులకు శుభాలు ప్రసాదించావో అదే విధంగా ముహమ్మద్ (స)కు అతని అనుచరులకు శుభాలు ప్రసాదించు, నిస్సందేహంగా

నీవే మహత్తరమైన గుణసంపదలు, ఘనతలు గలవాడవు. ('స'హ'హ్ సితహ్)

పైన 'హజ్జ్ విధానాన్ని గురించి వివరంగా పేర్కొనడం జరిగింది. ఇప్పుడు క్రింద పేర్కొన్న 'హదీసు'లలో దాని సాక్ష్యాధారాలను, ప్రాముఖ్యతను చదవండి.

=====

మొదటి విభాగం الْفَصْلُ الْأَوَّلُ

(۷۷۲/۲) - ۲۵۰۵ [۱] (صحيح)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ فُرِضَ عَلَيْكُمُ الْحَجُّ فَحُجُّوا". فَقَالَ رَجُلٌ: أَكُلَّ عَامٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَسَكَتَ حَتَّى قَالَهَا ثَلَاثًا. فَقَالَ: "لَوْ قُلْتُ نَعَمْ لَوَجِبَتْ وَلَمَّا اسْتَطَعْتُمْ". ثُمَّ قَالَ: دَرُونِي مَا تَرَكْتُمْ فَإِنَّمَا هَٰذَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ يَكْثُرُ سَوَالُهُمْ وَإِخْلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ فَإِذَا أَمَرْتُمْ بِشَيْءٍ فَأَتَوْا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَإِذَا نُهِيتُمْ عَنْ شَيْءٍ فَدَعَوْهُ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

2505. (1) [2/772-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం, దైవ ప్రవక్త (స)మాకు ఉపన్యాసం ఇస్తూ, "ప్రజలారా! మీపై 'హజ్జ్' యాత్ర విధిగా నిర్ణయించబడింది. కనుక మీరు 'హజ్జ్' చేయండి," అన్నారు. ఇంతలో ఒక వ్యక్తి "ప్రతి సంవత్సరం చేయాలా దైవప్రవక్తా?" అని అడిగాడు. అందుకు దైవప్రవక్త (స) మౌనం వహించారు. ఆ వ్యక్తి అదే ప్రశ్న మూడుసార్లు అడిగాడు. అప్పుడు దైవప్రవక్త (స), "నేను గనక, "ఔను" అంటే దాన్ని మీరు తప్పనిసరిగా పాటించవలసి ఉంటుంది. కాని మీలో ఆ శక్తి లేదు," ఇంకా "ఏ విషయాలనయితే నేను మీకు చెప్పకుండా వదిలేస్తున్నానో వాటిని గురించి మీరు నన్ను అడక్కుండి. నిస్సందేహంగా మీకు పూర్వం గతించిన జాతులు ఈ విధంగా అనవసర ప్రశ్నలు వేయటం మూలంగా, తమ ప్రవక్తలతో విభేదించటం మూలంగానే నాశనమయి పోయాయి. కనుక నేను మీకు దేన్ని గురించయినా ఆదేశించినపుడు మీరు మీ శక్తిమేరకు దాన్ని ఆచరించండి. ఒకవేళ ఏదయినా చేయకూడదని వారిస్తే దానిని వదిలేయండి, అని అన్నారు.¹ (ముస్లిమ్)

(۷۷۲/۲) - ۲۵۰۶ [۲] (متفق عليه)

وَعَنْهُ قَالَ: سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ". قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: "الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ". قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: "حَجٌّ مُرَوَّرٌ".

2506. (2) [2/772-ఏకీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: దైవప్రవక్త (స) ను, "ఆచరణలన్నిటిలోకెల్లా శ్రేష్ఠమైనది ఏది?" అని ప్రశ్నించడం జరిగింది. దానికి ప్రవక్త(స) సమాధానం ఇస్తూ, "అల్లాహ్ ను, దైవప్రవక్తను విశ్వసించటం" అని అన్నారు. "ఆ తర్వాత ఏది?" అని అడిగితే, "అల్లాహ్ మార్గంలో పోరాడటం," అని చెప్పారు. "ఆ తర్వాత ఏది?" అని అడిగితే, "స్వీకరించబడిన (మబీరూర్), 'హజ్జ్' " అని చెప్పారు, దైవప్రవక్త (స).² (బుఖారీ, ముస్లిమ్)

(۷۷۲/۲) - ۲۵۰۷ [۳] (متفق عليه)

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ".

ఆ వ్యక్తి ప్రవక్త (స) ను 'ప్రతి సంవత్సరం చేయాలా?' అని అన్నాడు. ప్రవక్త (స) మౌనం వహించారు, సమాధానం ఇవ్వలేదు. ఎందుకంటే అప్పుడు ఎటువంటి దైవవాణి రాలేదు. అందుకని ప్రవక్త (స) సమాధానం ఇవ్వలేదు. ఆ తరువాత జీవితంలో ఒకసారి 'హజ్జ్' తప్పనిసరి అని తెలియపర్చబడింది.

2) వివరణ-2506: ఉత్తమ కార్యాల గురించి అనేక 'హదీసు'లు ఉన్నాయి. మధ్యస్థ మార్గం ఏమిటంటే వివిధ రకాల సత్కార్యాలు వివిధ కోణాల ద్వారా శ్రేష్ఠంగా ఉంటాయి. 'హజ్జ్' మబీరూర్ అంటే 'హజ్జ్' స్థితిలో ధర్మ వ్యతిరేక కార్య కలాపాలకు పాల్పడకుండా చేసే 'హజ్జ్'. అటువంటి 'హజ్జ్' మాత్రమే స్వీకారయోగ్యం అవుతుంది.

1) వివరణ-2505: శక్తి ఉంటే జీవితంలో ఒక్కసారి 'హజ్జ్' చేయడం తప్పనిసరి విధి. ఆ తరువాత అదనపు స్నానం.

2507. (3) [2/772-వికీభవితం]

ప్రవక్త (స) ప్రవచిస్తూ ఉండగా తాను విన్నానని అబూ హురైరహ్ తెలియజేశారు: ఎవరయితే చిత్తశుద్ధితో, లైంగిక విషయాలకు పాల్పడకుండా, దైవ అవిధేయతకు ఒడిగట్ట కుండా జాగ్రత్తపడుతూ 'హజ్జ్' చేస్తాడో అతడు ఆ రోజు తల్లి గర్భం నుండి పుట్టినట్టు తిరిగి వస్తాడు. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

(۷۷۲/۲) [۴] - ۲۵۰۸

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا. وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ".

2508. (4) [2/772-వికీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, ఒక 'ఉమీరహ్' నుండి మరో 'ఉమీరహ్' వరకు వాటి మధ్య పాపాలకు పరిహారం అవుతుంది. మబ్తూర్ 'హజ్జ్'కు ప్రతిఫలం స్వర్గం తప్ప మరేమీ కాదు. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

(۷۷۲/۲) [۵] - ۲۵۰۹

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ عُمْرَةً فِي رَمَضَانَ تَعْلِلُ حَجَّةً".

2509. (5) [2/772-వికీభవితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: దైవప్రవక్త (స) "రమ'దాన్ మాసంలో చేసే 'ఉమీరహ్, 'హజ్జ్' కు సమానం." అని ప్రవచించారు. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

(۷۷۲/۲) [۶] - ۲۵۱۰

وَعَنْهُ قَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ رُكْبًا بِالرَّوْحَاءِ فَقَالَ: "مَنْ الْقَوْمُ؟" قَالُوا: الْمُسْلِمُونَ. فَقَالُوا: مَنْ أَنْتَ؟ قَالَ: "رَسُولُ اللَّهِ". فَرَفَعَتْ إِلَيْهِ امْرَأَةٌ صَبِيًّا فَقَالَتْ: أَلَيْدًا حَجَّ؟ قَالَ: "نَعَمْ وَالْأَجْرُ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

2510. (6) [2/773-దృఢం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ఒకసారి దైవప్రవక్త (స) రౌ'హ్ ప్రాంతంలో ఒక బాటసారుల బృందాన్ని కలిసారు. ఆయన వారిని ఉద్దేశించి, "ఎవరు మీరు?" అని అడిగారు. దానికి వారు సమాధానమిస్తూ, "మేము ముస్లిములము. మీరెవరు?" అని అడిగారు. "నేను దైవప్రవక్తను," అని సమాధానమిచ్చారు ప్రవక్త (స). ఇంతలో ఒక మహిళ ఒక అబ్బాయిని ఎత్తి చూపుతూ, "ఇతని 'హజ్జ్' ఉందా?" అని

విన్నవించుకుంది. దానికి ప్రవక్త (స) "అవును. దాని పుణ్యం నీకు లభిస్తుంది." అని అన్నారు.³ (ముస్లిమ్)

(۷۷۲/۲) [۷] - ۲۵۱۱

وَعَنْهُ قَالَ: إِنَّ امْرَأَةً مِنْ خَتَمَ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عِبَادَةً فِي الْحَجِّ أَذْرَكْتُ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَنْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: "نَعَمْ" ذَلِكَ حَجَّةُ الْوَدَاعِ.

2511. (7) [2/773-వికీభవితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ఒక స్త్రీ ప్రవక్త (స) దగ్గరకు వచ్చి, "ప్రవక్తా! అల్లాహ్(త) తన దాసులపై విధిగా చేసిన 'హజ్జ్' మా నాన్నగారికి తప్పనిసరి అయినప్పటికీ అతడు వృద్ధాప్యానికి చేరుకున్నారు. వాహానం మీద సరిగా కూర్చోలేని పరిస్థితిలో ఉన్నారు. మరి అతడి తరపున నేను 'హజ్జ్' చేయవచ్చునా?" అని విన్నవించుకుంది. అందుకు ప్రవక్త (స), "చేయవచ్చు" అని సమాధానం ఇచ్చారు. ఈ సంఘటన 'హజ్జ్'తుల్ విదా'లో సంభవించింది.⁴ (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

3) వివరణ-2510: రౌ'హ్, ఇది ఒక ప్రదేశం పేరు. ఇది మదీనహ్'కు 36 కోసుల దూరంలో ఉంది. ఇక్కడ ఆ బృందాన్ని కలిసారు. వారితో మట్లాడటం జరిగింది. ఒక స్త్రీ ఒక చిన్న అబ్బాయిని ఎత్తి సైగజేస్తూ ప్రవక్త (స)ను ఈ అబ్బాయి 'హజ్జ్' అవుతుందా? అని ప్రశ్నించింది. ప్రవక్త (స) ఈ అబ్బాయిపై 'హజ్జ్' విధి కాదు, కానీ తల్లి ఆ అబ్బాయి ఇహ్'రామ్ ధరించి 'హజ్జ్' చేస్తే ఆ అబ్బాయి అదనపు 'హజ్జ్' అయిపోతుంది. దాని పుణ్యం అతడి తల్లికి లభిస్తుంది. యుక్త వయస్సుకు చేరిన తర్వాత స్తోమత ఉంటే మళ్ళీ 'హజ్జ్' చేయడం తప్పనిసరి అయిపోతుంది. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: బాల్కంలో 'హజ్జ్' చేసినా యుక్తవయస్సు తర్వాత అతనిపై 'హజ్జ్' విధి అవుతుంది. అదేవిధంగా బానిస 'హజ్జ్' చేసాడు. ఆ తరువాత విడుదల అయ్యాడు. అతడు మళ్ళీ తప్పనిసరిగా 'హజ్జ్' చేయాలి.

4) వివరణ-2511: ఈ 'హదీసు'లో 'హజ్జ్' బదల్కు సాక్ష్యాధారాలు లభించాయి. 'హజ్జ్' బదల్ ఒక రకమైన 'హజ్జ్'. స్తోమత ఉన్నప్పటికీ అనారోగ్యం అంగవైకల్యం, లేదా మృతి చెందిన వ్యక్తి తరపున ప్రాతినిధ్యం వహించడం. ఉదాహరణకు 'జైద్'పై 'హజ్జ్' తప్పనిసరి అయిపోయింది. కానీ అతడు ఎంత ముసలివాడంటే నడవలేడు. లేదా కుంటివాడయిపోయాడు. లేదా 'హజ్జ్' చేయకుండానే చనిపోయాడు. ఇటువంటి పరిస్థితిలో 'జైద్' తరపున

(۷۷۳/۲) [۸] - ۲۵۱۲

وَعَنْهُ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ: إِنَّ أُخْتِي تَذَرْتُ أَنْ تَحْجَّ وَإِنَّهَا مَاتَتْ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَوْ كَانَ عَلَيْهَا دِينَ أَكُنْتُ قَاضِيَهُ؟" قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: "فَاقْضِ دِينَ اللَّهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِالْقَضَاءِ".

2512. (8) [2/773-ఏకీభవితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) వద్దకు ఒక వ్యక్తి వచ్చి, "నా నోదరి 'హక్ష్' చేద్దామని మొక్కుకుంది. కాని ఆమె మొక్కుబడి తీర్పుకోవడానికి ముందే చని పోయింది," అని విన్నవించుకున్నాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), "ఒకవేళ ఆమెపై రుణం ఉంటే నీవు దాన్ని తీర్చావా?" అని అడిగారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'అవును,' అని అన్నాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) అల్లాహ్(త) బాకీ కూడా తీర్చివెయ్యి. ఎందుకంటే దాన్ని తీర్చటం అంత కన్నా చాలా అవసరం, అదే సరైనది.⁵ (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

మరొక వ్యక్తి 'హజ్' చేస్తాడు. 'హజ్' చేయించేవాడిని 'ఆమిర్, 'హజ్' చేసే వాడిని మా'మూర్ అంటారు. 'హజ్జెబదల్కు అయ్యే ఖర్చంతా ఆమిర్ లేదా వారసులు భరిస్తారు. అయితే మా'మూర్ అంటే 'హజ్జె బదల్ చేసేవారు తన 'హజ్' చేసి ఉండాలి. తన 'హజ్' చేయకుండా ఇతరుల తరపున 'హజ్' ఎంతమాత్రం చేయలేదు. ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఒక వ్యక్తి ఇలా అంటూ ఉండగా విన్నారు, 'లబ్బయిక్ అన్ షుబ్రుమహ్' - 'లబ్బయిక్ షుబ్రుమహ్ తరపున' అని పలుకుతున్నాడు. ప్రవక్త (స), 'షుబ్రుమహ్ ఎవరు' అని అన్నారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'మా దగ్గరి బంధువు,' అని అన్నాడు. ప్రవక్త (స), 'నువ్వు నీ 'హజ్' చేసావా?' అని అడిగారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'లేదు,' అని అన్నాడు. ఈ 'హజ్'ను నీ తరపున చేసుకో, ఆ తరువాత అతని తరపున చేసుకో,' అని అన్నారు. (ఇబ్నె మాజహ్, అ'హ్మద్, అబూ దావూద్)

ఇది షాఫియా మరియు అ'హ్మద్ల అభిప్రాయం. అల్ ము'గ్నీల్లో ఇలాగే ఉంది. షేకానీ గారి అభిప్రాయం కూడా ఇదే. అత్యధిక ధార్మిక పండితులందరి అభిప్రాయం ఇదే. ఫత్'హుల్ బారీలో కూడా ఇలాగే ఉంది.

5) వివరణ-2512: 'హక్ష్' మరియు 'ఊమిరహ్' మొక్కుబడి ధర్మసమ్మతమే. దాన్ని చెల్లించడం తప్పనిసరి. అల్లాహ్ ఆదేశం: "...మరియు వారు వారి మొక్కుబడులు పూర్తి చేసుకోవాలి..." (అల్ 'హక్ష్, 22:29) ఒకవేళ పూర్తిచేసు

(۷۷۳/۲) [۹] - ۲۵۱۳

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِأَمْرَةٍ وَلَا تُسَافِرَنَّ أَمْرَةٌ إِلَّا وَمَعَهَا مُحْرِمٌ". فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَكُنْتُ فِي غَزْوَةٍ كَذَا وَكَذَا. وَخَرَجْتُ أَمْرًا حَاجَةً. قَالَ: "إِذْهَبْ فَاحْجِجْ مَعَ أَمْرَتِكَ".

2513. (9) [2/773-ఏకీభవితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "ఏ పర పురుషుడు పర స్త్రీ వెంట వికాంతంగా గడపరాదు. అదేవిధంగా ఏ స్త్రీ కూడా మహ్రామ్ తన వెంట లేకుండా ప్రయాణం చేయరాదు." అది విని ఒక వ్యక్తి, "ఓ అల్లాహ్ ప్రవక్తా! నా పేరు యుద్ధంలో వ్రాయబడి ఉంది. ఇటు నా భార్య 'హక్ష్'కు బయలుదేరింది, అని విన్నవించుకున్నాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), "నువ్వు నీ భార్యతో వెళ్ళు. ఆమెకు 'హక్ష్' చేయించు," అని అన్నాడు.⁶ (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

(۷۷۳/۲) [۱۰] - ۲۵۱۴

وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: اسْتَأْذَنْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْجِهَادِ. فَقَالَ: "جَاهِدْ كُلَّ الْحَيِّ".

2514. (10) [2/773-ఏకీభవితం]

'ఆయి'షహ్ (ర) కథనం: "నేను ప్రవక్త (స) ను జిహాద్లో పాల్గొనడానికి అనుమతి కోరాను. దానికి ప్రవక్త (స) మీ జిహాద్ 'హక్ష్' అని అన్నారు. అంటే 'హక్ష్' చేయటం వల్ల జిహాద్ పుణ్యం లభిస్తుంది. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

(۷۷۳/۲) [۱۱] - ۲۵۱۵

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا تُسَافِرُ أَمْرَةٌ مُسِيرَةً يَوْمَ وَلَيْلَةٍ إِلَّا وَمَعَهَا نَوَ مُحْرِمٌ".

2515. (11) [2/773-ఏకీభవితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "స్త్రీ మహ్రామ్ లేకుండా ఒక రాత్రి ఒక పగటి ప్రయాణం చేయ కూడదు." (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

కోకుండా చనిపోతే వారసులు దాన్ని పూర్తిచేయాలి. ఇదంతా ఈ 'హదీసు' ద్వారా తెలుస్తుంది.

6) వివరణ-2513: స్త్రీ హజ్ విధి నిర్వహించాలంటే మహ్రామ్ భర్త, లేదా తండ్రి లేదా కొడుకు వెంట తప్పకుండా ఉండాలి. మహ్రామ్ లేకుండా ఆమె ప్రయాణం చేయలేదు, 'హక్ష్' చేయ లేదు. చేయటం ధర్మసమ్మతం కాదు. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "స్త్రీ మహ్రామ్ లేకుండా 'హజ్' చేయరాదు."

(۲۵۱۶ - [۱۲] (متفق عليه) (۷۷۴/۲))

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: وَقَفَتْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ: ذَا الْحُلَيْفَةِ وَالْأَهْلَ الشَّامَ: الْحُفَّةَ وَالْأَهْلَ نَجْدَ: قَرْنَ الْمَنَازِلَ وَالْأَهْلَ الْيَمَنَ: يَلْمَلَمُ: فَهَلْ لَهَا وَلَمْ يَأْتِ عَلَيْهِمْ مِنْ غَيْرِ أَهْلٍ لِمَنْ كَانَ يَرِيدُ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَمَنْ كَانَ ذُوْنَهُنَّ فَمَهْلُهُ مِنْ أَهْلِهِ وَكَذَلِكَ حَتَّى أَهْلٌ مَكَّةَ يُهْلَوْنَ مِنْهَا.

2516. (12) [2/773-వీకీభవితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మదీనహ్ వాసులకు జు'లహులైఫహ్, సిరియా వాసులకు జు'హాఫహ్, నజ్దీ వాసులకు ఖరీనుల్ మనాజిల్, యమన్ వాసులకు యలమ్లమ్; మీఖాతీగా నిర్ణయించారు. ఇంకా ఇలా అన్నారు, "ఈ నిర్ణీత స్థానాలు దూర ప్రాంతాల నుండి వచ్చేవారికి. అయితే ఈ నిర్ణీత స్థానాలపై ఉండే వారికి, ఈ పరిధిలోపల ఉండేవారు. చివరికి మక్కహ్ వాసులు కూడా తమ ఇంటి వద్దనుండే ఇహరామ్ ధరించాలి.⁷(బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

7) వివరణ-2516: ఈ 'హదీసు' ద్వారా మీఖాతీ నియామకం అర్థమవుతుంది. మీఖాతీ అంటే నిర్ణీత ప్రదేశం, నిర్ణీత సమయం. మీఖాతుల్ 'హక్ష్ రెండు రకాలు. 1. నిర్ణీత కాలం అంటే ఆ కాలంలోనే 'హక్ష్ ఇహరామ్ ధరించడం, 'హక్ష్ చేయడం జరుగుతుంది. ఆ నెలలు షవ్వల్, జి'ల్ ఖ'అదహ్ మరియు 10 రోజులు జి'ల్ 'హిజ్జహ్. 2. నిర్ణీత ప్రదేశం అంటే 'ఇహరామ్ ధరించ వలసిన చోటు. అది మూడు రకాలు. (I) బయటి (అఫాఖి) వారి మీఖాతీ (II) నిర్ణీత పరిధి లోపలి వారి మీఖాతీ (III) హరమ్ హద్దుల లోపల ఉన్న (అహ్లా హరమ్)వారి మీఖాతీ.

(I) బయటి (అఫాఖి) వారి మీఖాతీలు: 1. జు'ల-హులైఫహ్: ఇది మదీనహ్ మరియు మదీనహ్ వైపునుండి వచ్చేవారి మీఖాతీ. 2. అల్ జు'హాఫహ్: ఇది సిరియా మరియు సిరియా వైపునుండి వచ్చేవారి మీఖాతీ. 3. ఖరీనుల్ మనాజిల్: నజ్దీ మరియు నజ్దీ వైపు నుండి వచ్చేవారి మీఖాతీ. 4. జా'తు 'ఇరఖ్: 'ఇరాఖ్ మరియు 'ఇరాఖ్ వైపు నుండి వచ్చేవారి మీఖాతీ. 5. యలమ్లమ్: యమన్ మరియు యమన్ వైపు నుండి వచ్చేవారి మీఖాతీ. భారతీయుల మీఖాతీ కూడా యలమ్ లమ్ మాత్రమే అవుతుంది. (II) నిర్ణీత పరిధి లోపలి వారి మీఖాతీ: అంటే 'హరమ్ హద్దుల బయట కాని అఫాఖి హద్దుల లోపల ఉండే వారి మీఖాతీ మరియు (III) మక్కహ్ (హరమ్) హద్దుల లోపల ఉండే వారి 'హక్ష్ మీఖాతీ వారి నివాసస్థలాలు.

(۲۵۱۷ - [۱۳] (صحيح) (۷۷۴/۲))

وَعَنْ جَابِرٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَهْلُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ وَالطَّرِيقِ الْآخَرِ الْحُفَّةُ وَمَهْلُ أَهْلِ الْعَرَاقِ مِنْ ذَاتِ عَرَقٍ وَمَهْلُ أَهْلِ نَجْدٍ قَرْنَ وَمَهْلُ أَهْلِ الْيَمَنِ يَلْمَلَمُ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

2517. (13) [2/774-ద్వడం]

జాబిర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మదీనహ్ వారు 'ఇహరామ్ ధరించే చోటు 'జు'లహులైఫహ్ అని, మరో మార్గంలో జు'హాఫహ్ అని, ఇరాఖ్ వారు ఇహరామ్ ధరించే చోటు జా'తు 'ఇరఖ్ అని, నజ్దీ వారు ఇహరామ్ ధరించేచోటు ఖరీన్ అని, యమన్ వారు ఇహరామ్ ధరించేచోటు యలమ్లమ్ అని నిర్ణయించారు. (ముస్లిమ్)

(۲۵۱۸ - [۱۴] (متفق عليه) (۷۷۴/۲))

وَعَنْ أَنَسٍ قَالَ: اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعَ عُمَرٍ كُلُّهُنَّ فِي ذِي الْفَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي كَانَتْ مَعَ حَبَّتِهِ عُمَرَةٌ مِنْ

ఒకవేళ ఎవరైనా 'హజ్ లేదా 'ఉమ్రహ్ సంకల్పంతో కాక పర్యటించే లేదా వ్యాపార సంకల్పంతో మీఖాతీల మీదుగా వస్తే అటువంటి వారికి 'ఇహరామ్ ధరించడం తప్పనిసరికాదు. ఇహరామ్ ధరించకుండానే లోపలికి వెళ్ళవచ్చు. జాబిర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) మక్కహ్ విజయం నాడు మక్కహ్ లో 'ఇహరామ్ ధరించకుండానే ప్రవేశించారు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) తలపై నల్లని అమామహ్ ఉండేది. మాలిక్ అభిప్రాయం ప్రకారం ప్రవక్త (స) అప్పుడు 'ఇహరామ్ లో లేరు. (బు'ఖారీ) నైలుల్ అవీతార్ లో 'హజ్ లేదా 'ఉమ్రహ్ సంకల్పం లేనివారు 'ఇహరామ్ ధరించ కుండానే ప్రవేశించవచ్చని ఉంది. ఒక 'హదీసు, " 'ఇహరామ్ ధరించకుండా ఎవరూ ప్రవేశించలేరు" అనేది బలహీనమైన ఉల్లేఖనం. 'హజ్ లో ఒక ప్రత్యేక సమయాన్ని నిర్ణయించడంలో రహస్యం ఏమిటంటే ముస్లిములందరూ ఒకే సమయంలో ఒక చోట చేరి ఇశ్రామీయ చిహ్నాలను, గొప్పతనాన్ని బహిర్గతం చేస్తారు. ప్రదర్శిస్తారు. అందరూ ఒకేసారి ఒక పనిని చేయడంలో సౌకర్యం ఉంటుంది. పరస్పరం సహాయ సహకారాలు అందుతాయి. ఇలా కాకపోతే ఎవరికీ ఎటువంటి సౌకర్యం ఉండదు. లాభమూ చేకూరదు. నిర్ణీత స్థానాన్ని నియమించ డంలో కూడా ఇటువంటి లాభమే ఉంది. దైవ సన్నిధిలో వెళ్ళే టప్పుడు ప్రత్యేక వస్త్రధారణ, నియమ నిబంధనలతో ప్రవేశించడం తప్పనిసరి అవుతుంది.

الْحَدِيثُ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمَرَةُ مِنَ الْعَامِ الْمَقْبِلِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ
وَعُمَرَةُ مِنَ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ
وَعُمَرَةُ مَعَ حَجَّهِ."

2518. (14) [2/774-వికీభవితం]

అనస్ (ర) కథనం, ప్రవక్త (స) 4 'ఉమీరహాలు
చేసారు. మూడు జు'లఖ'అదహాలో చేసారు. అయితే
తన 'హక్ష్'తో పాటు చేసిన 'ఉమీరహాలును జి'ల 'హిజ్జహ్
నెలలో చేసారు. 4 'ఉమీరహాలు వివరాలు: ఒక 'ఉమీ
రహ్ 'హుద్దెబియాహ్ నుండి దీన్ని జి'ల ఖ'అదహ్
మాసంలో చేసారు. 2వది 'హుద్దెబియా తరువాతి
సంవత్సరం జి'ల ఖ'అదహ్ మాసంలో చేసారు. 3వది
'ఉమీరహ్ జి'రానహ్ నుండి చేసారు. ఇక్కడ 'హునైన్
యుద్ధధనం పంచబడింది. దీన్ని కూడా జి'ల ఖ'అదహ్
లో చేసారు. 4వ 'ఉమీరహ్ తన 'హక్ష్'తో పాటు జి'ల
'హక్ష్ మాసంలో చేసారు.⁸ (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

8) వివరణ-2518: 'ఉమీరహ్ అంటే దర్శనం. ఇస్లామీయ
పరిభాషలో దీని అర్థం మీఖాత్ నుండి 'ఉమీరహ్
సంకల్పంతో 'ఇహరామ్ ధరించడం తైతుల్లాహ్ వచ్చి
'తవాఫ్ చేసి, ఆ తరువాత సఫా మర్వాలు మధ్య స'యీ
చేసి క్షవరం చేసి 'ఇహరామ్ తొలగించడం. దీన్ని 'హజ్
అ'స'గర్ అంటారు. దీన్ని ఎప్పుడైనా చేయవచ్చు. 'హజ్
వలే దాని కోసం కాల, సమయ పరిమితులు లేవు.
'హజ్ సమయం తప్పితే ఇతర సమయాల్లో 'హజ్కి
బదులు 'ఉమీరహ్ ఉంటుంది. ఎప్పుడు వెళ్ళాలను
కుంటే అప్పుడు వెళ్ళవచ్చు. 'ఉమీరహ్ 'హజ్తో పాటు
కూడా చేయవచ్చును. విడిగా కూడా చేయవచ్చును.
ఖురీఆనిలో అల్లాహ్ ఆదేశం: "అల్లాహ్ కోసం 'హజ్,
'ఉమీరహాలను పూర్తిచేయండి." (అల్ బఖరహ్,
2:196) 'హజ్ 'ఉమీరహాలకు చాలా ప్రాధాన్యత ఉంది.
వీటి 'హదీసు'లను త్వరలో పేర్కొంటాము.

'ఉమీరహ్ చేసి పద్దతి: మీఖాత్లో 'హజ్లా ఇహరామ్
ధరించాలి. ఇహరామ్లోని నిషిద్ధాలకు, అసహ్యకరమైన
విషయాలకు, అధర్మ కార్యాలకు దూరంగా ఉండాలి.
మక్కహ్ ముక్రమహ్ వచ్చి 'హరమ్లో గౌరవభావంతో
మెలగాలి. మస్జిదుల్ 'హరామ్ లోనికి బాబుస్సలామ్
ద్వారా ప్రవేశించాలి. రమీల్, ఇద్'తిబా'హాలతో 'తవాఫ్
చేసి, 'హజరె అస్వద్ మొదటి ఇస్తిలామ్ చేసినపుడు
లబ్బయ్యే ఆపివేసి, 'తవాఫ్ తర్వాత మఖామె ఇబ్రా
హీమ్ వద్ద రెండు రక'అతులు నమా'జు ఆచరించాలి.

(صحيح) (٧٧٤/٢) [١٥] - ٢٥١٩

وَعَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ قَبْلَ أَنْ يَحْجَّ مَرَّتَيْنِ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

2519. (15) [2/774-ద్వధం]

బరా'బిన్ 'అజిబ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స)
జి'లఖ'అదహ్ మాసంలో 'హక్ష్ కు ముందు రెండు
'ఉమీరహాలు చేసారు.⁹ (బు'ఖారీ)

మళ్ళీ 'హజరె అస్వద్ ఇస్తిలామ్ చేసి బాబు'స్సఫా
ద్వారా వచ్చి సఫా నుండి స'యీ ప్రారంభించి మర్వాపై
ముగించి క్షవరం చేయించుకొని 'ఇహరామ్
తొలగించాలి. ఈ విధంగా 'ఉమీరహ్ పూర్త అవుతుంది.

'హజ్ మరియు 'ఉమీరహ్లో భేదం: 'ఉమీరహ్ను చిన్న
'హజ్ అని అంటారు. 'హజ్లో ఉన్న షరతులే 'ఉమీరహ్
కూ ఉన్నాయి. 'హజ్ ఆదేశాలే 'ఉమీరహ్కూ వర్తిస్తాయి.
కేవలం తేడా ఏమిటంటే 'హజ్ కోసం ప్రత్యేక
కాలపరిమితి ఉంది. 'ఉమీరహ్ ఎప్పుడైనా చేయవచ్చు.
'హజ్లో 'అరఫహ్లో నిలబడటం, ముజ్లిబి'ఫహ్లో
బసచేయడం, మినా మరియు రమీ జమరహ్
తప్పనిసరి అవుతుంది. 'ఉమీరహ్లో ఇవేవి ఉండవు.
'ఉమీరహ్లో 'తవాఫ్ ప్రారంభించినపుడు లబ్బిక్
పలకటం మానివేయాలి. 'హజ్లో 'జమీరతుల్ 'ఉఖ్
బహ్ను కొట్టినపుడు ఆపి వేయాలి. 'ఉమీరహ్ విధులు
ఈవిధంగా ఉన్నాయి. సంకల్పం, 'ఇహరామ్ 'తలే
బియాహ్, 'తవాఫ్, స'యీ, 'హలఖ్. రమ'దాన్లో 'ఉమీ
రహ్ చేయడం చాలా ఉత్తమం. ఎందుకంటే రమ'దాన్లో
'ఉమీరహ్ చేస్తే 'హజ్కు సమానంగా పుణ్యం లభిస్తుంది.

9) వివరణ-2519: మొదటి 'హదీసు' ద్వారా 'హజ్కు
ముందు ప్రవక్త (స) మూడు 'ఉమీరహాలు చేసారని
తెలిసింది. ఈ 'హదీసు' ద్వారా రెండు 'ఉమీరహాలు
చేసారని తెలిసింది. ఈ రెండు 'హదీసు'ల విషయంలో
సరైన మార్గం ఏమిటంటే 'హజ్కు ముందు ప్రవక్త (స)
రెండు 'ఉమీరహాలే చేసారు. హుద్దెబియాలో ప్రవక్త (స)
'ఉమీరహ్ చేయలేదు. 'ఉమీరహ్ చేయకుండానే 'ఇహ
రామ్ తొలగించారు. అయితే అల్లాహ్ (త) 'ఉమీరహ్
పుణ్యం ప్రసాదించాడు. మూడు 'ఉమీరహాలు ఉన్న
'హదీసు ప్రకారం 3 'ఉమీరహాలు అయ్యాయి. 2 ఉమీ
రహాలు ఉన్న 'హదీసుప్రకారం, వాస్తవికంగా రెండు
'ఉమీరహ్ లు అయ్యాయి. కనుక వీటిలో ఎటువంటి
వ్యతిరేకత లేదు.

رَدَدَ وَصِيْفًا رَافِعًا

(۲۰۲۵ - ۱۶) [(لم تتم دراسته) (۷۷۴/۲)]

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ". فَقَامَ الْأَفْرَعُ بْنُ حَابِسٍ فَقَالَ: أَفِي كُلِّ عَامٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "لَوْ قُلْتُهَا نَعَمْ، لَوَجِبَتْ وَلَوْ وَجِبَتْ لَمْ تَعْمَلُوا بِهَا وَلَمْ تَسْتَطِيعُوا وَالْحَجُّ مَرَّةً فَمَنْ زَادَ فَتَطَوُّعٌ". رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالنَّسَائِيُّ وَالْدَّارِمِيُّ.

2520. (16) [2/774-అపరిశోధితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) "ప్రజలారా! అల్లాహ్ (త) మీపై 'హాజ్త్ విధిగా చేసాడు," అని అన్నారు. అఖ్బర బిన్ 'హాబిస్ (ర) నిలబడి, ఓ అల్లాహ్ ప్రవక్తా! ప్రతి సంవత్సరం తప్పనిసరి విధిగా చేయబడిందా? అని ప్రశ్నించాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స) 'ఒకవేళ నేను అవునని అంటే ప్రతి సంవత్సరం 'హాజ్త్ విధి అయిపోతుంది. దాన్ని మీరు చేయలేరు. దాని శక్తి మీకులేదు.' 'హాజ్త్ ఒకసారి విధి చేయబడింది. దానికి మించి చేస్తే అది అదనపు (నఫిల్) 'హాజ్త్ అవుతుంది. (అ'హ్మద్, నసాయి, దారమి)

(۲۰۲۱ - ۱۷) [(لم تتم دراسته) (۷۷۵/۲)]

وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ مَلَكَ زَادًا وَرَاحِلَةً ثَلَاثَةً إِلَى بَيْتِ اللَّهِ وَلَمْ يَحُجَّ فَلَا عَلَيْهِ أَنْ يَمُوتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا وَذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ: (وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا) ۹۷". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

وَقَالَ: هَذَا حَدِيثٌ غَرِيبٌ. وَفِي إِسْنَادِهِ مَقَالٌ وَهَلَالٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَجُهَيْلٌ وَالْحَارِثُ يَضَعُ فِي الْحَدِيثِ.

2521. (17) [2/775-అపరిశోధితం]

'అలీ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రయాణ ఖర్చులు, వాహనం, ఆరోగ్యం స్తోమత ఉండి కూడా 'హాజ్త్ చేయని వాడు కైస్తవుడిగా లేదా యూదుడిగా మరణించి నట్లు. ఇలా ఎందుకంటే అల్లాహ్ (త) ఖుర్ఆన్ లో ఆదేశించాడు, "అల్లాహ్ కోసం దైవగృహాన్ని సందర్శించటం విధి అయింది. అక్కడి వరకు వెళ్ళే స్తోమత ఉన్నవారికే అంటే 'హాజ్త్ ఖర్చులను ప్రయాణాన్ని భరించే వారిపై తప్పనిసరి విధి."¹⁰

10) వివరణ-2521: 'హాజ్త్ విధి అవడంలో (తప్పనిసరి) 5 విషయాలు ఉన్నాయి. 1. ముస్లిమ్ 2. యుక్త వయస్సుకు చేరాల్సి 3. బుద్ధిజ్ఞానాలు కలిగి ఉండాలి. 4.

తిరిగి దీన్ని ఏకోల్లేఖనంగా పేర్కొన్నారు. ఇంకా దీని ప్రామాణికత చర్చనీయ అంశంగా ఉంది. ఇందులో హిలాల్ బిన్ అబ్దుల్లాహ్, 'హరిస్' కథకులపై విమర్శలు ఉన్నాయి.

(۲۰۲۲ - ۱۸) [(لم تتم دراسته) (۷۷۵/۲)]

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا صَرُورَةَ فِي الْإِسْلَامِ". رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

2522. (18) [2/775-అపరిశోధితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "ఇస్లామ్ లో 'సరూరత్ లేదు."¹¹ (అబూ దావూద్)

స్తోమత కలిగి ఉండాలి, అంటే తిరిగి వచ్చే వరకు భార్యాబిడ్డల ఖర్చులు ఇచ్చిన తర్వాత ఇంటి నుండి మక్కా వరకు రానున్న ఖర్చులు భరించే శక్తి ఆరోగ్యం కలిగి ఉండాలి, 5. మార్గం శాంతియుతంగా ఉండాలి. ఇలాంటివి ఉండి, 'హజ్త్ సమయం పొందిన వ్యక్తిపై 'హజ్త్ తప్పనిసరి విధి. 'హజ్త్ కొరకు మూడు నెలలు షవ్వల్, జిల్ఖలదహ్, జిల్హిజ్జాలోని 10 దినాలు. అల్లాహ్ ఆదేశం: " 'హాజ్త్ నియమిత నెలలలోనే జరుగు తుంది. ఈనిర్ణీత మాసాలలో 'హాజ్త్ చేయటానికి సంకల్పించిన వ్యక్తి 'హాజ్త్ (ఇప్రామ్)లో వున్న సమయంలో (భార్యతో) రతిక్రీడ (రఫ్) కు, దుష్టకార్యాలకు మరియు కలహాలకు దూరంగా ఉండాలి..."(అల్ బఖరహ్, 2:197)

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) అభిప్రాయం: అవహారుల్ 'హజ్త్. అంటే షవ్వల్, జిల్ఖలదహ్, జిల్హిజ్జా 10 దినాలు. యౌమున్నహర్ పదవ తేదీలో ఉంది. (అల్ముగ్నీ) ఒకవేళ శక్తి ఉన్నప్పటికీ ఈ నెలలు రాకముందు చనిపోతే పాపాత్ముడు కాదు.

11) వివరణ-2522: 'సరూరత్ అంటే ఆగిపోవటం, నిషేధం అని అర్థం. అంటే నికాహ్ నుండి ఆగిపోవటం, ఒంటరిగా ఉండటం. దీని అర్థం ఏమిటంటే ఇస్లామ్ లో నికాహ్ నుండి ఆగిపోవటం లేదు. పెళ్ళి చేసుకోకపోవటం ధర్మసమ్మతం కాదు. నికాహ్ చేయటం ప్రవక్త సాంప్రదాయం. 'సరూరత్ అంటే మరొక అర్థం 'హజ్త్ చేయకపోవటం. అంటే 'హజ్త్ చేయకపోవటం ఇస్లామ్ పద్ధతి కాదు. శక్తి ఉంటే 'హజ్త్ తప్పనిసరి అవుతుంది. మరి కొందరు ఈవిధంగా కూడా అనువాదం చేసారు. ఒకవేళ ఎవరైనా 'హరమ్ పరిధిలో హత్యచేస్తే అతని నుండి పరిహారం తీసుకోబడుతుంది.

(۲۵۲۳ - [۱۹] (لم تتم دراسته) (۷۷۵/۲)

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ أَرَادَ الْحَجَّ فَلْيُعَجِّلْ". رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ.

2523. (19) [2/775-అపరిశోధితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) 'హజ్జ్ సంకల్పం చేసుకున్నవారు సాధ్యమైనంత తొందరగా 'హజ్జ్ చేసుకోవాలి అని ప్రవచించారు.¹² (అబూ దావూద్, దారమి)

(۲۵۲۴ - [۲۰] (صحيح) (۷۷۵/۲)

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ فَلَهُمَا بَيْنَايَا الْفَقْرِ وَالذُّنُوبِ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرَ خَبَثَ الْحَدِيدِ وَالذَّهَبِ وَالْفُضَّةِ وَلَيْسَ لِلْحَجَّةِ الْمَبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ.

2524. (20) [2/775-దృఢం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ మస్'ఉద్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "మీరు 'హజ్జ్, 'ఉమర్ హాలను ఒకేసారి చేయండి. రెంటిని కలిపి చేయండి అంటే ఒక దాని తర్వాత ఒకటి చేయండి. అంటే 'హజ్జ్ ఖిరాన్ చేయండి. లేదా ముందు 'హజ్జ్ చేసి, ఆ తర్వాత 'ఉమ్ రహ్ చేయండి. లేదా ముందు 'ఉమర్ హా చేసి తరువాత 'హజ్జ్ చేయండి. ఈ పరంపరను కొనసాగించండి. ఎందుకంటే ఈ రెండూ దారిద్యాన్ని, పాపాలను - అగ్ని, బంగారాన్ని వెండిని శుభ్రపరచి నట్లు - శుభ్రం చేస్తాయి. 'హజ్జ్ మఖ్బూలకు ప్రతిఫలం కేవలం స్వర్గమే. (తిర్మిజి, నసాయి)

(۲۵۲۵ - [۲۱] (لم تتم دراسته) (۷۷۵/۲)

وَرَوَاهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَةَ عَنْ عُمَرَ إِلَى قَوْلِهِ: "خَبَثَ الْحَدِيدِ".

2525. (21) [2/775-అపరిశోధితం]

'ఉమర్ (ర) కథనం: (అహ్మద్, ఇబ్నె మాజహ్)

(۲۵۲۶ - [۲۲] (لم تتم دراسته) (۷۷۶/۲)

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يُوجِبُ الْحَجَّ؟ فَقَالَ: "الزَّادُ وَالرَّاحِلَةُ". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَةَ.

12) వివరణ-2523: 'హజ్జ్ లో అకారణంగా ఆలస్యం చేయరాదు. సాధ్యమైనంత త్వరగా ఆచరించాలి. ప్రవక్త (స) "ఎటువంటి ఆటంకాలు లేకుండా 'హజ్జ్ చేయ కుండా మరణించినవారు కైస్తవుడై మరణించినా, యూదుడై మరణించినా ఫరవాలేదు." (నైలుల్ అవ్తార్)

2526. (22) [2/776-అపరిశోధితం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) కథనం: ఒక వ్యక్తి ప్రవక్త (స) వద్దకు వచ్చి, "ఓ అల్లాహ్ ప్రవక్తా! ఏ విషయం 'హజ్జ్ ను తప్పనిసరి చేస్తుంది," అని విన్నవించు కున్నాడు. ప్రవక్త (స) సమాధానం ఇస్తూ, "రాను పోను ఖర్చులు, వాహనం, తిరిగి వచ్చేవరకు భార్యాబిడ్డల ఖర్చులు ఇతర ఖర్చులు కలిగి ఉండటం," అని అన్నారు. (తిర్మిజి, ఇబ్నె మాజహ్)

(۲۵۲۷ - [۲۳] (حسن) (۷۷۶/۲)

وَعَنْهُ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَقَالَ: مَا الْحَاجُّ؟ قَالَ: "السَّعْيُ النَّفْلُ". فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْحَجِّ أَفْضَلُ؟ قَالَ: "الْعَجُّ وَالنَّجُّ". فَقَامَ آخَرُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا السَّبِيلُ؟ قَالَ: "زَادٌ وَرَاحِلَةٌ". رَوَاهُ فِي شَرْحِ السُّنَنِ. وَرَوَى ابْنُ مَاجَةَ فِي سُنَنِهِ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَذْكُرِ الْفَصْلَ الْأَخِيرَ.

2527. (23) [2/776-ప్రామాణికం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) కథనం: ఒక వ్యక్తి ప్రవక్త (స) ను, " 'హజ్జ్ ప్రత్యేకత ఏమిటి? అంటే 'హజ్జ్ ప్రత్యేక చిహ్నం ఏమిటి?" అని ప్రశ్నించాడు. ప్రవక్త (స) "అతని తల ధూళితో నిండి ఉండడం, అంటే అలంకరణకు దూరంగా ఉండటం," అని అన్నారు. మరో వ్యక్తి నిలబడి, "ఓ అల్లాహ్ ప్రవక్తా! 'హజ్జ్ లో ఏ ఆచరణ అన్నిటికంటే ఉత్తమమైనది?" అని ప్రశ్నించాడు. ప్రవక్త (స) సమాధానం ఇస్తూ, "లబ్బయ్యే అని బిగ్గరగా పలకడం, ఖుర్బానీ చేయడం," అని అన్నారు. మూడవ వ్యక్తి నిలబడి, "ఓ అల్లాహ్ ప్రవక్తా! సబీల్ అంటే ఏమిటి?" అని ప్రశ్నించాడు. దానికి ప్రవక్త (స), "వాహనం మరియు ప్రయాణ ఖర్చులు," అని అన్నారు.¹³ (ఫరీహు సున్నహ్, ఇబ్నె మాజహ్)

13) వివరణ-2527: ఖుర్ఆన్ లో అల్లాహ్ (త) ఇలా ఆదేశిస్తున్నాడు, "...మరియు అక్కడికి పోవటానికి, శక్తిగల వారికి ఆ గృహయాత్ర ('హిజ్జల్ బైత్) అల్లాహ్ (ప్రసన్నత)కొరకు చేయటం, విధిగాచేయబడింది. ఎవరు దీనిని తిరస్కరిస్తారో! వారు నిశ్చయంగా, అల్లాహ్ సమస్త లోకాల వారి అవసరంలేని స్వయం సమ్మర్థుడు (అని తెలుసుకోవాలి)." (ఆల ఇన్షాన్, 3:97) ఈ ఆయతులో "సబీలున్" అంటే "ప్రయాణ ఖర్చులు, భార్యాబిడ్డల ఖర్చులు" అని పేర్కొనడం జరిగింది.

(۲۴] - ۲۵۲۸ [(لم تتم دراسته) (۷۷۶/۲)

وَعَنْ أَبِي رَزِينٍ الْعَقِيلِيِّ أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي شَيْخٌ كَبِيرٌ لَا يَسْتَطِيعُ الْحَجَّ وَلَا الْعُمْرَةَ وَلَا الطَّعْنَ قَالَ: "حُجَّ عَنْ أَبِيكَ وَاعْمُرْ". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَالتَّسَالِيُّ، وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ: هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

2528. (24) [2/776-అపరిశోధితం]

అబూ ర'జీన్ 'ఉఖైలీ (ర) కథనం: వీరు ప్రవక్త (స) వద్దకు వచ్చి, "ఓ అల్లాహ్ ప్రవక్తా! మా తండ్రిగారు చాలా వృద్ధులు. 'హజ్జ్, 'ఉమరహ్ రెండూ చేయలేరు. వాహనంపై కూర్చో లేరు," అని విన్నవించుకున్నాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), "నీ తండ్రి తరపున నువ్వు 'హజ్జ్, 'ఉమరహ్ చేయి," అని అన్నారు. (తిర్మిజి' / ప్రామాణికం - దృఢం, అబూ దావూద్, నసాయి)

(۲۵] - ۲۵۲۹ [(صحيح) (۷۷۶/۲)

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ لِنَبِيِّكَ عَنْ شُرَيْمَةَ قَالَ: "مَنْ شُرَيْمَةُ" قَالَ: أَخٌ لِي أَوْ قَرِيبٌ لِي قَالَ: "أَحْجَجْتَ عَنْ نَفْسِكَ؟" قَالَ: لَا. قَالَ: "حُجَّ عَنْ نَفْسِكَ. ثُمَّ حُجَّ عَنْ شُرَيْمَةَ". رَوَاهُ الشَّافِعِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ.

2529. (25) [2/776-దృఢం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ఒక వ్యక్తిని "ఘబీరుమహ్ తరపున హజరయ్యాను. ఇప్పుడు అతని తరపున 'హజ్జ్ చేస్తున్నాను." అని అంటూ ఉండగా విన్నారు, "ఘబీరుమహ్ ఎవరని," అడిగారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, "నా సోదరుడు లేదా దగ్గరి బంధువు," అని అన్నాడు. ప్రవక్త (స), "నీవు 'హజ్జ్ చేసావా?" అని అడిగారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, "లేదు," అని సమాధానం ఇచ్చాడు. ప్రవక్త (స), "ముందు నీ 'హజ్జ్ చేసుకో, ఆ తరువాత ఘబీరుమహ్ తరపున 'హజ్జ్ చేయి," అని అన్నారు.¹⁴ (షాఫియా', అబూ దావూద్, ఇబ్నె మాజహ్)

(۲۶] - ۲۵۳۰ [(لم تتم دراسته) (۷۷۶/۲)

وَعَنْهُ قَالَ: وَقَفْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَشْرِقِ الْعَقِيقِ. رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ.

2530. (26) [2/776-అపరిశోధితం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) తూర్పు వైపు ఉన్న వారి కొరకు అఖీఖ్ ను మీఖాతగా నిర్ణయించారు. అంటే తూర్పున ఉన్నవారు అఖీఖ్ లో 'ఇహరామ్ ధరిస్తారు. (తిర్మిజి', అబూ దావూద్)

(۲۷] - ۲۵۳۱ [(لم تتم دراسته) (۷۷۷/۲)

وَعَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَفَتْ لِأَهْلِ الْعِرَاقِ ذَاتَ عَرَقٍ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتَّسَالِيُّ.

2531. (27) [2/777-అపరిశోధితం]

'అయిషహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) 'ఇరాఖ్ వారి కోసం జాతు ఇరఖ్ ను మీఖాతగా నిర్ణయించారు. అంటే వారు జాతు ఇరఖ్ నుండి 'హజ్జ్ లేదా 'ఉమరహ్ ల ఇహరామ్ ధరిస్తారు. (అబూ దావూద్, నసాయి)

(۲۸] - ۲۵۳۲ [(ضعيف) (۷۷۷/۲)

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَنْ أَهْلٌ بِحَجَّةٍ أَوْ عُمْرَةٍ مِّنَ الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى إِلَى الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ أَوْ وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ". رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ.

2532. (28) [2/777-బలహీనం]

ఉమ్మె సలమహ్ (ర) కథనం: నేను ప్రవక్త (స) ను ఇలా అంటూ ఉండగా విన్నాను, "బైతుల్ ముఖద్దస్ నుండి బైతుల్లాహ్ వరకు 'హజ్జ్ లేదా 'ఉమరహ్ సంకల్పంతో 'ఇహరామ్ ధరిస్తే అతని వెనుకా ముందూ పాపాలన్నీ క్షమించ బడతాయి. అతని కొరకు స్వర్గం తప్పనిసరి అయిపోతుంది. (అబూ దావూద్, ఇబ్నె మాజహ్)

الْفَصْلُ الثَّالِثُ

(۲۹] - ۲۵۳۳ [(صحيح) (۷۷۷/۲)

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ أَهْلُ الْيَمَنِ يَحْجُونَ فَلَا يَتَزَوَّدُونَ وَيَقُولُونَ: نَحْنُ الْمُتَوَكِّلُونَ. فَإِذَا قَدِمُوا مَكَّةَ سَأَلُوا النَّاسَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: (وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى، ۲: ۱۹۷). رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

2533. (29) [2/777-దృఢం]

ఇబ్నె 'అబ్బాస్ (ర) కథనం: యమన్ నుండి ప్రజలు 'హజ్జ్ చేయడానికి వచ్చేవారు. తమతో పాటు ఆహార సామగ్రి తీసుకొని వచ్చేవారు కాదు. ఇంకా మేము అల్లాహ్ (త) నే నమ్ముకున్నాం అని అనేవారు. వారు మక్కా వచ్చి బిచ్చమెత్తు కునే వారు. ప్రజలను

14) వివరణ-2529: మరో ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది. "అంటే ఈ 'హజ్జ్ ను నీ తరపున చేసుకో. తరువాత ఘబీరుమహ్ తరపు నుండి 'హజ్జ్ చేయి. దీన్నిబట్టి తన 'హజ్జ్ చేసిన తరువాతనే ఇతరుల తరపున 'హజ్జ్ చేయగలరని తెలిసింది.

అడిగేవారు, అప్పుడు అల్లాహ్ (త) ఈ వాక్యాన్ని అవతరింపజేసాడు. "...('హజ్జ్ యాత్రకు) కావలసిన వస్తు సామగ్రిని తీసుకు వెళ్ళండి. దైవభీతియే నిశ్చయంగా, అన్నిటికంటే ఉత్తమమైన సామగ్రి..." (అల్ బఖరహ్, 2:197) అంటే బిచ్చమెత్తటం, అడుక్కోవటం మంచిది కాదు.¹⁵ (బుఃఖారీ)

(٢٥٣٤ - [٣٠] (صحیح) (٧٧٧/٢)

وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَى النَّسَاءِ جِهَادٌ؟ قَالَ: "نَعَمْ، عَلَيْهِنَّ جِهَادٌ. لَا قِتَالَ فِيهِ: الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ". رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ.

2534. (30) [2/777-దృఢం]

'అయిషహ్ (ర) కథనం: నేను ప్రవక్త (స)ను "ఓ అల్లాహ్ ప్రవక్తా! స్త్రీలపై జిహాద్ విధించబడిందా?" అని విన్నవించు కున్నాను. దానికి ప్రవక్త (స), "వారిపై ఎలాంటి జిహాద్ విధించబడిందంటే అందులో యుద్ధం, రక్తపాతం, వివాదం లేదు. అది 'హజ్జ్ మరియు 'ఉమ్ రహ్. అంటే వారు 'హజ్జ్ మరియు 'ఉమ్ రహ్ ఆచరిస్తే వారికి జిహాద్ పుణ్యం లభిస్తుందిఅని ప్రవచించారు. (ఇబ్నీ మాజహ్)

(٢٥٣٥ - [٣١] (ضعیف) (٧٧٧/٢)

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ لَمْ يَمْنَعْهُ مِنَ الْحَجِّ حَاجَةٌ ظَاهِرَةٌ أَوْ سُلْطَانٌ جَائِرٌ أَوْ مَرَضٌ خَاسٍ فَمَاتَ وَلَمْ يَحْجْ فَلَيْتَ إِنْ شَاءَ يَهُودِيًّا وَإِنْ شَاءَ نَصْرَانِيًّا". رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ.

2535. (31) [2/777-బలహీనం]

అబూ ఉమామహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం: అనివార్య కారణం గానీ, దౌర్జన్యపరుడైన పరిపాలకుడు గానీ, భయంకరమైన వ్యాధి గానీ లేనప్పటికీ, 'హజ్జ్ చేయకుండా మరణించే వ్యక్తి, యూదునిగా

15) వివరణ-2533: 'హజ్ ధనవంతులపై విధించబడింది. ఎందు కంటే వారు ప్రయాణ ఖర్చులు భార్యబిడ్డల ఖర్చులు భరించ గలరు. పేదలపై 'హజ్ విధి కాదు. 'హజ్ కు బయలు దేరుతూ ప్రయాణసామగ్రి తీసుకు రాకుండా ప్రజలను అడుక్కునే వారు పాపాత్ములు. అందువల్ల అల్లాహ్ (త) ఇలా ఆదేశించాడు, "ప్రయాణ సామగ్రితీసుకొని 'హజ్ కు వెళ్ళండి. అన్నిటికంటే ఉత్తమమైన ప్రయాణ సామగ్రి అభ్యర్థనకు గురికాక పోవటం.

మరణించినా లేదా క్రైస్తవునిగా మరణించినా మరణించ నివ్వండి.¹⁶ (దారమి)

(٢٥٣٦ - [٣٢] (لم تتم دراسته) (٧٧٨/٢)

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: "الْحَاجُّ وَالْعُمْرُ وَفَدَّ اللَّهُ إِنْ دَعَوْهُ أَجَابَهُمْ وَإِنْ اسْتَعْفَوْهُ غَفَرَ لَهُمْ". رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ.

2536. (32) [2/778-అపరిశోధితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, 'హజ్జ్ మరియు 'ఉమ్ రహ్ చేసేవారు అల్లాహ్ (త) అతిథులు. వారు దు'ఆ చేస్తే అల్లాహ్ (త) వారి దు'ఆ స్వీకరిస్తాడు. వారు క్షమాపణ కోరితే అల్లాహ్ (త) వారిని క్షమిస్తాడు. (ఇబ్నీ మాజహ్)

(٢٥٣٧ - [٣٣] (حسن) (٧٧٨/٢)

وَعَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "وَفَدَّ اللَّهُ ثَلَاثَةَ الْغَازِي وَالْحَاجِّ وَالْمُعْتَمِر". رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَالتَّيَمِيمِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ.

2537. (33) [2/778-ప్రామాణికం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స)ను ఇలా అంటూఉండగా నేను విన్నాను. "ఈ ముగ్గురు అల్లాహ్ అతిథులు. జిహాద్ చేసేవారు, 'హజ్జ్ చేసేవారు, 'ఉమ్ రహ్ చేసేవారు." (నసాయి', టైహఖీ-షు'అబిల్ ఈమాన్)

(٢٥٣٨ - [٣٤] (ضعیف) (٧٧٨/٢)

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِذَا لَقِيتَ الْحَاجَّ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَصَافِحْهُ وَمُرَّه أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَكَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُ بَيْنَهُ فَإِنَّهُ مَغْفُورٌ لَهُ". رَوَاهُ أَحْمَدُ.

2538. (34) [2/778-బలహీనం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, మీరు 'హజ్జిని కలిసినపుడు

16) వివరణ-2535: 'హజ్ విధి అయిన తర్వాత సరైన కారణం లేనప్పటికీ అవసరం లేనప్పటికీ, అత్యాచారానికి గురి కానప్పటికీ, అనారోగ్యానికి గురికానప్పటికీ 'హజ్ చేయకపోతే వాడు క్రైస్తవుడై లేదా యూదుడై మరణించినా మరణించ నివ్వండి. ఎందుకంటే యూదులు, క్రైస్తవులు టైతుల్లాహ్ 'హజ్ చేయరు.

۱- بَابُ الْإِحْرَامِ وَالْتَلْبِيسِ

అతనికి సలామ్ చేయండి. కరదాలనం చేయండి, అతడు తన ఇంటిలోనికి ప్రవేశించడానికి ముందు మీ క్షమాపణ గురించి ప్రార్థించి మని అతన్ని కోరండి. ఎందుకంటే అతడు పరిశుద్ధుడై ఉన్నాడు.¹⁷ (అహ్మద్)

(۷۷۸/۲) (لم تتم راسته) [۳۵] - ۲۵۳۹

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ خَرَجَ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا أَوْ غَزَايًا ثُمَّ مَاتَ فِي طَرِيقِهِ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ الْغَزَايِ وَالْحَاجِّ وَالْمُعْتَمِرِ". رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ.

2539. (35) [2/778-అపరిశోధితం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, ఎవరైనా 'హక్ష్' లేదా, 'ఉమీరహ్' లేదా జిహాద్ కోసం ఇంటి నుండి బయలుదేరి దారిలో మరణిస్తే, అల్లాహ్ (త) అతనికి జిహాద్, 'హక్ష్', 'ఉమీరహ్' చేసినంత పుణ్యం ప్రసాదిస్తాడు.¹⁸ (బైహఖీ-షు'అబిల్ ఈమాన్)

=====

17) వివరణ-2538: ఇంటిలోనికి ప్రవేశించడానికి ముందు అని కట్టుబడి ఎందుకు విధించబడిందంటే ఇంకా అతడు బాటసారిగా ఉన్నాడు. దైవమార్గంలో ఉన్నాడు. కనుక అతని దు'ఆ స్వీకరించబడుతుంది. ఇంటిలోనికి ప్రవేశించి భార్య బిడ్డలతో కలిసిన తర్వాత ఆ పరిశుద్ధత ఉండదు.

18) వివరణ-2539: ఖురఆన్ లో అల్లాహ్ (త) ఇలా ఉపదేశించాడు, "తన ఇంటి నుండి అల్లాహ్ మరియు ఆయన ప్రవక్త వైపు బయలుదేరి మార్గంలో మరణిస్తే అతని పుణ్యం అతనికి దక్కినట్లే." ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "హజ్ లేదా ఉమీరహ్ కోసం బయలుదేరి ప్రయాణంలో మరణిస్తే, తీర్పు దినం వరకు అతని పాపాలు ముందుంచబడవు, అతన్ని విచారించటమూ జరుగదు. ఇంకా అతనితో నీవు స్వర్గంలోనికి ప్రవేశించు అని ఆదేశించడం జరుగుతుంది. అల్లాహ్ (త) తవాఫ్ చేసేవారి పట్ల గర్విస్తాడు." (తరీగీబ్) ఇంకా ఇలా ప్రవచించారు, "ఈ గృహం ఇస్లామ్ స్తంభాల్లో ఒక స్తంభం వంటిది. ఈ గృహం యొక్క హజ్ లేక ఉమీరహ్ చేసిన వారు అతని బాధ్యత అల్లాహ్ పైనే.

1. ఇహ్సారామ్ ధరించడం తల్బీయహ్ పలకడం ఇహ్సారామ్ రకాలు: ఇహ్సారామ్ నాలుగు రకాలు. 1. ఇఫ్సాద్ అంటే కేవలం 'హజ్ ఇహ్సారామ్ ధరించడం. కేవలం 'హజ్ ఇహ్సారామ్ ధరించే వారిని ముఫ్ఫిద్ అంటారు. 2. తమత్త'ఉ అంటే 'హజ్ కాలంలో' ముందు 'ఉమీరహ్' చేసి ఇహ్సారామ్ తొలగించి, ఆ తరువాత 'హజ్ ఇహ్సారామ్ ధరించి 'హజ్ చేసేవారిని ముతమత్త'అ అంటారు. 3. ఖిరాన్ అంటే 'హజ్ మరియు 'ఉమీరహ్ రెంటికీ ఒకసారి ఇహ్సారామ్ ధరించే వారిని ఖిరాన్ అంటారు. 4. 'హజ్ కాలంలో' కాకుండా ఇతర సమయాల్లో 'ఉమీరహ్ ఇహ్సారామ్ ధరించేవారిని ము'అతమిర్ అంటారు. ఇవన్నీ ధర్మసమ్మత మైనవే. ప్రవక్త (స) మరియు ప్రవక్త అనుచరులు వీటిని ఆచరించారు. 'ఆయి'షహ్ (ర) కథనం, " 'హజ్జతుల్ విదా'లో మేము ప్రవక్త (స) వెంట 'హజ్ కోసం బయలుదేరాము. అప్పుడు ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు. కోరినవారు 'హజ్, 'ఉమీరహ్ రెంటి ఇహ్సారామ్ ధరించండి. కోరినవారు కేవలం 'హజ్ ఇహ్సారామ్ ధరించండి. కోరినవారు ఉమీరహ్ ఇహ్సారామ్ ధరించండి. ప్రవక్త (స) 'హజ్ ఇహ్సారామ్ ధరించారు. కొందరు 'హజ్, 'ఉమీరహ్ రెంటి ఇహ్సారామ్ ధరించారు. మరికొందరు కేవలం 'ఉమీరహ్ ఇహ్సారామ్ ధరించారు. నేను కూడా 'ఉమీరహ్ ఇహ్సారామ్ ధరించాను."

ఇహ్సారామ్ దుస్తులు: పురుషుల ఇహ్సారామ్ పరిశుభ్రమైన తెల్లని రెండు దుప్పట్లు, చెప్పులు, ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "లుంగీ లభించని పక్షంలో పైజామా ధరించండి. చెప్పులు లభించకపోతే బూట్లు ధరించండి."

అయితే ఇహ్సారామ్ దుస్తులు తెల్లగా ఉండటం శ్రేష్ఠం. ఎందుకంటే ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "దుస్తుల్లో అన్నిటికంటే తెల్లని దుస్తులు శ్రేష్ఠమైనవి." సజీవులకు ధరించండి, మృతులకు కూడా తెల్లని దుస్తుల్లోనే కఫన్ సమకూర్చండి. ఒకవేళ ఒకే వస్త్రంలో ఇహ్సారామ్ ధరిస్తే అది మొత్తం శరీరాన్ని కప్పి ఉంచగలిగితే అలా చేయవచ్చును. లభించనిపక్షంలో మరీ అనుమతి ఉంది. పురుషులు ఇహ్సారామ్ స్థితిలో ఇటువంటి దుస్తులు ధరించకూడదు. కుర్తా, పైజామా, పగడీ, కోట్, సగం కోట్, కట్టబినీస్, టోపీ, గ్లాజులు, సాక్సులు, కాపాయరంగు దుస్తులు.